

สถาปัตยกรรมยึดหยุ่น: การสร้างพื้นที่จากขอบเขตและความสัมพันธ์ที่ ยึดหยุ่น

โดย
นายณพกร คล้ายพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

ภาควิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

FLEXIBLE ARCHITECTURE: THE SPATIAL CREATION THROUGH FLEXIBLE
BOUNDARY AND SPATIAL RELATIONSHIP

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

Master of Architecture Program in Architecture

Department of Architecture

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2015

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “สถาปัตยกรรม
ยี่ด หุ่น : การสร้างพื้นที่จากขอบเขตและความสัมพันธ์ที่ยี่ด หุ่น “
เสนอโดย นายณพกร คล้ายพันธ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ต้นข้าว ปาณินท์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ อินพันทัง)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ อรศิริ ปาณินท์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ต้นข้าว ปาณินท์)

...../...../.....

57054210 : สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

คำสำคัญ : ความเอนกประสงค์ / การประยุกต์ / ความคลุมเครือ / การสื่อสารการใช้งาน

ณพกร คล้ายพันธ์ : สถาปัตยกรรมยืดหยุ่น : การสร้างพื้นที่จากขอบเขตและความสัมพันธ์ที่ยืดหยุ่น. อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.ต้นข้าว ปาณินท์. 112 หน้า.

“การอยู่อาศัย” ไม่มีนัยยะที่ตายตัวและชัดเจน อันเนื่องมาจากในสังคมหนึ่งๆไม่ว่าจะเล็กในระดับครอบครัวหรือใหญ่ระดับชุมชน มนุษย์นั้นมีความแตกต่างและหลากหลายและในฐานะของผู้ออกแบบสถาปัตยกรรมแล้วการกำหนดลักษณะการอยู่ หรือวิธีการใช้งานอาคารที่ชัดเจนเกินไปนั้นค่อนข้างจะเป็นการไม่ยุติธรรมสำหรับผู้อาศัยใช้งานอาคาร จึงเป็นคำถามที่ว่าในฐานะของผู้ออกแบบสถาปัตยกรรมแล้ว จะออกแบบเพื่อรองรับความหลากหลายดังที่กล่าวอย่างไร

โดยผู้ศึกษาได้เสนอแนวคิดของสถาปัตยกรรมที่ยืดหยุ่น อันมีนัยยะหมายถึงสถาปัตยกรรมที่ไม่กำหนดวิธีการอยู่อาศัยที่ตายตัวชัดเจนแต่จะถูกวางเค้าโครงการอยู่และการใช้งานอย่างกว้างเพื่อให้วิธีการอยู่อาศัยนั้นหรือให้คนมาตีความและเข้าใจการใช้งานพื้นที่ภายในอาคารด้วยตนเองว่าจะอยู่อาศัยในพื้นที่นั้นอย่างไร ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาคือตัวสถาปัตยกรรมและองค์ประกอบพื้นฐาน เช่น พื้น ผนัง ต้องไม่สามารถปรับ หมุน เปิด-ปิด ได้ เพื่อทดลองว่าภายใต้องค์ประกอบของสถาปัตยกรรมที่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ จะสร้างความหลากหลายของวิธีการใช้งานได้มากที่สุดเท่าใด และออกแบบการทดลองเบื้องต้นโดยการเลือกวิธีการอยู่อาศัยในอาคารผ่านโครงการที่มีลักษณะของความคุ้นเคยในการใช้งานโครงการที่ต่างกัน 2 โครงการคือ บ้านพักคนชราที่ผู้ใช้งานหลักคุ้นเคยเพราะอยู่เป็นชีวิตประจำวันปกติเหมือนบ้านตนเองและสำนักงานเขตที่ผู้ใช้งานหลักไม่คุ้นเคยเนื่องจากไม่มีการใช้งานในชีวิตประจำวัน

โดยจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่าสิ่งที่สื่อสารถึงการอยู่และวิธีการใช้งานพื้นที่ว่าจะมีความชัดเจนเพียงใด คือลำดับของพื้นที่ ขนาดของพื้นที่และความเป็นส่วนตัวของพื้นที่หรือความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่

ซึ่งมีระบบพื้นที่และขอบเขตทางสถาปัตยกรรม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อ 3 ประเด็นดังกล่าว หากพื้นที่หรือสถาปัตยกรรมมีการสื่อสารถึงการอยู่หรือวิธีการใช้งานที่คลุมเครือมากเพียงใด ก็จะต้องเอื้อให้ผู้ใช้งานกำหนดรูปแบบวิธีการใช้งานได้ด้วยตนเอง และอาคารจะสนองต่อความหลากหลายของคนได้ดียิ่งขึ้น

ภาควิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์.....

57054210 : MAJR: ARCHITECTURE

KEY WORD: FLEXIBILITY / POLYVALENCE / AMBIGUOUS

NOPAKORN KLYPHUN: FLEXIBLE ARCHITECTURE: THE CREATION OF SPATIAL CONSTRUCTS THROUGH FLEXIBLE BOUNDARY. THESIS ADVISOR: ASSOC.PROF. THONKAO PANIN, Ph.D. 112pp.

There's no definitely meaning for "dwell in architecture", and defining the definition for it seems unfair and authoritative for the users because the society is diverse. So the initial question for thesis studying methodology is how to design the architecture for the diversity and variation of usability

The idea about flexible architecture which meant the architecture that non-obligatory the usage or how man inhabit in order to let the users customize their own domain proposed by researcher , as well as studying framework that the architecture elements should not be adjustable for understanding the critical point of the flexible and polyvalent use. The initial experiment design by selected 2 different architectural programs in the term of intimate usability. Elder home care is represent the intimate program , and the contrast expression program is district office. However , the initial studying processes began with studying how architectural communicate usability and habitation by studying architectural theory and case studies and followed by studying the functional relationship of each other program.

By studying found that the factors that control the clarity of the usability communication are the spatial hierarchy , spatial dimension and privacy of space or spatial relationship , which controlled by spatial configuration and architectural boundary. Even the usability communication be ambiguous, even allow the users operate their own domain and usage. And even the architecture respond to diversity better.

Department of Architecture

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2015

Thesis Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์นี้ทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นอย่างสูง
มา ณ ที่นี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมา.....	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์.....	2
สมมุติฐาน.....	3
ขอบเขตการศึกษา.....	3
ขั้นตอนและวิธีการศึกษา.....	3
แหล่งข้อมูล.....	4
อุปกรณ์.....	4
2 คำถามเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบพื้นที่ด้วยตนเองและวิธีการทางสถาปัตยกรรม.....	5
ความหมายและวิธีการที่"ออกแบบการอยู่-ทำกิจกรรมด้วยตนเอง".....	5
วิธีการทางสถาปัตยกรรมที่เอื้อต่อการ"ออกแบบการอยู่-ทำกิจกรรมด้วยตนเอง".....	10
3 การเลือกโครงการและการทำความเข้าใจธรรมชาติของโครงการ.....	26
เกณฑ์หรือเงื่อนไขในการพิจารณาเลือกโครงการ.....	26
ความสัมพันธ์ของกิจกรรมและกฎการใช้พื้นที่ของโครงการ(functional relationship and regulation of spatial occupation).....	26
สัดส่วนของกลุ่มผู้ใช้สอย.....	27
การศึกษารวมชาติของโครงการ.....	29
บ้านพักคนชรา.....	29
สำนักงานเขต.....	33
4 เลือกที่ตั้งและบริบทโดยรอบที่ตั้ง.....	40

บทที่	หน้า
เกณฑ์หรือเงื่อนไขในการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ	40
ขนาดที่ตั้ง.....	40
การเข้าถึง.....	40
บริบทโดยรอบที่ตั้งโครงการ	42
ที่ตั้ง A.....	43
ที่ตั้ง B.....	44
5 การออกแบบภายใต้เงื่อนไขของโครงการและที่ตั้งโครงการ	45
โครงการบ้านพักคนชรา.....	45
ที่ตั้ง A.....	45
ที่ตั้ง B.....	52
โครงการสำนักงานเขต	58
ที่ตั้ง A.....	58
ที่ตั้ง B.....	63
6 การนิยามตั้งวัดประสงค์ของแต่ละโครงการและการจัดหมวดกิจกรรมภายใต้เงื่อนไขจาก ประเด็นศึกษา.....	66
โครงการบ้านพักคนชรา.....	66
การนิยามตั้งวัดประสงค์บ้านพักคนชรา.....	66
การจัดหมวดกิจกรรมบ้านพักคนชรา.....	67
โครงการสำนักงานเขต	69
การนิยามตั้งวัดประสงค์สำนักงานเขต	69
การจัดหมวดกิจกรรมสำนักงานเขต	69
7 การพัฒนาภายใต้เงื่อนไขของโครงการที่ตั้งโครงการและประเด็นศึกษา	71
บ้านพักคนชรา ครั้งที่ 1	71
สำนักงานเขต ครั้งที่ 1	75
บ้านพักคนชรา ครั้งที่ 2	78
สำนักงานเขต ครั้งที่ 2	82

บทที่	หน้า
8 การวิเคราะห์การออกแบบโดยรวมก่อนการพัฒนาครั้งสุดท้าย	87
โครงการบ้านพักคนชรา	88
โครงการสำนักงานเขต	91
9 การพัฒนาภายใต้เงื่อนไขของโครงการที่ตั้งโครงการและประเด็นศึกษาครั้งสุดท้าย	95
โครงการบ้านพักคนชรา	95
โครงการสำนักงานเขต	101
10 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	107
รายการอ้างอิง	111
ประวัติผู้วิจัย	112

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงพื้นที่ใช้สอยของโครงการบ้านพักคนชรา	31
2 แสดงพื้นที่ใช้สอยของโครงการสำนักงานเขต.....	39
3 แสดงการให้ค่าของกิจกรรมต่างๆภายใต้เงื่อนไข"การออกแบบการอยู่ด้วยตนเอง" ของบ้านพักคนชรา	67
4 แสดงการให้ค่าของกิจกรรมต่างๆภายใต้เงื่อนไข"การออกแบบการอยู่ด้วยตนเอง" ของสำนักงานเขต.....	69

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ตัวอย่างของการเลือกตำแหน่งพื้นที่ภายใต้เงอไขของการหาคุณภาพพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การอยู่-รองรับกิจกรรม.....	6
2 ภาพแสดงขนาดของพื้นที่ทางจินตภาพที่เกิดจากขอบเขตทางจินตภาพ.....	7
3 ภาพแสดงความสัมพันธ์ของขนาดพื้นที่ทั้งทางกายภาพและจินตภาพ.....	8
4 ภาพแสดงการเปลี่ยนสภาวะของพื้นที่ที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนที่ เคลื่อนไหวในพื้นที่.....	9
5 ภาพแสดงผังของบ้านพักอาศัยที่มีลำดับศักยภาพของพื้นที่เท่ากัน.....	11
6 ภาพแสดงผังของบ้านพักอาศัยที่มีลำดับศักยภาพของพื้นที่มากกว่าหนึ่งลำดับ ของ house in sakura.....	12
7 แสดงความเข้มข้นของการรับรู้ขอบเขตและขนาดของพื้นที่ที่สัมพันธ์กับระดับต่างๆของระนาบ.....	13
8 ภาพแสดงขอบเขตที่มีการไล่ค่าความเข้มข้น.....	14
9 ภาพแสดงขนาดของพื้นที่ทางจินตภาพที่เกิดจากจัดเรียงขององค์ประกอบทางตั้งแบบขนานกัน.....	15
10 ภาพแสดงขนาดของพื้นที่ทางจินตภาพที่เกิดจากการจัดเรียงขององค์ประกอบทางตั้งแบบ L Shape.....	16
11 ภาพแสดงขนาดของพื้นที่ทางจินตภาพที่เกิดจากการจัดเรียงขององค์ประกอบทางตั้งแบบ U Shape.....	17
12 ภาพแสดงขนาดของพื้นที่ทางจินตภาพที่เกิดจากการจัดเรียงขององค์ประกอบทางตั้งแบบ O Shape.....	18
13 ภาพแสดงขนาดของพื้นที่ทางจินตภาพที่เกิดจากรูปทรงของพื้นที่.....	19
14 ภาพแสดงขนาดของพื้นที่ทางจินตภาพที่เกิดจากรูปทรงของพื้นที่.....	19
15 ภาพแสดงอาคารที่มีการปิดล้อมที่เข้มข้น(Bruder Klaus Field Chapel ; Peter Zumthor).....	20

16 ภาพแสดงอาคารที่มีการปิดล้อมที่เบาบาง (21st Century Museum of Contemporary Art, SANAA).....	21
17 ภาพแสดงอาคารที่เอื้อให้คนสามารถเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างตนกับสิ่งรอบตัวผ่าน solid-void (N House ; Sou Fujimoto).....	22
18 ภาพแสดงอาคารที่เอื้อให้คนสามารถเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างตนกับสิ่งรอบตัวผ่าน solid-void (L'Observatoire ; CLP Architect).....	22
19 ภาพแสดงอาคารที่เอื้อให้คนสามารถเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างตนกับสิ่งรอบตัวผ่าน solid-void ที่เป็น furniture.....	23
20 แสดงบทสรุปในการคลี่คลายจากวัตถุประสงค์ตั้งต้นไปสู่สมมุติฐานขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่เป็นเครื่องมือในการออกแบบเพื่อตอบรับกับวัตถุประสงค์.....	25
21 โครงการที่มีการใช้งานพื้นที่ที่เข้มงวด.....	26
22 โครงการที่มีการใช้งานพื้นที่ที่ผ่อนปรน.....	27
23 แสดงบทสรุปในการคลี่คลายเงื่อนไขต่างๆ ภายในโครงการที่มีผลต่อความเป็นเจ้าของของโครงการ.....	28
24 แสดงการลำดับโครงการในแง่มุมมองของความเป็นเจ้าของโครงการที่เลือกมาเพื่อใช้ในการศึกษา.....	28
25 แสดงความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆ ในโครงการบ้านพักคนชรา.....	29
26 แสดงความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆ ในโครงการสำนักงานเขต.....	33
27 แสดงความสัมพันธ์แบบคล้อยตามกันของขนาดและการเข้าถึงของที่ตั้งที่ส่งผลกับการเอื้อให้เกิดอิสระในที่ตั้ง.....	40
28 แสดงความสัมพันธ์แบบคล้อยตามกันของขนาดและการเข้าถึงของที่ตั้งที่ส่งผลกับการเอื้อให้เกิดอิสระในที่ตั้ง.....	41
29 ภาพแสดงทำเลของที่ตั้งโครงการ.....	42
30 ภาพแสดงทำเลของที่ตั้งโครงการ A.....	43

ภาพที่	หน้า
31 ภาพแสดงทำเลของที่ตั้งโครงการ B.....	44
32 ภาพแสดงแบบจำลองบ้านพักคนชราภายใต้เงื่อนไข functional and site condition	45
33 ภาพแสดงแบบจำลองบ้านพักคนชราภายใต้เงื่อนไข functional and site condition	45
34 ผังพื้นบ้านพักคนชราชั้นที่ 1	46
35 ผังพื้นบ้านพักคนชราชั้นที่ 2	47
36 ผังพื้นบ้านพักคนชราแสดงลักษณะการใช้งานของพื้นที่ส่วนต่างๆในเงื่อนไขความเป็นส่วนตัว ชั้นที่ 1	48
37 ผังพื้นบ้านพักคนชราแสดงลักษณะการใช้งานของพื้นที่ส่วนต่างๆในเงื่อนไขความเป็นส่วนตัว ชั้นที่ 2	49
38 ภาพแสดงแบบจำลองบ้านพักคนชราภายใต้เงื่อนไขfunctional and site B condition.....	52
39 ภาพแสดงแบบจำลองบ้านพักคนชราภายใต้เงื่อนไขfunctional and site B condition.....	52
40 ผังพื้นบ้านพักคนชราชั้นที่ 1-4	53
41 ผังพื้นบ้านพักคนชราชั้นที่ 5-10	54
42 ผังพื้นบ้านพักคนชราแสดงลักษณะการใช้งานของพื้นที่ส่วนต่างๆในเงื่อนไขความเป็นส่วนตัว ชั้นที่ 1-4	55
43 ผังพื้นบ้านพักคนชราแสดงลักษณะการใช้งานของพื้นที่ส่วนต่างๆในเงื่อนไขความเป็นส่วนตัว ชั้นที่ 5-10	56
44 ภาพแสดงแบบจำลองครั้งที่ 1 สำนักงานเขตภายใต้เงื่อนไข functional and site A condition.....	58

45	ภาพแสดงแบบจำลองครั้งที่ 1 สำนักงานเขตภายใต้เงื่อนไข functional and site A condition.....	58
46	ผังพื้นที่สำนักงานเขตชั้นที่ 1.....	59
47	ผังพื้นที่สำนักงานเขตชั้นที่ 1.....	60
48	ผังพื้นที่สำนักงานเขตแสดงลักษณะการใช้งานของพื้นที่ส่วนต่างๆในเงื่อนไขความเป็นส่วนตัว ชั้นที่ 1.....	61
49	ผังพื้นที่สำนักงานเขตแสดงลักษณะการใช้งานของพื้นที่ส่วนต่างๆในเงื่อนไขความเป็นส่วนตัว ชั้นที่ 1.....	62
50	ภาพแสดงแบบจำลองสำนักงานเขตภายใต้เงื่อนไข functional and site B condition.....	63
51	ภาพแสดงแบบจำลองสำนักงานเขตภายใต้เงื่อนไข functional and site B condition.....	63
52	ผังพื้นที่สำนักงานเขตชั้นที่ 1-6.....	64
53	ผังพื้นที่สำนักงานเขตแสดงลักษณะการใช้งานของพื้นที่ส่วนต่างๆในเงื่อนไขความเป็นส่วนตัว ชั้นที่ 1-6.....	65
54	ภาพแสดงการพัฒนาแบบจำลองบ้านพักคนชราภายใต้เงื่อนไขfunctional , site condition และวัตถุประสงค์ครั้งที่ 1.....	71
55	ภาพแสดงการพัฒนาแบบจำลองบ้านพักคนชราภายใต้เงื่อนไขfunctional , site condition และวัตถุประสงค์ครั้งที่ 1.....	71
56	ผังพื้นที่บ้านพักคนชราชั้นที่ 1.....	72
57	ผังพื้นที่บ้านพักคนชราชั้นที่ 2.....	73
58	ผังพื้นที่บ้านพักคนชราชั้นที่ 3.....	74
59	ภาพแสดงการพัฒนาแบบจำลองสำนักงานเขตภายใต้เงื่อนไข functional , site condition และวัตถุประสงค์ครั้งที่ 1.....	75

60	ภาพแสดงการพัฒนาแบบจำลองสำนักงานเขตภายใต้เงื่อนไข functional , site condition และวัตถุประสงค์ครั้งที่ 1.....	75
61	ผังพื้นที่สำนักงานเขตชั้นที่ 1.....	76
62	ผังพื้นที่สำนักงานเขตชั้นที่ 1.....	77
63	ภาพแสดงการพัฒนาแบบจำลองบ้านพักคนชราภายใต้เงื่อนไข functional , site condition และวัตถุประสงค์ครั้งที่ 2.....	78
64	ผังพื้นที่บ้านพักคนชราชั้นที่ 1.....	79
65	ผังพื้นที่บ้านพักคนชราชั้นที่ 2.....	80
66	ผังพื้นที่บ้านพักคนชราชั้นที่ 3.....	81
67	ภาพแสดงการพัฒนาแบบจำลองสำนักงานเขตภายใต้เงื่อนไข functional , site condition และวัตถุประสงค์ครั้งที่ 2.....	82
68	ผังพื้นที่สำนักงานเขตชั้นที่ 1.....	83
69	ผังพื้นที่สำนักงานเขตชั้นที่ 2.....	84
70	ผังพื้นที่สำนักงานเขตชั้นที่ 3.....	85
71	ผังหลังคาสำนักงานเขต.....	86
72	ตารางแสดงการพัฒนาการออกแบบบ้านพักคนชรา.....	87
73	ประเภทของพื้นที่ผังพื้นที่บ้านพักคนชราชั้นที่ 1 การทดลองครั้งที่ 2.....	88
74	ตารางแสดงการพัฒนาการออกแบบสำนักงานเขต.....	91
75	ประเภทของพื้นที่ผังพื้นที่สำนักงานเขตชั้น 1 การทดลองครั้งที่ 2.....	92
76	ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นส่วนตัวของกิจกรรม ความเป็นเจ้าของ และการเรียกร้องความยืดหยุ่นของพื้นที่บ้านพักคนชรา.....	95
77	ผังพื้นที่บ้านพักคนชราชั้นใต้ดินและชั้นที่ 1.....	96
78	ผังพื้นที่บ้านพักคนชราชั้นใต้ดินและชั้นที่ 2.....	97

ภาพที่	หน้า
79 ผังพื้นบ้านพักคนชราชั้นใต้ดินและชั้นที่ 3	98
80 ภาพแสดงการพัฒนาแบบจำลองบ้านพักคนชราภายใต้เงื่อนไข functional , site condition และวัตถุประสงค์ครั้งที่ 3.....	99
81 ภาพแสดงการสรุปวิธีการตอบวัตถุประสงค์ของบ้านพักคนชรา.....	100
82 ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นส่วนตัวของกิจกรรม ความเป็นเจ้าของ และการเรียกร้องความยืดหยุ่นของพื้นที่สำนักงานเขต	101
83 ผังพื้นสำนักงานเขตชั้นที่ 1	102
84 ผังพื้นสำนักงานเขตชั้นที่ 2	103
85 ผังพื้นสำนักงานเขตชั้นที่ 3.....	104
86 ภาพแสดงการพัฒนาแบบจำลองสำนักงานเขตภายใต้เงื่อนไข functional , site condition และวัตถุประสงค์ครั้งที่ 3	105
87 ภาพแสดงการพัฒนาแบบจำลองสำนักงานเขตภายใต้เงื่อนไข functional , site condition และวัตถุประสงค์ครั้งที่ 3	105
88 ภาพแสดงการสรุปวิธีการตอบวัตถุประสงค์ของสำนักงานเขต	106
89 ภาพแสดงการเปรียบเทียบผังพื้นที่ของทั้งสองโครงการ.....	109

บทที่ 1 ความเป็นมา

ความคิดเกี่ยวกับขอบเขต (boundary) มีนัยยะถึง กรอบ ขอบ เขต สิ่งที่แบ่งกัน แยกส่วน โดยมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับชุดความคิด 3 ประการ ได้แก่ dwelling location demarcation dwelling-การอยู่อาศัย หมายถึงการดำรงอยู่หรือการครอบครองพื้นที่ของมนุษย์ ในทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นภายนอกหรือภายในอาคาร

location-การรับรู้ตำแหน่งแห่งที่ของตนรวมไปถึงการเข้าใจบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ของตนเองที่มีต่อสิ่งต่างๆรอบตัว เป็นความคิดที่ทำให้มนุษย์ดำรงอาศัยอยู่ได้อย่างมี วัตถุประสงค์

demarcation-การอ้างอิงอาณาเขตบริเวณ เป็นการกระทำเพื่อตอบสนองของความต้องการสัญชาติญาณพื้นฐานของมนุษย์ภายหลังจากที่มนุษย์ทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองรวมไปถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อสิ่งรอบตัว¹

จึงอาจกล่าวได้ว่าบทบาทหน้าที่ของขอบเขตนอกจากการแบ่ง กัน แยกส่วนหรือ จำแนกพื้นที่ออกจากกันแล้ว ขอบเขตยังทำหน้าที่กำหนดรูปแบบหรือลักษณะความสัมพันธ์ที่ มนุษย์มีต่อสิ่งต่างๆรอบตัวได้อีกด้วย ทั้งนี้ขอบเขตเกิดขึ้นจากกระบวนการกำหนดและให้ ความหมายต่อขอบเขตของพื้นที่หนึ่งๆที่มนุษย์ครอบครองผ่านการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์และสิ่งรอบตัวเพื่อตอบสนองสัญชาติญาณในการดำรงอาศัยอยู่ของมนุษย์

ซึ่งหากเราจะพิจารณาการดำรงอาศัยอยู่หรือวิถีชีวิตของมนุษย์ในสถานที่หนึ่งๆโดย ละเอียดลุ่มจะพบว่ามีความแตกต่างหลากหลายและเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาอยู่เสมอโดยมี ปัจจัยต่างๆมากมายเป็นตัวขับเคลื่อนความหลากหลายดังกล่าวเช่นระบบสังคม-วัฒนธรรม ความ

¹ ตันข้าว ปาณินท์ ; คนและความคิดทางสถาปัตยกรรม, Dwelling ความหมาย ของการอยู่, หน้า 147-149, สำนักพิมพ์สมมติ, กรกฎาคม 2553

หลากหลายของกลุ่มผู้ใช้สอยไปจนถึงการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มผู้ใช้สอย เป็นต้น

"In 1960 Dutch architect Herman Hertzberger began a forceful criticism of flexibility (Hill, 2003: 44). He says "Although a flexible set-up admittedly adapts itself to each change as it presents itself, it can never be the best and most suitable solution to any one problem; it can at any given moment provide any solution but the most appropriate one. Flexibility therefore represents the set of all unsuitable solutions of a problem (Hertzberger, 1991: 146). Hertzberger criticism is particularly directed against the neutral spaces associated with flexibility by technical means through demountability, and moving elements like in the Retviold-Schoder House, Maison de Verre or Gray's E1027. Instead of flexibility he, proposes polyvalence (Hill, 2003: 44). He defines it as a form that can be used in different ways and for every purpose without changing itself, and with minimal flexibility allows an optimal solution (Forty, 1998: 3). Therefore his theories about adaptability and flexibility in domestic architecture was tested seriously in 1971 when he designed prototype Diagoon Dwellings. The design of houses provide an alternative to how dwellings and adaptability are usually conceived, handing over the power of design to the occupant."²

และจากมุมมองความเข้าใจเกี่ยวกับการอยู่และความหลากหลายของการอยู่ดังกล่าวในข้างต้นนั้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจในการออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อให้คนสามารถออกแบบและจัดการการ "อยู่" ได้ใหม่อยู่เสมอในรูปแบบของตัวเองในพื้นที่ได้โดยกายภาพของพื้นที่หรือสถาปัตยกรรมเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เพื่อให้สถาปัตยกรรมหรือพื้นที่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว ผู้ศึกษามีความเห็นที่ "ความยืดหยุ่น-คลุมเครือ" จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ขอบเขตซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักในการสร้างพื้นที่ให้สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวอยู่เสมอ ตามแต่ความประสงค์ของคนที่ครอบครองพื้นที่นั้น"

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

² Mateusz Góra; Adaptive/Flexible domestic architecture

สถาปัตยกรรมยืดหยุ่นเป็นแนวคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรมผ่านขอบเขตและความสัมพันธ์ของที่ว่างที่สามารถแปรเปลี่ยนได้เพื่อให้สถาปัตยกรรมสามารถรองรับพฤติกรรมกิจกรรมตลอดจนลักษณะการอยู่อาศัยที่จะเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขของระบบสังคมวัฒนธรรม ความหลากหลายของกลุ่มผู้อาศัยไปจนถึงการเติบโตและเปลี่ยนแปลงของผู้อาศัยเอง

ทั้งนี้จากกรอบทางความคิดการออกแบบดังกล่าว เกี่ยวเนื่องกับประเด็นการค้นคว้าศึกษาเพื่อนำไปสร้างเป็นทฤษฎีหรือเงื่อนไขสำหรับการออกแบบสถาปัตยกรรมในขั้นตอนต่อไปได้แก่

1. ศึกษาการเกิดขึ้นและการแปรเปลี่ยนของการครอบครองที่ว่าง
2. ศึกษาการซ้อนทับของกิจกรรม
3. ศึกษาการเคลื่อนที่ การเคลื่อนไหว ในงานสถาปัตยกรรม
4. ศึกษาความเหมาะสมของสภาวะยืดหยุ่นของขอบเขตทางสถาปัตยกรรมภายใต้เงื่อนไขโปรแกรมที่แตกต่างกัน

สมมุติฐาน

จากความคิดเห็นว่าคนมีความแตกต่างกันและความต่างนั้นนำไปสู่การอยู่อาศัย การใช้งานพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป คำถามก็คือเป็นไปได้หรือไม่ที่การทดลองการออกแบบสถาปัตยกรรมผ่านแนวคิดเกี่ยวกับขอบเขตที่ยืดหยุ่น จะสามารถแสดงออกศักยภาพของสถาปัตยกรรมในการรองรับรูปแบบของการอยู่อาศัยที่มีความหลากหลายได้อย่างเหมาะสม และหากเป็นไปได้เกณฑ์หรือปัจจัยอะไรและขนาดเท่าใดที่เป็นส่วนสำคัญที่ควบคุมคุณลักษณะที่ยืดหยุ่นของสถาปัตยกรรมให้เพียงพอต่อการอยู่อาศัยที่จะเปลี่ยนแปลงไป

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาหลักการ ทฤษฎีและปรัชญา ตลอดจนเทคนิคของการสร้างขอบเขตที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ภายใต้เงื่อนไขกายภาพของสถาปัตยกรรมที่จะคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง และนำชุดความคิดดังกล่าวกำหนดโปรแกรมทางสถาปัตยกรรมและแนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมต่อไป

ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

1. เก็บข้อมูล

ศึกษาหลักการ ทฤษฎีและปรัชญา ของการเกิด ขอบเขตทางสถาปัตยกรรมรวมถึง
นัยยะ

ความยืดหยุ่นของขอบเขตผ่านการสังเกตจากกรณีศึกษาต่างๆ
ศึกษาปัจจัยต่างๆที่มีผลทำให้รูปแบบการอยู่อาศัย กิจกรรม พฤติกรรม
เปลี่ยนแปลงไป

ศึกษาลักษณะขอบเขตที่สัมพันธ์กับรูปแบบกิจกรรม

2. การวิเคราะห์

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความยืดหยุ่นของขอบเขตและการเกิดของพื้นที่ทาง
สถาปัตยกรรม

วิเคราะห์แนวโน้มความน่าจะเป็นของรูปแบบการเปลี่ยนแปลงของการอยู่อาศัย

3. สังเคราะห์

ออกแบบโปรแกรมและสถาปัตยกรรมที่รองรับการอยู่อาศัยที่แปรเปลี่ยนได้ผ่าน
กรอบแนวคิดเกี่ยวกับขอบเขตที่ยืดหยุ่น

แหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลหลักจากหนังสือ ว่าด้วยทฤษฎีทางสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้อง
2. แหล่งข้อมูลจาก websites ต่างๆ
3. บทความหรืองานวิจัยรวมถึงการทดลองมิติทางสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวกับขอบเขต
ที่ยืดหยุ่นด้วยตนเอง

อุปกรณ์

Computer และ Computer Program, Internet , กล้อง Digital

บทที่ 2

คำถามเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบพื้นที่ด้วยตนเองและวิธีการทางสถาปัตยกรรม

1 ความหมายและวิธีการที่คน "ออกแบบการอยู่-ทำกิจกรรมด้วยตนเอง"

Cave in contrast is a raw, formless space where people need to explore and find their own way to comfortably interact with it (Fujimoto,2008). When people went into the cave they rediscover how to inhabit this geographic environment. Therefore some of the hollows could seem to look like appropriate for sleeping, height seems perfect for eating and these more private niches are good to place in them personal things. This way people start to gradually inhabit these environment. In other words cave rather than functional is a stimulating place in which various activities are enabled. Each next day people could discover new usage for each place.³

จากบทความข้างต้นที่แสดงให้เห็นว่ายังมีพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมบางจำพวกที่สามารถให้คนเข้าไปตีความและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานในพื้นที่นั้นๆ ได้ใหม่อยู่เสมอ และพื้นที่นั้นถูกยกตัวอย่าง อย่างง่ายๆ เป็นพื้นที่ทางธรรมชาติซึ่งในที่นี้คือถ้ำและเมื่อวัตถุประสงค์ของผู้ศึกษาคือการทำให้สถาปัตยกรรมหรือพื้นที่เปิดโอกาสหรือเอื้อให้คนที่ครอบครองพื้นที่นั้นๆ สามารถออกแบบวิธีการอยู่ภายในพื้นที่นั้นได้ เพื่อที่จะนำประเด็นดังกล่าวไปขยายความในการทำงานขั้นตอนต่อไปภายหลังและเพื่อที่จะสร้างความเข้าใจที่คนอื่นนอกเหนือจากผู้ศึกษาเอง สามารถเข้าใจและมีความคิดเห็นร่วมกันได้ จึงจำเป็นต้องนิยามหรือให้ความหมายต่อวัตถุประสงค์ที่ว่าคนสามารถออกแบบวิธีการอยู่ในพื้นที่ได้มีนัยยะอย่างไรบ้าง ดังต่อไปนี้

1.1 อยู่-ทำกิจกรรมที่ไหนก็ได้ (WHERE EVER)

มีความเกี่ยวข้องกับ location หมายถึงการที่คนมีความประสงค์ที่จะทำกิจกรรมหนึ่งๆสามารถเลือกหรือตัดสินใจได้อิสระว่าตนเองประสงค์จะตำแหน่งใด ทั้งนี้กลไกการเลือกตำแหน่งนั้นเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขที่จะหาพื้นที่คุณภาพพื้นที่ซึ่งเกิดจากบริบทและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การรองรับกิจกรรมตามแต่ที่มนุษย์ประสงค์

³ Sou Fujimoto; Primitive Future, LIXIL Publishing, April 2008

ภาพที่ 1 ตัวอย่างของการเลือกตำแหน่งพื้นที่ภายใต้เงาของต้นไม้เพื่อการหาคุณภาพพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การอยู่-รองรับกิจกรรม

www.japan-expert.com, Holiday, เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://www.japan-expert.com/wp-content/uploads/2014/11>

จากภาพที่ 1 จะเห็นว่ากิจกรรมในการอยู่ของคนในภาพคือการนั่งเล่น นั่งพักผ่อน และคนในภาพมีการเลือกตำแหน่งพื้นที่ที่มีสภาวะเหมาะสมซึ่งในที่นี้คือร่มที่เกิดจากต้นไม้

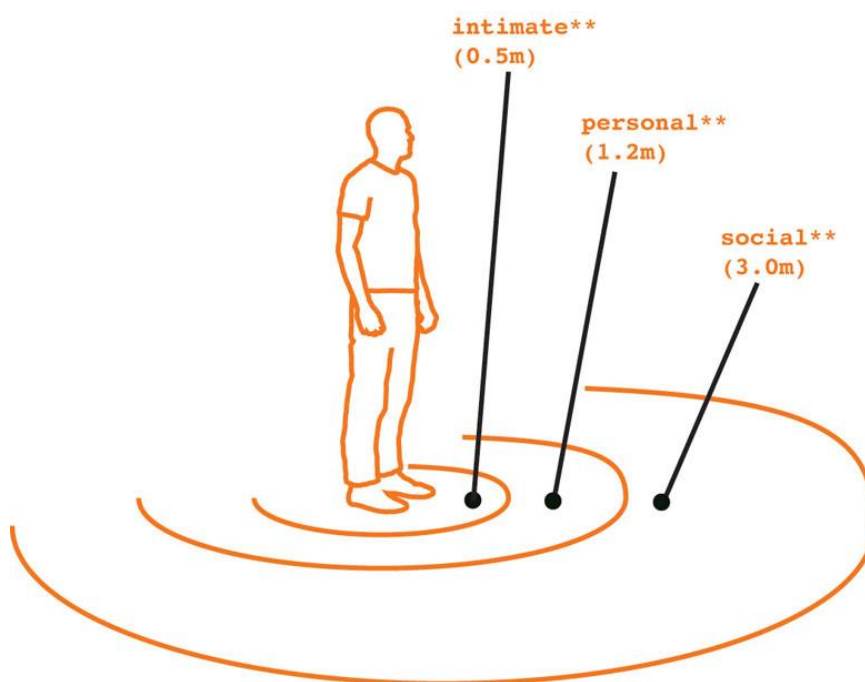
1.2 อยู่-ทำกิจกรรมอย่างไรก็ได้ (HOW EVER)

มีความเกี่ยวข้องกับ 2 ประเด็นดังนี้

1.2.1 มีวิธีอยู่หรือทำกิจกรรมอย่างไรก็ได้ มีนัยยะเกี่ยวข้องกับขนาดพื้นที่รองรับกิจกรรมหรือ size โดยขนาดของพื้นที่จะสื่อสารวิธีการอยู่-ทำกิจกรรม ทั้งนี้ขนาดของพื้นที่สามารถจำแนกเป็น 2 ประเภทดังนี้

ขนาดพื้นที่ทางกายภาพ คือ ขนาดที่สามารถวัดระยะทางคณิตศาสตร์ได้ เป็นขนาดที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบของพื้นที่ที่สามารถจับต้อง มองเห็นได้ชัดเจน เช่น ถนน แนวเสา เป็นต้น

ขนาดพื้นที่ทางจิตภาพ คือ ขนาดของพื้นที่ที่ไม่สามารถวัด จับต้องหรือมองเห็นได้ แต่สามารถรับรู้ได้ โดยการรับรู้ของแต่ละคนไม่เท่ากัน ขนาดพื้นที่ทางจิตภาพนั้นเกิดจากการจินตนาการขอบเขตพื้นที่ของคนตามสัญชาตญาณเพื่อรองรับกิจกรรม

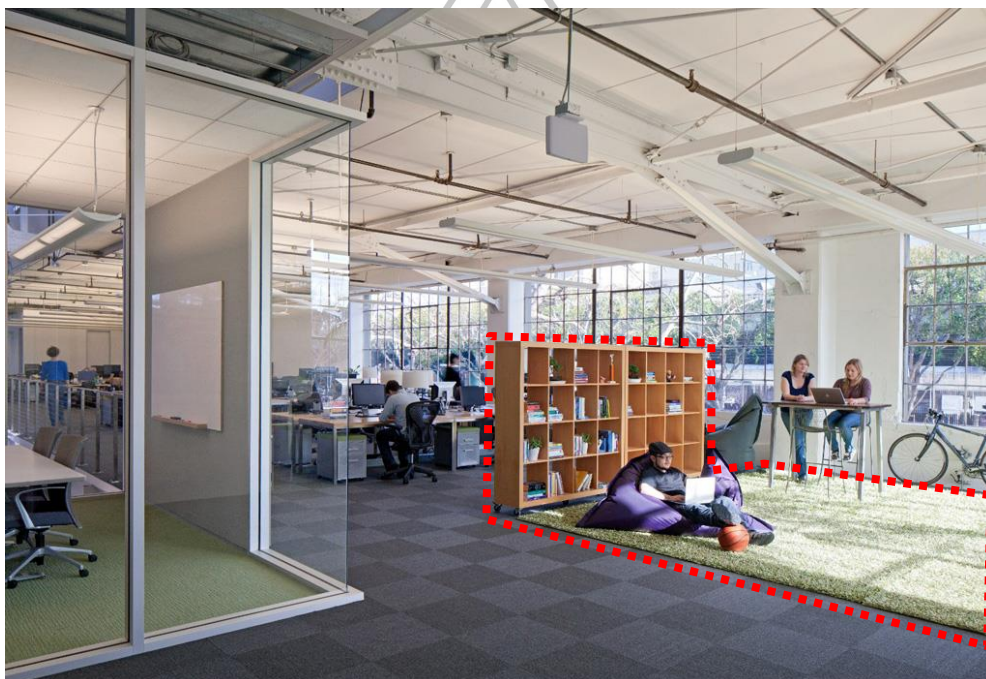

ภาพที่ 2 ภาพแสดงขนาดของพื้นที่ทางจิตภาพที่เกิดจากขอบเขตทางจิตภาพ

www.almostsavvy.com, Human boundary, เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://www.almostsavvy.com/2009/04/06/is-there-such-a-thing-as-virtual-personal-space/2014/11>

โดยขนาดของพื้นที่และกิจกรรมมีความสัมพันธ์ต่อกันคือ ไม่ว่าจะคนจะทำกิจกรรมเดิมแต่เปลี่ยนพฤติกรรมหรือวิธีการในการทำกิจกรรมนั้นโดยที่ยังอยู่ในตำแหน่งเดิม ก็จะส่งผลต่อขนาดพื้นที่ที่ครอบครองในช่วงเวลาที่ทำกิจกรรมนั้นๆทั้งสิ้น เช่น ที่ตำแหน่งหนึ่งๆ คนทำกิจกรรมในการกินข้าว ต่อมาก็ได้เปลี่ยนมาเป็นพื้นที่นอนเล่น ณ ตำแหน่งเดียวกันนั้นเมื่อกิจกรรมในพื้นที่เปลี่ยน ขนาดพื้นที่ที่คนครอบครองในการรองรับกิจกรรมแปรเปลี่ยน หรือ ที่ตำแหน่งพื้นที่หนึ่งๆ คนใช้ทำงาน ต่อมาเมื่อมีผู้เข้ามาทำงานร่วมด้วยในพื้นที่ดังกล่าว ณ ตำแหน่งเดียวกันนั้นเมื่อพฤติกรรมหรือวิธีการทำกิจกรรมนั้นเปลี่ยนก็ส่งผลต่อขนาดพื้นที่เช่นกัน

นอกจากนี้ขนาดของพื้นที่ทางกายภาพและทางจินตภาพยังสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน คือ เมื่อมีขนาดพื้นที่ทางกายภาพแล้วคนก็จะมีจินตภาพของขนาดพื้นที่ที่อ้างอิงจากขนาดทางกายภาพ ในทางกลับกันเมื่อคนจินตภาพขนาดของพื้นที่ที่ตนจะถือครองแล้วในบางกรณีขนาดของพื้นที่ทางจินตภาพนั้นไม่เพียงพอต่อการรองรับกิจกรรม คนจึงมีการกำหนดขอบเขตทางกายภาพ เพื่อให้ขนาดของพื้นที่ที่เคยเป็นเพียงจินตภาพนั้นชัดเจนขึ้น เช่น การปูพรมในห้อง การจัดวางโต๊ะหรือตู้เพื่อสร้างขอบเขตของพื้นที่ให้มีขนาดตามที่คนจินตภาพไว้ เป็นต้น

ภาพที่ 3 ภาพแสดงความสัมพันธ์ของขนาดพื้นที่ทั้งทางกายภาพและจินตภาพ
www.atlassian.com, *Worker daily life*, เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก
<https://es.atlassian.com/company/press/resources/2014/11>

1.2.2 อยู่-ทำกิจกรรมโดยมีความสัมพันธ์ต่อสิ่งรอบตัวอย่างไรก็ได้

มีนัยยะเกี่ยวข้องกับระดับความเป็นส่วนตัว-สาธารณะของพื้นที่ กล่าวคือในการอยู่-ทำกิจกรรมในหนึ่งคนสามารถที่จะอยู่-ทำกิจกรรมในพื้นที่นั้นด้วยสภาวะที่เชื่อมต่อหรือตัดขาดจากบริบทรอบตัวก็ได้ โดยพฤติกรรมของคนที่แสดงออกถึงการเปลี่ยนสภาวะความเป็นส่วนตัว-สาธารณะในพื้นที่เดียวกันที่พบได้ชัดเจนคือการเคลื่อนที่-เคลื่อนไหวเปลี่ยนตำแหน่งหรือการเปลี่ยนทิศทางของการทำกิจกรรมเดิมในพื้นที่หนึ่งๆ เช่น ในสำนักงานที่มี partition สูงระดับไหล่กั้นระหว่างพื้นที่ทำงานของแต่ละคน หากนั่งลง ก็จะพบว่าพื้นที่ที่ครอบครองมีสภาวะตัดขาด หากยืนขึ้นก็จะพบว่าพื้นที่เดียวกันนั้นมีสภาวะเชื่อมต่อกับสิ่งรอบตัว

ภาพที่ 4 ภาพแสดงการเปลี่ยนสภาวะของพื้นที่ที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนที่ เคลื่อนไหวในพื้นที่
www.bloomberg.com, Office, เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก
http://www.bloomberg.com/ss/07/05/0530_inspace/source/3.htm/2014/11

2 วิธีการทางสถาปัตยกรรมที่เอื้อต่อการ"ออกแบบการอยู่-ทำกิจกรรมด้วยตนเอง"

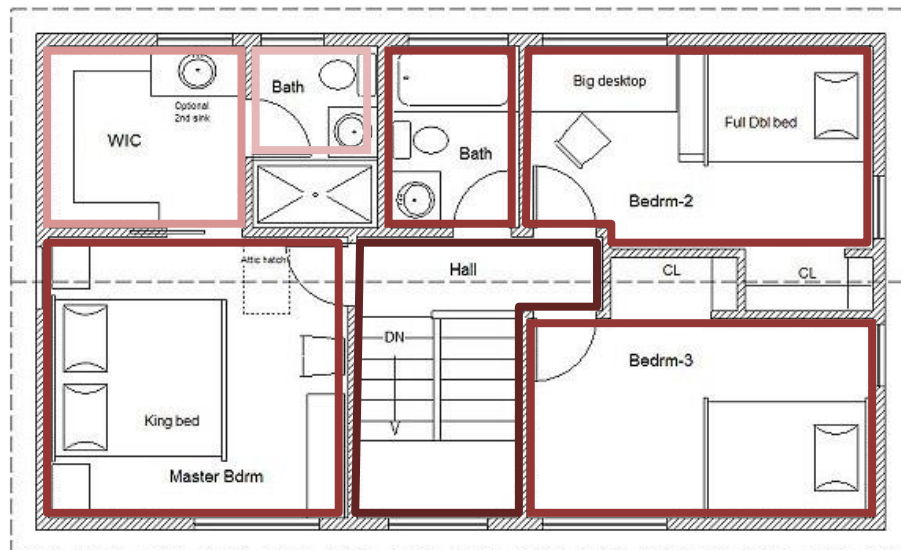
เมื่อได้ให้ความหมายและนิยามของการออกแบบการอยู่ในพื้นที่แล้วว่ามี 3 ประเด็น (เลือกตำแหน่งสำหรับอยู่-ทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ - เลือก กำหนด หรือเปลี่ยนแปลงขนาดพื้นที่ ที่รองรับการอยู่ทำกิจกรรมได้ - เลือก กำหนด หรือเปลี่ยนแปลงสภาวะของพื้นที่ที่รองรับการอยู่ทำกิจกรรมได้แล้ว) คำถามต่อไปคือแล้วพื้นที่ที่จะต้องทำงานอย่างไรเพื่อส่งผลตอบรับได้ตรงตาม นิยามที่วางไว้ทั้ง 3 ประเด็น

2.1 เลือกตำแหน่งสำหรับอยู่-ทำกิจกรรมได้มากกว่าตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง

2.1.1 ลำดับศักดิ์

จากการศึกษาพบว่าลำดับศักดิ์ (HIERACHY) ของพื้นที่ที่มีส่วนในการสื่อสารวิธีการใช้งานพื้นที่นั้น กล่าวคือหากพื้นที่อยู่ในลำดับแรกมักถูกใช้รองรับกิจกรรมที่เรียกร่องการเชื่อมต่อหรือการมองเห็นคนที่จะเข้า-ออกได้ เช่น ห้องรับแขกกรณีของบ้าน ประชาสัมพันธ์สำหรับกรณีของอาคารสาธารณะ ในทางกลับกันหากพื้นที่นั้นอยู่ในลำดับสุดท้าย มักถูกใช้เพื่อรองรับกิจกรรมที่เรียกร่องความเป็นส่วนตัว เช่น ห้องนอนสำหรับกรณีของบ้าน ห้องผู้บริหารระดับสูงสำหรับกรณีของสำนักงาน ดังนั้นเพื่อที่จะเปิดโอกาสให้คนสามารถเลือกตำแหน่งของพื้นที่เพื่ออยู่-รองรับกิจกรรมได้มากขึ้น พื้นที่จึงไม่ควรที่จะมีลำดับศักดิ์ของพื้นที่นั้นๆที่ชัดเจน ทั้งนี้จากการศึกษาจากกรณีศึกษาพบว่าลักษณะของพื้นที่ที่ไม่มีลำดับศักดิ์ที่ชัดเจนสามารถจำแนกออกเป็นสองประเภท

พื้นที่มีลำดับศัภย์เท่ากับพื้นที่โดยรอบ โดยส่วนมากมักพบเห็นได้จากอาคารที่มีระบบผังคือการที่มีทางเดินหรือโถงแจกเข้าไปยังห้องต่างๆทำให้ลำดับศัภย์ของอาคารมีเพียงสองลำดับคือโถงหรือทางเดินแจกเป็นลำดับแรก และห้องต่างๆที่ถูกแจกเป็นลำดับต่อมา

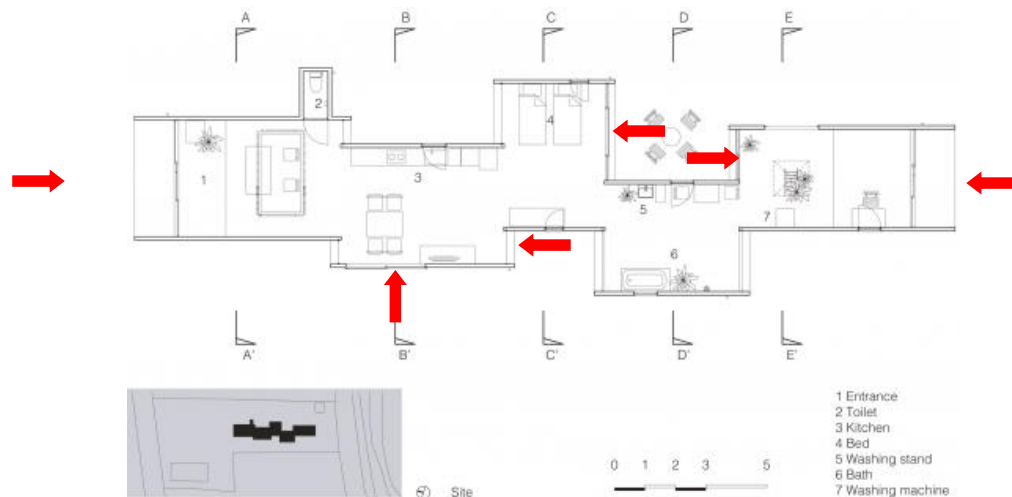
ภาพที่ 5 ภาพแสดงผังของบ้านพักอาศัยที่มีลำดับศัภย์ของพื้นที่เท่ากัน

www.birthdefect.com, Small House, เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://birthdefects.co/simple-floor-plans-free/2014/11>

จากภาพ โถงบันได้ทำหน้าที่แจกไปยังห้อง 4 ห้องเท่าๆกัน โดยหนึ่งใน 4 เป็นห้องน้ำ ทำให้ห้องอีก 3 ห้องที่เหลือมีความเป็นไปได้มากขึ้นที่จะเกิดรูปแบบการใช้งานแบบอื่น นอกเหนือจากห้องนอนเช่น เป็นห้องทำงาน ปรับเป็นห้องนั่งเล่น เป็นต้น

พื้นที่ที่มีลำดับศักระหว่างหนึ่งลำดับ โดยส่วนมากมันพบพื้นที่กรณีนี้กับ

อาคารที่มีทางเข้าหลักมากกว่า 1 ทาง ส่งผลให้พื้นที่หรือห้องหนึ่งๆนั้นมีลำดับศักระหว่างที่แปรเปลี่ยนได้ขึ้นอยู่กับว่าใช้ทางเข้าใด

ภาพที่ 6 ภาพแสดงผังของบ้านพักอาศัยที่มีลำดับศักระหว่างพื้นที่มากกว่าหนึ่งลำดับ ของ house in sakura

Yoko Hineda, House in sakura, เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://surfingbird.ru/surf/g-DgC3276#.VjFunYrkUk/2014/11>

จากรูปจะเห็นว่าอาคารตั้งอยู่ในที่เปิดโล่งประกอบกับอาคารมีประตูเข้า-ออกหลายบานส่งผลเอื้อให้อาคารมีความเป็นไปได้อันมีทางเข้าหลักได้มากกว่าหนึ่ง และทำให้พื้นที่ย่อยต่างๆภายในของอาคารนั้น มีความเป็นไปได้อันจะมีลำดับศักระหว่างได้มากกว่าหนึ่งลำดับ เช่นพื้นที่ทางซ้ายสุดของผังพื้นที่จะมีลำดับศักระหว่างเป็นลำดับที่หนึ่งก็ได้หากทางเข้าหลักคือทางเข้าทางซ้ายสุด ในขณะที่พื้นที่ดังกล่าวจะถือว่าเป็นลำดับศักระหว่างเป็นลำดับสุดท้ายสุดก็ได้หากทางเข้าหลักคือทางเข้าทางด้วยขวาสุดของผัง

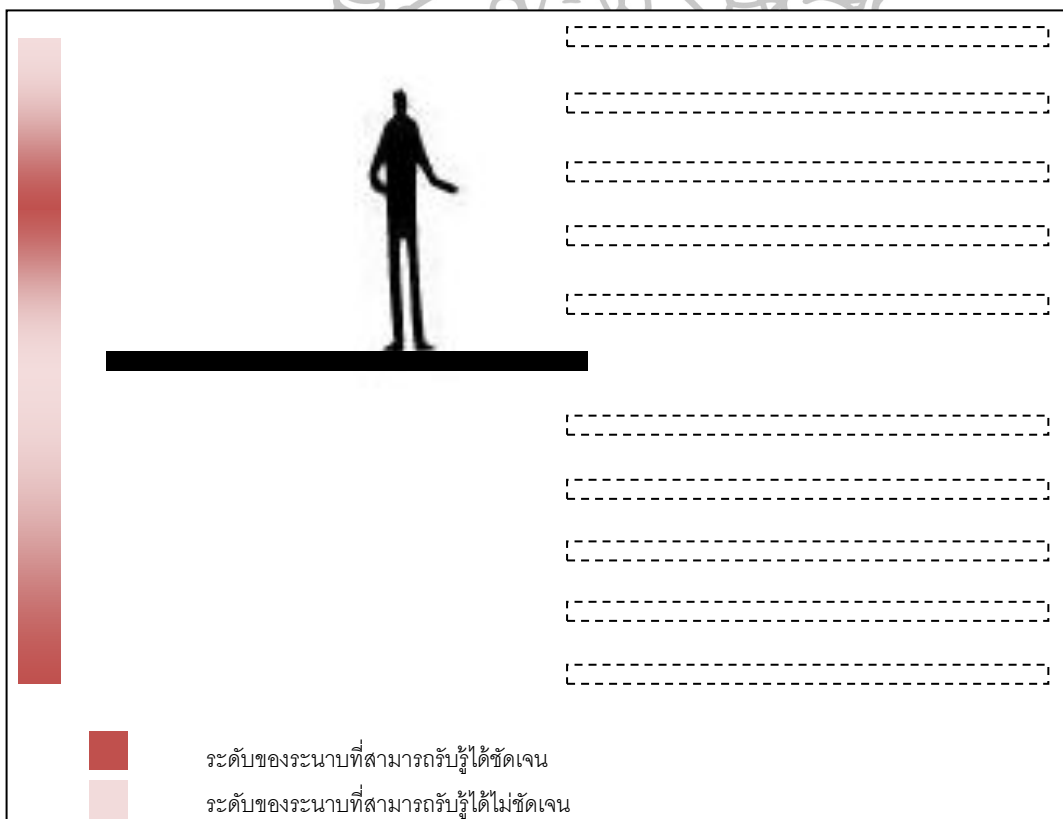
หากกล่าวโดยสรุปสำหรับสิ่งที่เอื้อให้คนสามารถเลือกตำแหน่งในการอยู่-ทำกิจกรรมได้อย่างอิสระมากขึ้นคือการที่พื้นที่หรือสถาปัตยกรรมนั้น มีลำดับศักระหว่างไม่ชัดเจนหรืออีกนัยหนึ่งคือพื้นที่นั้น ๆ มีความคลุมเครือของลำดับศักระหว่าง

2.2 เลือก กำหนด หรือเปลี่ยนแปลงขนาดพื้นที่ที่รองรับการอยู่-ทำกิจกรรม
ได้โดยองค์ประกอบของพื้นที่ที่ช่วยให้คนสามารถจินตภาพขนาดของพื้นที่ได้หลายหลายแบบ
สามารถจำแนกได้ดังนี้

2.2.1 ขอบเขต

โดยสามารถจำแนกลักษณะของขอบเขตตามมิติการรับรู้ดังนี้

ขอบเขตและขนาดของพื้นที่ที่เกิดจากมิติทางนอน ประกอบด้วยระนาบที่แสดงตัวเป็นระนาบพื้นและระนาบที่แสดงตัวเป็นระนาบเหนือศีรษะ และระนาบที่แสดงตัวมีภาวะกึ่งกลางระหว่างระนาบพื้นและระนาบเหนือศีรษะ ทั้งนี้การรับรู้ขอบเขตและขนาดของพื้นที่ผ่านระนาบทางนอนนั้นจะรับรู้ได้ชัดเจนมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับระยะในแนวตั้งของการยกหรือการกดรนาบที่สัมพันธ์กับสัดส่วนของคน

ภาพที่ 7 แสดงความเข้มข้นของการรับรู้ขอบเขตและขนาดของพื้นที่ที่สัมพันธ์กับระดับต่างๆของระนาบ

โดยสำหรับระนาบยก จะรู้สึกถึงขอบเขตและขนาดของพื้นที่ที่ชัดเจนมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อระดับค่อยๆยกสูงขึ้น จนเมื่อระนาบนั้นยกสูงจนกลายเป็นระนาบเหนือศีรษะแล้ว การรับรู้

ขอบเขตและขนาดของพื้นที่จะค่อยๆ น้อยลง สำหรับระนาบการรับรู้ขอบเขตและขนาดจะค่อยๆ ชัดขึ้นเรื่อยๆ เมื่อกตระนาบต่ำลงเรื่อยๆ

นอกจากนี้คุณสมบัติวัสดุของระนาบทางนอนก็มีผลต่อความเข้าใจในการรับรู้ขอบเขตและขนาดของพื้นที่ด้วยเช่นกัน กล่าวคือหากระนาบเหนือศีรษะคือวัสดุโปร่งใสย่อมรับรู้ขอบเขตและขนาดของพื้นที่ได้ชัดเจนน้อยกว่าระนาบเหนือศีรษะที่มีวัสดุทึบตัน

ขอบเขตและขนาดของพื้นที่ที่เกิดจากมิติทางตั้ง สามารถจำแนกตามลักษณะของความทึบตันขององค์ประกอบทางตั้งโดยเรียงจากทึบตันน้อยที่สุดไปยังทึบตันที่สุด คือ แนวเสา - รวากันตก/ผนังกระจกโปร่งใส - ผนังที่มีช่องเปิด - ผนังทึบตัน โดยการรับรู้ขอบเขตและขนาดของพื้นที่จะชัดเจนมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อองค์ประกอบทางตั้งเหล่านี้มีความทึบตันมากขึ้นเรื่อยๆ

ภาพที่ 8 ภาพแสดงขอบเขตที่มีการไล่ค่าความเข้มชน

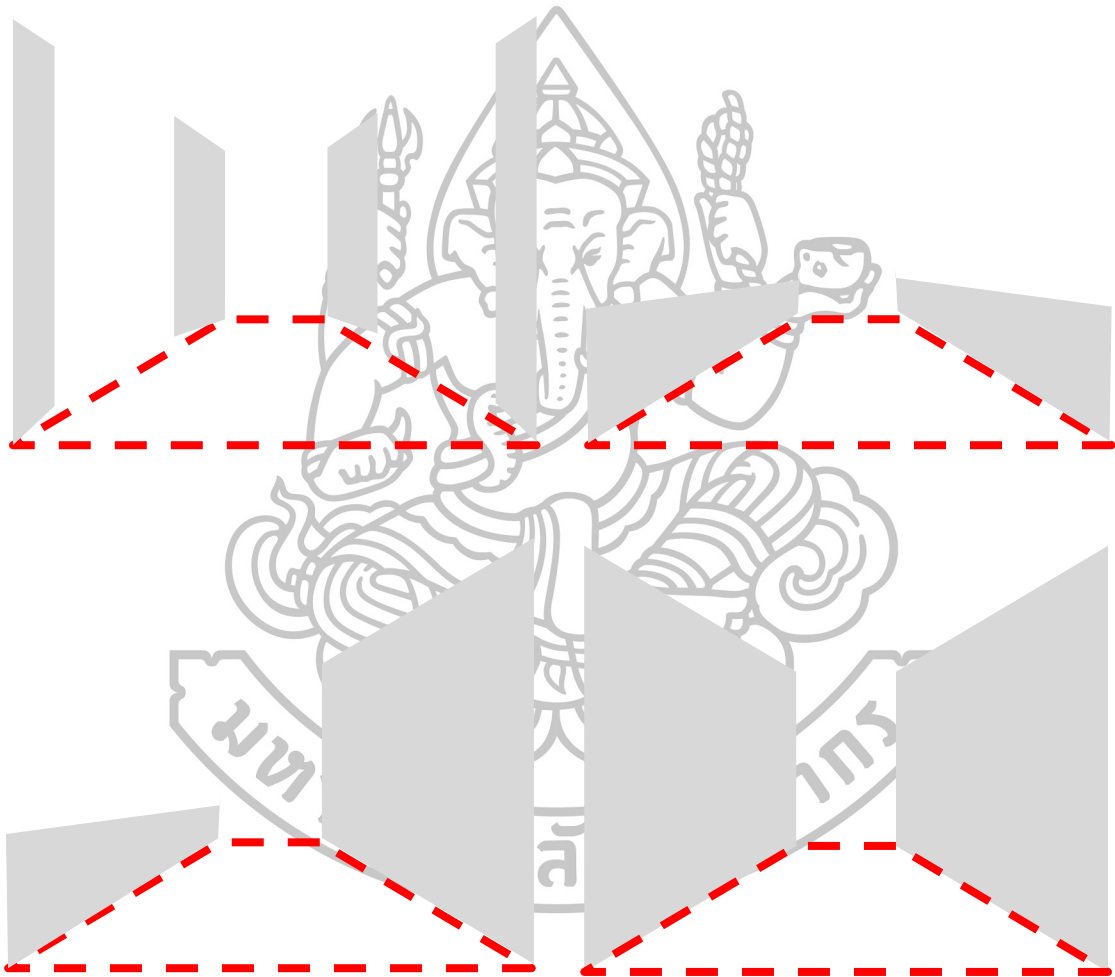
Iwaan Baan, Concrete, เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก

<https://www.pinterest.com/pin/503558802060050418/2014/11>

นอกจากนี้การจัดเรียงตัวขององค์ประกอบทางตั้งก็ส่งผลต่อการรับรู้ขอบเขตและขนาดของพื้นที่ด้วยดังนี้

การเรียงตัวขององค์ประกอบทางตั้งแบบขนานกัน

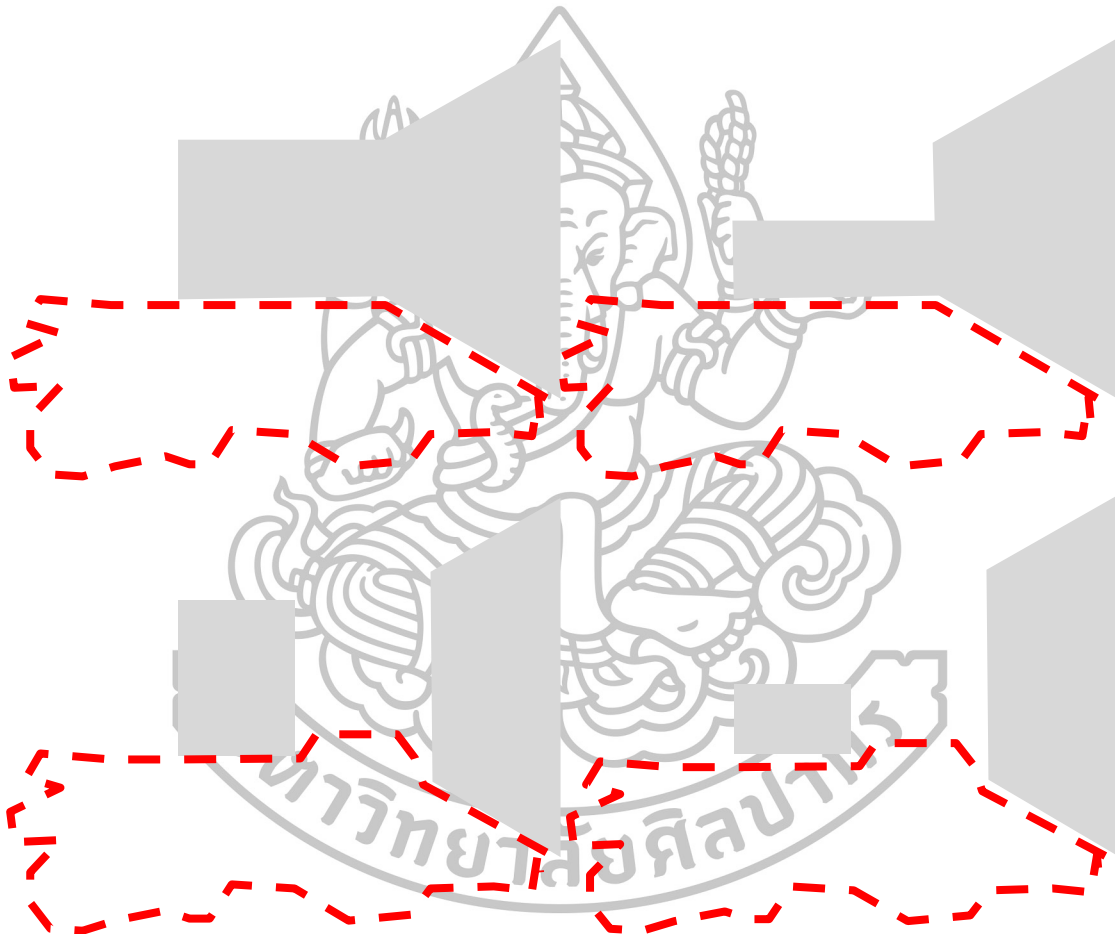
การเรียงตัวแบบขนานกันขององค์ประกอบทางตั้งจะสามารถจินตภาพขอบเขตและขนาดของพื้นที่โดยอ้างอิงจากองค์ประกอบนั้นๆ

ภาพที่ 9 ภาพแสดงขนาดของพื้นที่ทางจินตภาพที่เกิดจากจัดเรียงขององค์ประกอบทางตั้งแบบขนานกัน

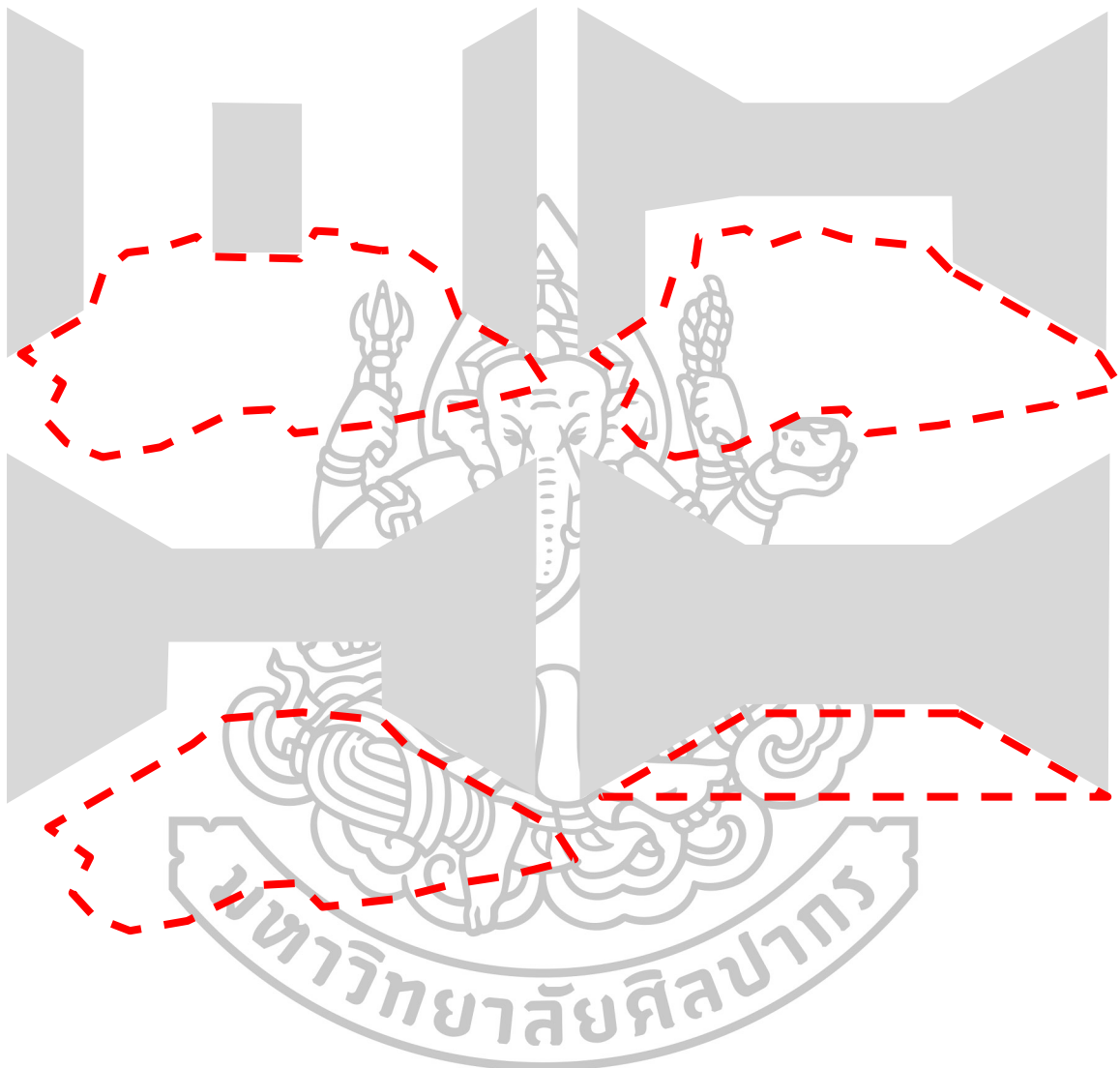
การเรียงตัวขององค์ประกอบทางตั้งแบบรูปตัว " L "

คนจะจินตภาพขอบเขตและขนาดของพื้นที่จากการจัดเรียงตัวขององค์ประกอบทางตั้งโดยอ้างอิงจากจุดจบขององค์ประกอบ โดยจะจินตภาพเป็นเรขาคณิตพื้นฐานหรือเป็นรูปทรงอิสระก็ได้

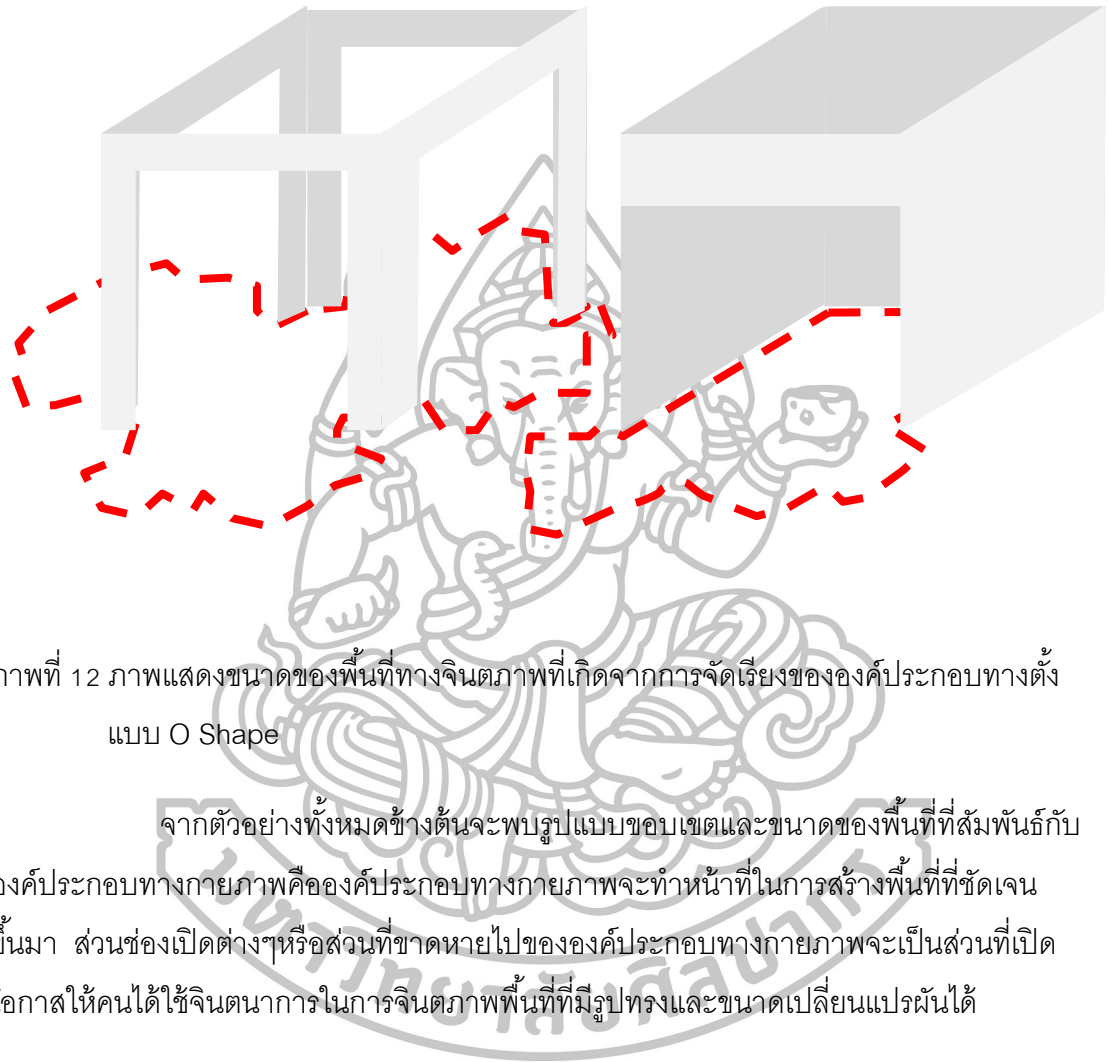
ภาพที่ 10 ภาพแสดงขนาดของพื้นที่ทางจินตภาพที่เกิดจากการจัดเรียงขององค์ประกอบทางตั้งแบบ L Shape

การเรียงตัวขององค์ประกอบทางตั้งแบบรูปตัว " U "

ภาพที่ 11 ภาพแสดงขนาดของพื้นที่ทางจินตภาพที่เกิดจากการจัดเรียงขององค์ประกอบทางตั้งแบบ U Shape

การเรียงตัวขององค์ประกอบทางตั้งแบบรูปตัว " O "

ภาพที่ 12 ภาพแสดงขนาดของพื้นที่ทางจินตภาพที่เกิดจากการจัดเรียงขององค์ประกอบทางตั้งแบบ O Shape

จากตัวอย่างทั้งหมดข้างต้นจะพบรูปแบบขอบเขตและขนาดของพื้นที่ที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบทางกายภาพคือองค์ประกอบทางกายภาพจะทำหน้าที่ในการสร้างพื้นที่ที่ชัดเจนขึ้นมา ส่วนช่องเปิดต่างๆหรือส่วนที่ขาดหายไปขององค์ประกอบทางกายภาพจะเป็นส่วนที่เปิดโอกาสให้คนได้ใช้จินตนาการในการจินตภาพพื้นที่ที่มีรูปทรงและขนาดเปลี่ยนแปลงผันได้

2.2.2 รูปทรง

นอกจากขอบเขตที่มีลักษณะก้ำกึ่งระหว่างการพยายามกั้น-ครอบ และ การเชื่อม-เปิดจะสามารถเปิดโอกาสให้คนสามารถจินตภาพขนาดของพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงได้แล้ว รูปทรงของพื้นที่ก็ส่งผลกับการจินตภาพขนาดของพื้นที่ให้สามารถจินตภาพได้ว่าพื้นที่มีขนาดเล็กกลงหรือใหญ่ขึ้นก็ได้

ภาพที่ 13 , 14 ภาพแสดงขนาดของพื้นที่ทางจินตภาพที่เกิดจากรูปทรงของพื้นที่
Ryu Nishizawa, Form and Matter, เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก
<http://www.metropolismag.com/June-2009/Levels-of-Complexity/2014/11>

จากรูปจะเห็นว่ารูปทรงของพื้นที่เปิดภายนอกของโครงการมีรูปทรงอิสระ หรือ organic form ที่เปิดโอกาสให้สามารถเข้าใจว่าพื้นที่เปิดโล่งนี้สิ้นสุดเฉพาะในเว็จของพื้นที่ก็ได้ในขณะเดียวกันก็สามารถเข้าใจได้ว่าพื้นที่เปิดโล่งนี้สิ้นสุดต่อเนื่องไปถึงพื้นที่เปิดโล่งเว็จอื่นก็ได้เช่นกัน

หากจะกล่าวโดยสรุปแล้วถ้าต้องการให้คนในพื้นที่อยู่-ทำกิจกรรมต่างๆโดยสามารถปรับเปลี่ยนขนาดของพื้นที่ได้ **พื้นที่เองต้องมีความไม่ชัดเจน ความคลุมเครือของขนาด** เพื่อเปิดโอกาสให้คนที่อยู่ภายในนั้นสามารถนิยาม จำกัดขอบเขตของตัวเองได้โดยอาศัยความคลุมเครือของขนาดที่เกิดจากองค์ประกอบทางกายภาพเป็นเพียงจุดอ้างอิงหรือนำทางในการสร้างขนาดของตนเองอีกทีหนึ่ง **โดยความคลุมเครือของขนาดพื้นที่นั้นมีขอบเขตและรูปทรงของพื้นที่เป็นเครื่องมือ**

2.2.3 เลือก กำหนด หรือเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัวระหว่างอยู่-ทำกิจกรรมได้

โดยในที่นี้ผู้ศึกษาได้ให้คำจำกัดความความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งรอบตัวคือสถานะของพื้นที่ที่คนเข้าไปตีความผ่านการอยู่-ทำกิจกรรมในพื้นที่นั้นคือ ความเป็นส่วนตัว private และความเป็นสาธารณะ public โดยสำหรับพื้นที่หรือสถาปัตยกรรมสิ่งที่แสดงออกสื่อสารหรือเอื้อว่าในพื้นที่นั้นคนจะมีความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ปากฎการณ์ต่างๆรอบตัวอย่างไรคือขอบเขต โดยหากพิจารณาขอบเขตในแง่มุมของการเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งต่างๆรอบตัวแล้วจะสามารถจำแนกเป็น 2 ช่วงที่เด่นชัดคือขอบเขตที่ทับต้นและขอบเขตที่โปร่งเบา โดยขอบเขตที่ทับต้น คือขอบเขตที่มีระดับของการปิดล้อม หรือ enclose ที่เข้มข้น เป็นขอบเขตที่พยายามปิดตัวเองเพื่อให้พื้นที่ภายในถูกตัดขาดออกจากบริบทแวดล้อม ลักษณะขอบเขตนี้พบได้เช่น โบสถ์ วิหาร

ภาพที่ 15 ภาพแสดงอาคารที่มีการปิดล้อมที่เข้มข้น (Bruder Klaus Field Chapel ; Peter Zumthor)

Iwaan Baan, Bruder Klaus Field Chapel, เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://alariccampbellgarratt.tumblr.com/post/79048079148/bruder-klaus-field-chapel-peter-zumthor/2014/11>

ส่วนขอบเขตที่โปร่งเบา คือขอบเขตที่มีระดับของการปิดล้อม หรือ enclose ที่เบาบาง เป็นขอบเขตที่พยายามเปิดตัวเองเพื่อให้พื้นที่ภายในเชื่อมต่อกับบริบทแวดล้อมภายนอก ลักษณะขอบเขตนี้มักถูกพบเห็นได้ในพวกอาคารสาธารณะ ที่เรียกร้องให้คนเข้าไปใช้งานผ่านการมองเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในอาคาร

ภาพที่ 16 ภาพแสดงอาคารที่มีการปิดล้อมที่เบาบาง (21st Century Museum of Contemporary Art, Kanazawa, Japan)

www.e-architect.co.uk, SANAA, เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก

<http://www.e-architect.co.uk/architects/sanaa/2014/11>

2.2.3.1 ระบบช่องเปิด-ปิด

ภาพที่ 17 ภาพแสดงอาคารที่เอื้อให้คนสามารถเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างตนกับสิ่งรอบตัวผ่าน solid-void (N House ; Sou Fujimoto)

Sou Fujimoto, **Solid & Void**, เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก

<http://www.homedsgn.com/2011/06/14/house-n-by-sou-fujimoto-architects/2014/11>

ภาพที่ 18 ภาพแสดงอาคารที่เอื้อให้คนสามารถเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างตนกับสิ่งรอบตัวผ่าน solid-void (L'Observatoire ; CLP Architect)

Iwaan Baan, **Woods**, เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก

<http://www.dezeen.com/2012/08/27/lobservatoire-by-clp-architectes/2014/11>

ภาพที่ 19 ภาพแสดงอาคารที่เอื้อให้คนสามารถเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างตนกับสิ่ง
รอบตัวผ่าน solid-void ที่เป็น furniture

www.architonic.com, Working Space, เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก
<http://www.architonic.com/pmsht/net-work-place-konig-neurath/1158855/2014/11>

จากที่ทำความเข้าใจขอบเขตใน 2 ข้อทำให้เห็นว่าขอบเขตนั้นมีสองส่วนประกอบ
กันเสมอคือส่วนที่เป็นช่องปิด หรือ solid และส่วนที่เป็นช่องเปิด หรือ void
แต่อย่างไรก็ดีขอบเขตทั้งสองข้อก็ยังไม่ใช้ขอบเขตที่จะเอื้อหรือเปิดโอกาสให้คนสามารถ
เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งรอบตัวได้ สิ่งที่จะเอื้อให้ขอบเขตของพื้นที่มี
ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างบริบทแวดล้อมได้คือระบบความสัมพันธ์
ระหว่าง solid และ void ที่ทำงานร่วมกันเพื่อให้คนสามารถปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์กับสิ่ง
รอบตัวได้โดยอาศัยการเคลื่อนที่ เคลื่อนไหวหรือการเปลี่ยนทิศทางในการอยู่-ทำกิจกรรม
ในพื้นที่นั้น

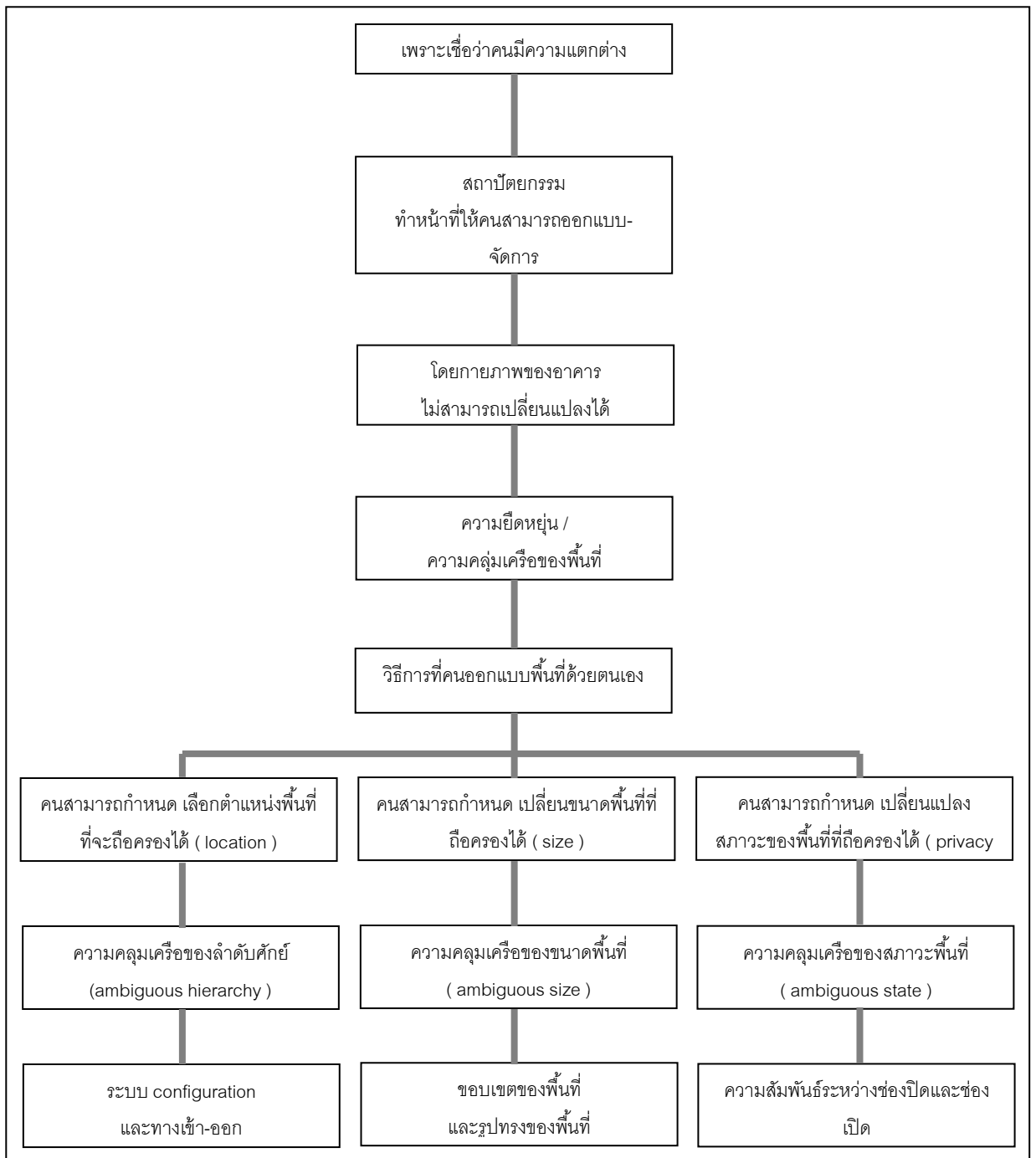
สรุป

หากกล่าวโดยสรุปจากความต้องการของผู้ศึกษาที่ต้องการออกแบบสถาปัตยกรรมหรือพื้นที่ที่ทำให้คนผู้ใช้งานอาคารสามารถออกแบบวิธีการอยู่รวมไปถึงวิธีการจัดการพื้นที่สำหรับรองรับการอยู่-ทำกิจกรรมในรูปแบบของตัวเองได้นั้นมีนัยยะของการใช้พื้นที่ใน 3 ประเด็น

ประเด็นเกี่ยวกับตำแหน่งแห่งหน หรือ location คือการที่ผู้ใช้สอยสามารถเลือกหรือกำหนดได้ด้วยตนเองว่าสำหรับกิจกรรมหนึ่งๆแล้วมีความประสงค์จะทำกิจกรรมนั้นในตำแหน่งใด โดยเครื่องมือที่เอื้อหรือเปิดโอกาสให้ผู้ใช้สามารถเลือกหรือกำหนดตำแหน่งได้นั้นคือ **"ความคลุมเครือของของลำดับศักดิ์ของพื้นที่ (ambiguous hierarchy)"** ซึ่งมีระบบการจัดการพื้นที่ หรือ configuration และ ทางเข้า-ออก เป็นเครื่องมือที่จะช่วยสร้างความคลุมเครือของลำดับศักดิ์อยู่เบื้องหลัง

ประเด็นเกี่ยวกับขนาดของพื้นที่ หรือ size คือการที่ผู้ใช้สอยสามารถปรับเปลี่ยนแปรผันขนาดของพื้นที่ที่ครอบครองเพื่อให้เหมาะสมต่อการอยู่-ทำกิจกรรมในรูปแบบหรือวิธีการของตนเอง โดยเครื่องมือที่เอื้อหรือเปิดโอกาสให้ผู้ใช้สอยสามารถสร้างขนาดพื้นที่ได้ใหม่อยู่เสมอคือ **"ความคลุมเครือของขนาดพื้นที่ (ambiguous size)"** ซึ่งมีขอบเขตทางสถาปัตยกรรมและรูปทรงของพื้นที่ เป็นเครื่องมือที่ขับเคลื่อนความคลุมเครือของขนาดพื้นที่อยู่เบื้องหลัง

ประเด็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้สอยกับสิ่งรอบตัวหรือสภาวะที่ผู้ใช้สอยมีหรือ privacy คือการที่ผู้ใช้สอยสามารถปรับเปลี่ยน เลือกลงหรือกำหนดสภาวะความเป็นส่วนตัว-สาธารณะเพื่อให้เหมาะสมต่อการอยู่-ทำกิจกรรมต่างๆของผู้ใช้สอย โดยมีเครื่องมือที่เอื้อหรือเปิดโอกาสให้ผู้ใช้สอยสามารถกำหนดสภาวะได้อยู่เสมอๆคือ **"ความคลุมเครือของสภาวะ (ambiguous state)"** ซึ่งมีระบบความสัมพันธ์การทำงานร่วมกันระหว่าง ช่องปิด-ช่องเปิด เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนให้เกิดความคลุมเครือของสภาวะ

ภาพที่ 20 แสดงบทสรุปในการคลี่คลายจากวัตถุประสงค์ตั้งต้นไปสู่สมมุติฐานขององค์ประกอบ
ทางสถาปัตยกรรมที่เป็นเครื่องมือในการออกแบบเพื่อตอบรับกับวัตถุประสงค์

บทที่ 3

การเลือกโครงการและการทำความเข้าใจธรรมชาติของโครงการ

1 เกณฑ์หรือเงื่อนไขในการพิจารณาเลือกโครงการ

เพื่อที่จะทำการเปรียบเทียบกันสำหรับการศึกษาลักษณะโครงการที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อความสามารถออกแบบวิธีการอยู่ด้วยตนเองของผู้ใช้สอยอย่างไรจึงจำเป็นต้องเข้าใจว่า คุณสมบัติอะไรของโครงการที่จะมีผลต่อ หรือเป็นปัจจัยต่อประเด็นดังกล่าวดังนี้

3.1.1 ความสัมพันธ์ของกิจกรรมและกฎการใช้พื้นที่ของโครงการ (functional relationship and regulation of spatial occupation) กล่าวคือถ้าหากโครงการหรือกิจกรรมที่มีธรรมชาติของความสัมพันธ์เชิงการใช้งานของกิจกรรมต่างๆที่เข้มงวด ไม่ผ่อนปรน เช่น โรงพยาบาล ศาลยัตริธรรม ก็จะเอื้อให้ผู้ใช้สามารถออกแบบวิธีการอยู่ของตนเองภายในโครงการได้ ในระดับที่น้อยกว่าโครงการหรือกิจกรรมที่มีธรรมชาติของความสัมพันธ์เชิงการใช้งานของกิจกรรมต่างๆที่ไม่เข้มงวด ผ่อนปรน เช่น ห้องสมุด ร้านกาแฟ โดยยกตัวอย่างเปรียบเทียบกันของทั้ง 2 ขั้ว ผ่านรูปแบบกิจกรรมที่คล้ายกัน ซึ่งในที่นี้คือ"การนั่ง" การนั่งในศาลเพื่อฟังคำตัดสินพิจารณา ไม่ว่าจะ เป็นลูกขุน จำเลย ทนาย หรือตัวศาลเองก็ตาม เปรียบเทียบกับการนั่งในร้านกาแฟ จะพบว่า การนั่งในทั้งสองโครงการมีความแตกต่างกัน โดยที่การนั่งในศาลนั้นผู้ใช้สอยไม่สามารถเลือก กำหนด หรือออกแบบวิธีการที่ตนจะนั่งได้เลย ในทางกลับกัน การนั่งในร้านกาแฟนั้น ผู้ใช้สอยสามารถ ออกแบบวิธีการนั่งของตนเองได้อย่างอิสระ

ภาพที่ 21 ภาพแสดงโครงการที่มีการใช้งานพื้นที่ที่เข้มงวด

www.wikipedia.com, Court, เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก

[https://en.wikipedia.org/wiki/New_York_Court_of_Appeals_Building#/media/File:](https://en.wikipedia.org/wiki/New_York_Court_of_Appeals_Building#/media/File:New_York_Court_of_Appeals_hearing_oral_arguments.jpg/2014/11)

[New_York_Court_of_Appeals_hearing_oral_arguments.jpg/2014/11](https://en.wikipedia.org/wiki/New_York_Court_of_Appeals_Building#/media/File:New_York_Court_of_Appeals_hearing_oral_arguments.jpg/2014/11)

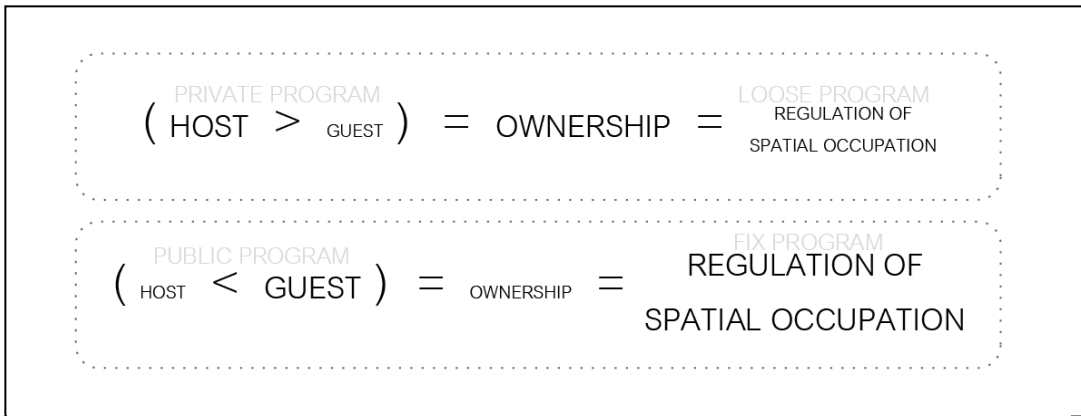

ภาพที่ 22 ภาพแสดงโครงการที่มีการใช้งานพื้นที่ที่ผ่อนปรน
www.heraldnet.com, Café, เข้าถึงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก
<http://www.heraldnet.com/article/20151108/LIVING/151109354/2014/11>

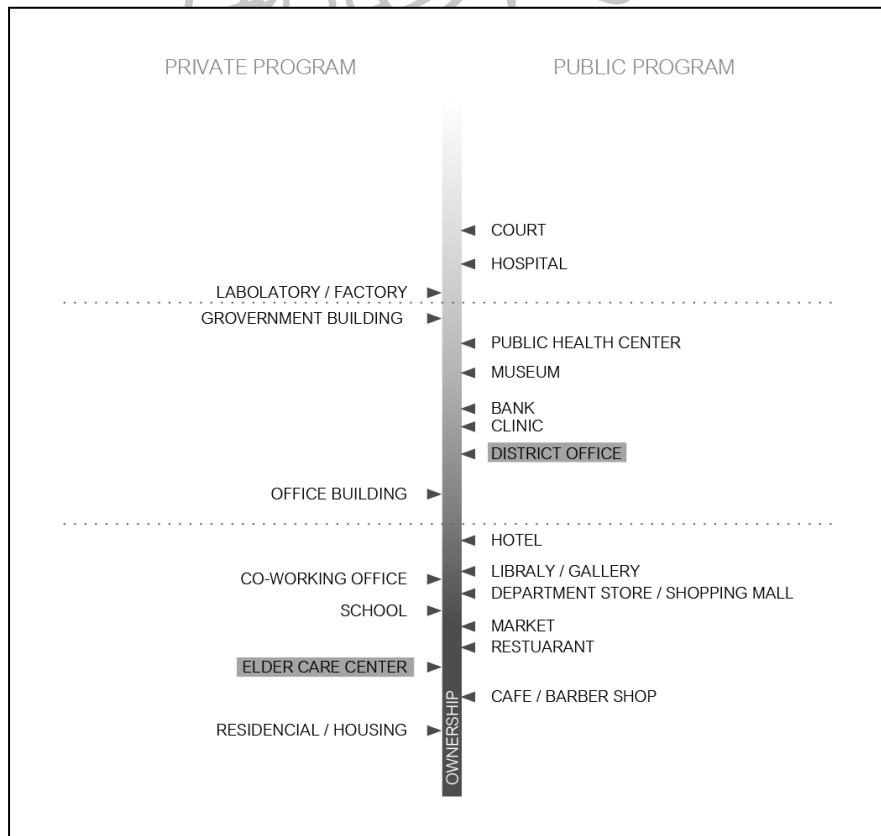
3.1.2 สัดส่วนของกลุ่มผู้ใช้สอย ซึ่งในที่นี้จำแนกเป็น 2 กลุ่มหลักดังนี้

เจ้าบ้าน host ในที่นี้หมายถึงกลุ่มคนที่ใช้โครงการนั้นอยู่เป็นปกติ
 ชีวิตประจำวัน เช่นบุคลากร พนักงานทุกระดับชั้น นักเรียนนักศึกษา ผู้อยู่อาศัย เป็นต้น และกลุ่มที่
 สองคือกลุ่มของผู้มีสถานะเป็น **แขก guest** ในที่นี้หมายถึงกลุ่มคนที่ไม่ได้ใช้สอยโครงการอยู่เป็น
 ปกติชีวิตประจำวัน เช่น ผู้ป่วย opd ผู้เข้าพักในโรงแรม เป็นต้น โดยทั้งนี้หากโครงการมีสัดส่วน
 ของเจ้าบ้านมากกว่าแขกหรือมีแนวโน้มที่จะเป็น private program ทั้งนี้เช่น บ้านพักอาศัย
 โรงเรียน ก็จะมีศักยภาพที่จะเอื้อให้ผู้ใช้ออกแบบวิธีการอยู่อาศัยของตนเองได้มากกว่าโครงการ
 ที่มีสัดส่วนของแขกมากกว่าเจ้าบ้านจะมีศักยภาพหรือมีแนวโน้มที่จะเป็น public program เช่น
 สนามบิน ศูนย์ประชุม

โดยทั้งนี้เมื่อทราบถึงปัจจัยหรือเงื่อนไขของโครงการที่ส่งผลต่อศักยภาพในการเอื้อ
 ให้คนสามารถออกแบบวิธีการอยู่อาศัยของตนเองได้ว่ามี ความสัมพันธ์ของการใช้งาน-กฎการใช้พื้นที่
 และความเป็นลักษณะโครงการส่วนตัวหรือโครงการสาธารณะแล้ว จากการประเมินผลข้อมูลผู้
 ศึกษาได้สรุปปัจจัยทั้ง 2 ส่วนนี้รวมกัน เรียกว่า ความเป็นเจ้าของหรือ ownership ซึ่งมีค่ามากเมื่อ
 กฎการใช้พื้นที่ผ่อนปรนและมีแนวโน้มเป็นโครงการส่วนตัว และมีค่าความเป็นเจ้าของน้อยลงเมื่อ
 กฎการใช้พื้นที่มีความเข้มงวดและมีแนวโน้มที่จะเป็นโครงการสาธารณะมากขึ้น และความเป็น
 เจ้าของมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการออกแบบการอยู่อาศัยด้วยตนเองแบบคล้อยตาม
 กัน

ภาพที่ 23 แสดงบทสรุปในการคลี่คลายเงื่อนไขต่างๆภายในโครงการที่มีผลต่อความเป็นเจ้าของของโครงการ จากนั้นจึงได้ทำการเรียงลำดับและจัดหมวดหมู่ของโครงการให้อยู่ภายใต้แ่งมุมของความเป็นเจ้าของของโครงการและได้ทำการเลือกโครงการ บ้านพักคนชรา และ สำนักงานเขต ดังภาพที่ชี้แจง

ภาพที่ 24 แสดงการลำดับโครงการในแ่งมุมของความเป็นเจ้าของโครงการที่เลือกมาเพื่อใช้ในการศึกษา

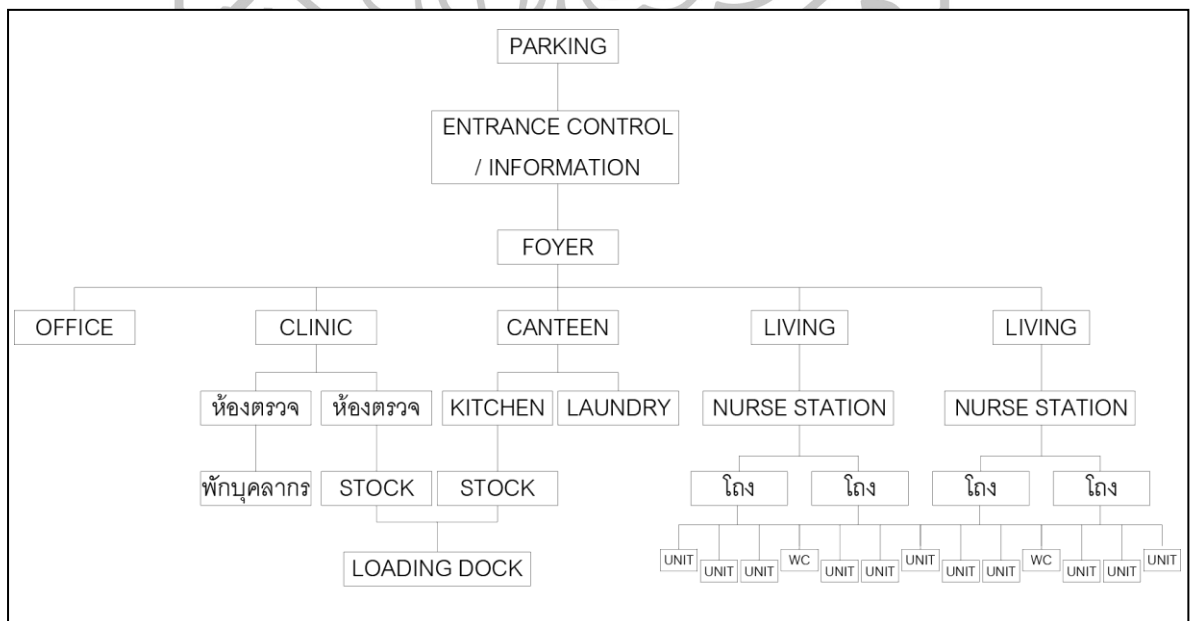
จากตารางที่ 3 การเลือกโครงการจะเลือกมากกว่า 1 โครงการโดยทั้งสองโครงการมีความเข้มข้นของความเป็นเจ้าของที่ไม่เท่ากันเพื่อเป็นการศึกษาทดลองสมมุติฐานที่ว่าความเป็นเจ้าของมีผลต่อการเอื้อให้ผู้ใช้งานสามารถออกแบบการอยู่และวิธีการการจัดการพื้นที่ได้ด้วยตนเอง นั้นมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดและหากสมมุติฐานน่าเชื่อถือการทดลองก็จะเป็นการเปรียบเทียบกันในแง่มุมมองของวิธีการในระดับต่างๆของแต่ละโครงการที่มีการให้ค่าน้ำหนักไม่เท่ากัน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ประสงเดียวกันว่าจะมีความแตกต่างกันอย่างไรและมีแนวโน้มอย่างไร

2 การศึกษาธรรมชาติของโครงการ

2.1 บ้านพักคนชรา

บ้านพักคนชราเป็นตัวเลือกโครงการที่นำมาศึกษาโดยตัวโครงการเองมีความเป็นเจ้าของอยู่สูงและมีศักยภาพในการเอื้อให้ผู้ใช้งานสามารถออกแบบวิธีการอยู่การจัดการกับพื้นที่ที่ครอบคลุมด้วยตนเองในระดับที่สูงเนื่องจากเป็นโครงการที่มีลักษณะเป็น private program และมีกฎการใช้พื้นที่รวมถึงความสัมพันธ์เชิงการใช้งานที่ค่อนข้างประปราย

บ้านพักคนชราเป็นโครงการที่เกิดจากการรวมกันของ 2 โครงการ คือบ้านพักอาศัยและสถานพยาบาล โดยจะมีกลุ่มกิจกรรมที่ผันมาจากบ้านพักอาศัย คือ ห้องพัก พื้นที่รับประทานอาหาร และพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจต่าง และกลุ่มกิจกรรมที่ผันมาจากโครงการสถานพยาบาลคือ ส่วนรักษาตรวจโรค ส่วนลงทะเปียนผู้ป่วย ห้องพักบุคลากรแพทย์ พื้นที่เยี่ยมผู้ป่วย

ภาพที่ 25 แสดงความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆในโครงการบ้านพักคนชรา

จากตารางโดยธรรมชาติของโครงการประกอบไปด้วย 4 ส่วนหลัก คือ สำนักงาน ส่วนตรวจสุขภาพรักษาพยาบาล โรงอาหาร-พื้นที่ส่วนกลางและพื้นที่พักอาศัย โดยรายละเอียดของพื้นที่ส่วนต่างๆดังนี้

ส่วนสำนักงาน มีหน้าที่บริหารจัดการ รวมถึงทำหน้าที่ต้อนรับ ลงทะเบียน ทำประวัติเบื้องต้นของผู้ที่มาติดต่อเพื่อรับบริการ

ส่วนต่อมาคือส่วนตรวจสุขภาพรักษาพยาบาล นอกจากหน้าที่หลักคือการให้การ รักษาแก่ผู้รับบริการแล้วส่วนรักษาพยาบาลยังมีหน้าที่ในการตรวจสอบเรื่องอาหารและยาโดยต้องทำงานร่วมกับส่วนครัวของโรงอาหารและพื้นที่ส่วนกลาง อีกทั้งยังต้องมีพื้นที่สำหรับห้องพัก พยาบาลและบุคลากรการแพทย์ไว้บริการบุคลากรด้วยเช่นกัน

ส่วนโรงอาหารและพื้นที่ส่วนกลางมีหน้าที่ประสานงานเรื่องอาหารและยาร่วมกับ ส่วนรักษาพยาบาล และมีหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบความสะดวกเครื่องนุ่งห่ม สิ่งทอต่างๆของผู้รับบริการ และยังเป็นพื้นที่จุดรวม จุดนัดพบร่วมกัน

ส่วนพักอาศัยประกอบด้วยหน่วยของพื้นที่พักอาศัยของแต่ละคน และมีจุด พยาบาลที่สามารถเข้าไปให้การดูแลรักษาทุกๆหน่วยพักอาศัยได้โดยสะดวก

ทั้งนี้ประเด็นสำคัญสำหรับบ้านพักคนชราคือระบบพื้นที่ส่วนต่างๆควรจะเน้น **ความสัมพันธ์กัน**ในทางราบอันเนื่องมาจากวิธีการอยู่ การใช้งานของคนชราที่ไม่สะดวกที่จะใช้ งานพื้นที่ในทางตั้ง และพื้นที่ส่วนต่างๆต้องสามารถเข้าถึงรถพยาบาลได้โดยสะดวกสำหรับกรณีฉุกเฉิน

พื้นที่ใช้สอยรวม 2,443 ตร.ม.

ตารางที่ 1 แสดงพื้นที่ใช้สอยของโครงการบ้านพักคนชรา

ส่วนที่พักอาศัย	480 ตร.ม.
-พื้นที่นอนจำนวน 30 คน	210 ตร.ม.
-พื้นที่พักผ่อนเอนกประสงค์	150 ตร.ม.
-ห้องน้ำสำหรับคนชรา	120 ตร.ม.
ส่วนพักผ่อน-นันทนาการ	996 ตร.ม.
-CAFE'	60 ตร.ม.
-ร้านอาหาร , ร้านค้า	150 ตร.ม.
-พื้นที่ประกอบอาหารด้วยตนเอง	56 ตร.ม.
-ห้องสมุด	200 ตร.ม.
-พื้นที่เอนกประสงค์	200 ตร.ม.
-โรงอาหาร(ส่วนรับประทานอาหาร)	270 ตร.ม.
-ห้องน้ำส่วนกลาง	60 ตร.ม.
ส่วนรักษาและพยาบาล	260 ตร.ม.
-พื้นที่ตรวจสุขภาพทั่วไป	80 ตร.ม.
-พื้นที่กายภาพบำบัด	150 ตร.ม.
-พื้นที่นวด	30 ตร.ม.
ส่วนบริหาร	80 ตร.ม.
-พื้นที่งานทะเบียนประวัติรักษา	10 ตร.ม.
-ธุรการ	50 ตร.ม.
-บัญชี	20 ตร.ม.
ส่วนบริการและงานระบบ	627 ตร.ม.
-พื้นที่ประกอบอาหาร	70 ตร.ม.
-พื้นที่ซักล้าง	25 ตร.ม.

-STOCK ยาและอุปกรณ์การแพทย์		60 ตร.ม.
-ห้องพักเจ้าหน้าที่		
-ห้องน้ำและพื้นที่แต่งตัว	ชาย	16 ตร.ม.
	หญิง	16 ตร.ม.
-พื้นที่พักผ่อนเจ้าหน้าที่		30 ตร.ม.
-ที่จอดรถ 12 คัน		350 ตร.ม.
-พื้นที่งานระบบ		60 ตร.ม.

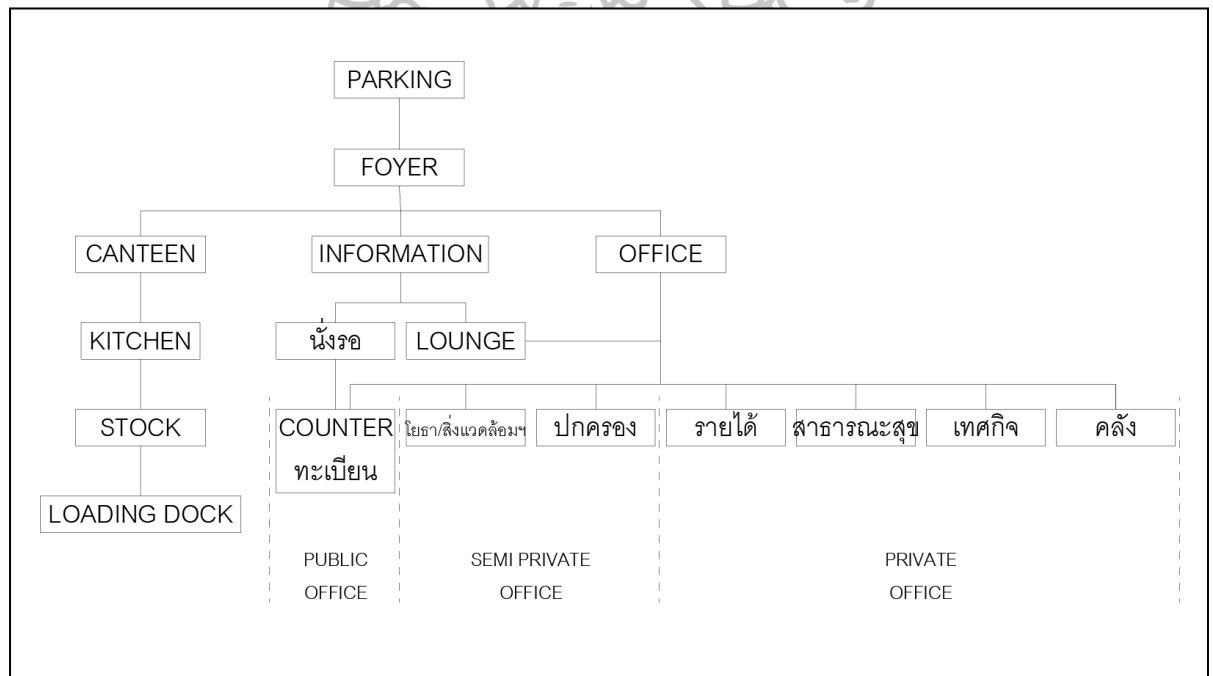
ตารางที่ 1 แสดงพื้นที่ใช้สอยของโครงการบ้านพักคนชรา (ต่อ)

3.2.2 สำนักงานเขต

สำนักงานเขตเป็นตัวเลือกโครงการที่นำมาศึกษาโดยตัวโครงการมีความเป็นเจ้าของที่น้อยกว่าบ้านพักคนชราและมีศักยภาพในการเอื้อให้ผู้ใช้สามารถออกแบบวิธีการอยู่อาศัยการจัดการกับพื้นที่ที่ครอบครองด้วยตนเองในระดับที่น้อยเนื่องจากเป็นโครงการที่มีลักษณะเป็น public program และมีกฎการใช้พื้นที่รวมถึงความสัมพันธ์เชิงการใช้งานที่ไม่ผ่อนปรน

สำนักงานเขตเป็นโครงการที่มีความพิเศษกว่าสำนักงานทั่วไปที่เป็นสำนักงานที่มีการบริการในเชิงสาธารณะในระดับชุมชน สำนักงานเขตจึงเป็นการผสมกันระหว่างสำนักงานที่มีสาระของการทำงานบริการแก่สาธารณะกับพื้นที่สำหรับบุคคลทั่วไปที่เข้ามาติดต่อธุรกิจกับทางราชการ

ภาพที่ 26 แสดงความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆในโครงการสำนักงานเขต

จากตาราง สำนักงานเขตประกอบด้วยพื้นที่ 2 ส่วนหลักคือ ส่วนพักผ่อน สำหรับบุคลากรและบุคคลทั่วไป ได้แก่ โรงอาหาร พื้นที่พักคอย ร้านค้าทั่วไป

ส่วนที่สองคือส่วนสำนักงานซึ่งประกอบด้วยแผนกต่างๆดังนี้

ฝ่ายทะเบียน โดยภาพรวมการทำงานและให้บริการของฝ่ายทะเบียนคือให้บริการการเปลี่ยนแปลง แก้ไขสถานะบางอย่างของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยจะมี 3 กระบวนการด้วยกัน คือ การตรวจสอบประวัติเดิม การเพิ่มเติมประวัติใหม่ และการออกหลักฐานแก่ผู้รับบริการ ทั้งนี้ งานทะเบียนจะเป็นงานที่มีความถี่จากการให้บริการผู้รับบริการมากที่สุดเพราะเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องแสดงตัวกับทางส่วนกลาง เช่น การทำบัตรประชาชน การจดทะเบียนสมรส การแจ้งเกิด-ตาย การแจ้งย้ายถิ่น เป็นต้น

ฝ่ายปกครอง โดยรวมแล้วจะทำหน้าที่ให้การตรวจสอบสถานะบางอย่างว่ามีความพร้อมหรือไม่ผ่านการตรวจหลักฐานต่างๆของผู้ยื่นขอคำร้องเพื่อมอบสิทธิบางอย่าง ถ้าหากมีการอนุมัติให้สิทธิตามคำร้อง เจ้าพนักงานก็จะมอบหนังสือหรือหลักฐานที่แสดงว่าผู้ร้องมีสิทธินั้นๆ แล้วให้ไว้แก่ผู้ยื่นคำร้อง โดยการให้บริการของฝ่ายปกครอง เช่น การรับรองสถานที่เกิด-ตาย การรับรองความประพฤติของผู้ถูกคาดโทษ การรับรองสถานภาพคู่สมรส การจดทะเบียนพินัยกรรม เป็นต้น

ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสุขภาพอาหาร การสุขภาพสถานที่และการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายแก่สุขภาพการสุขภาพตลาด สถานที่จำหน่ายอาหารและสะสมอาหาร การสุขภาพสิ่งแวดล้อม การสุขภาพทั่วไปให้ได้มาตรฐานทางสุขภาพและถูกสุขลักษณะการควบคุมดูแลการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ การควบคุมมลพิษ การพัฒนา การควบคุมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การเสริมสร้างศักยภาพผู้บริโภคและสร้างหรือขยายเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านสาธารณสุข การกำจัดแมลงและสัตว์นำโรค การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ การควบคุมจัดการ กำจัด ห้าม ป้องกันและระงับเหตุรำคาญที่อาจเกิดหรือเกิดขึ้นในที่สาธารณะหรือสถานที่เอกชน การอนุญาตให้ใช้เครื่องขยายเสียง การออกใบอนุญาตสุสานและฌาปนสถาน สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายต่างๆ เช่น กฎหมายว่าด้วยอาหาร การใช้สารระเหยคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่ โรงงาน เป็นต้น และหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ฝ่ายโยธา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง การซ่อมแซม และการปรับปรุง โรงเรียน ถนน ตรอก ซอย ทางเท้า ฝัวจจรจร สิ่งสาธารณประโยชน์และ สะพานคนเดินข้าม การอนุญาตตัดคั้นหินทางเท้า การพิจารณาอนุญาตกระทำการสิ่งต่างๆ ในที่สาธารณะของหน่วยงาน สาธารณูปโภค การจัดหาหรือการจัดกรรมสิทธิ์ที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นเพื่อกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่นโดยวิธีตกลงซื้อขาย การขอกุทิศและการจัดซื้อโดยวิธีปรองดองตามมติคณะรัฐมนตรี การดูแลรักษาที่สาธารณะและที่ของเอกชนที่ยินยอมให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน การบำรุงดูแลรักษา คู คลอง ทางหรือท่อระบายน้ำ สะพานข้าม คลอง การป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมร่วมมือกับสำนักผังเมืองในการวางและจัดทำผังเมือง ประเภทต่างๆ การควบคุมอาคารตามที่ได้รับมอบหมาย การประกาศเขตเพลิงไหม้และผังเฉพาะกิจ การตรวจสอบและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน การกำหนดพื้นที่ที่จะจัดรูปที่ดินกรณีที่เป็นพื้นที่ เฉพาะภายในเขต การจัดทำ ติดตั้ง ซ่อมแซมและดูแลรักษาความสะอาดป้ายชื่อซอย ป้าย จราจรแลกระจกมองโค้ง การทาสีขอบคั้นหิน การทาสีตีเส้น รวมถึงเส้นทแยงเหลือง การจัดทำคั้น ชะลอความเร็ว การติดตั้ง Guard - rail อุปกรณ์ประกอบถนนและทางจักรยาน และรวมถึงการสำรวจ ออกแบบ หรือประมาณราคาเพื่อของบประมาณ การบริหารงบประมาณ การจัดหาพัสดุ การควบคุมการก่อสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุง หรือ บำรุงรักษาตามสัญญาหรืออำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบด้วยและหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ฝ่ายรายได้ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการจัดเก็บรายได้ของกทม. (ได้แก่ ภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ ค่าเช่า ค่าบริการ และรายได้อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย) การสืบทรัพย์ ผู้ค้างชำระภาษีที่อยู่ในพื้นที่เขต การดำเนินคดีแก่ผู้ค้างชำระภาษี การจัดทำทะเบียน ควบคุม การจัดเก็บรายได้ การจัดทำสถิติการจัดเก็บรายได้แต่ละประเภท การรายงานการจัดเก็บ ภาษี และหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับมอบหมาย

ฝ่ายเทคนิค มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกทม. และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกทม. การควบคุม ดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การส่งเสริมดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนการ ส่งเสริมสนับสนุนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานนิติการทั่วไป งานเกี่ยวกับคดี และการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคดี และหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม อนามัย และคุณภาพชีวิต เช่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของประชาชน การเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน และเครือข่ายชุมชน การพัฒนาสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัย การจัดให้มีองค์กรประชาชนในรูปแบบคณะกรรมการชุมชน การส่งเสริมสนับสนุนและจัดตั้งสหกรณ์ชุมชน กองทุนพัฒนาชุมชน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การปรับปรุงชุมชน การรื้อย้ายชุมชน การประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อจัดหาที่อยู่ชั่วคราว การส่งเสริมอาชีพ การจัดหาแหล่งจำหน่ายผลผลิต การดำเนินการเกี่ยวกับศูนย์ฝึกอาชีพ การจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการบริหารเงินออมครอบครัว การดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติด การสงเคราะห์สตรี ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ประสบภัย การสงเคราะห์ และคุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็ก การควบคุมดูแลการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์ ศูนย์เยาวชน ห้องสมุด บ้านหนังสือ ศูนย์กีฬา และลานกีฬา การดำเนินการเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและคนพิการ การให้บริการ และจัดกิจกรรมนันทนาการด้านดนตรี กีฬา ห้องสมุด ฯลฯ งานสภาเยาวชนเขต การอนุรักษ์ส่งเสริมเผยแพร่ ฟื้นฟู บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น งานสภาวัฒนธรรมเขต งานพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวการสนับสนุนและประสานการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายด้านวัฒนธรรม นันทนาการ และการท่องเที่ยว การให้คำปรึกษาแนะนำทางวิชาการเกษตรและสภาพแวดล้อมเพื่อการเกษตร การดำเนินการเกี่ยวกับศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรและหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ฝ่ายการคลัง มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการงบประมาณ การเงิน การบัญชี และการพัสดุที่เบิกจ่ายจากเงินงบประมาณกรม. เงินอุดหนุนรัฐบาล เงินนอกงบประมาณและเงินอื่นใด ได้แก่ การรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การนำส่งเงินต่อคลังกรม. การเก็บรักษาเงิน การปฏิบัติงานตามโครงการจัดระบบข้อมูลและรายงานระบบคอมพิวเตอร์ของกรม. (MIS) จำนวน 9 ระบบงาน และ การบริหารข้อมูลและรายงานภาพรวมของงบประมาณ การเงิน การคลัง การพัสดุและทรัพย์สินของหน่วยงาน และหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ฝ่ายการศึกษา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานในเชิงนโยบายให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาชาติโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประสาน ตรวจสอบ กลั่นกรองงานด้านการบริหารงานบุคคลและสวัสดิการของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่ เพื่อนำเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น วิเคราะห์ข้อมูลประชากรวัยเรียนเพื่อการวางแผนการรับนักเรียนแต่ละระดับ ตรวจสอบและจัดทำบัญชีรายชื่อเด็กอายุถึงเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับส่งให้สถานศึกษาที่รับผิดชอบในพื้นที่เขตเพื่อเตรียมการรับนักเรียน ประสานงาน ติดตาม สรุปผลการรับเด็กเข้าเรียนของสถานศึกษาในพื้นที่เขต รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ กลั่นกรอง ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา เพื่อนำเสนอผู้อำนวยการเขต ให้บริการข้อมูลสารสนเทศและประชาสัมพันธ์เผยแพร่เกี่ยวกับงานการศึกษาของสำนักงานเขต วางแผนและดำเนินงานในการระดมทรัพยากรจากแหล่งสนับสนุน ประสานและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งทรัพยากรที่สนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสวัสดิภาพในสถานศึกษา การส่งเสริมการพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน การคุ้มครองสิทธิของนักเรียน สสำรวจและจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทางการศึกษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการพัฒนา ศักยภาพ และประสานการใช้ประโยชน์แหล่งการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ส่งเสริมและสนับสนุน กิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน การสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่และ ประเมินผลการปฏิบัติงานในหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประสานการสำรวจ ข้อมูล ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เด็กความสามารถพิเศษกับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการด้านภารกิจของศูนย์วิชาการ ดำเนินการด้านการเงิน การงบประมาณและการจัดหาพัสดุครุภัณฑ์ และหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย การรักษาสภาวะสิ่งแวดล้อม การเก็บขนมูลฝอย (ยกเว้นมูลฝอยในแม่น้ำเจ้าพระยา เรือท่องเที่ยว และเรือสินค้า) การสุขาภิบาลสิ่งปฏิกูล ไขมัน และน้ำมัน การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บขนมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การปลูก ดูแลและบำรุงรักษาต้นไม้ การพิจารณาอนุญาตตัดและขุดย้ายต้นไม้ในที่สาธารณะ การจัดทำแผนการปลูกต้นไม้และพื้นที่สีเขียวในพื้นที่เขตที่รับผิดชอบ การดูแลรักษาความสะอาดบริเวณโบราณสถาน สถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม การสนับสนุนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

นอกจากนั้นในพื้นที่สำนักงานยังต้องมีส่วน พื้นที่เตรียมอาหาร พื้นที่ประชุม พื้นที่พักผ่อน พื้นที่จัดเก็บอุปกรณ์สำนักงานต่างๆ พื้นที่สำหรับผู้อำนวยความสะดวกและผู้ช่วยผู้อำนวยความสะดวกอีกด้วย

ทั้งนี้จะพบว่าภายในส่วนสำนักงานแต่ละส่วนนั้นจะมีความถี่ของการให้บริการแก่บุคคลทั่วไปที่ไม่เท่ากัน โดยเรียงจากฝ่ายที่มีการให้บริการบุคคลทั่วไปที่ถี่ที่สุดไปหาหน่วยที่ให้บริการบุคคลทั่วไปที่น้อยสุด (public-private) ดังนี้ ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายปกครอง ฝ่ายโยธา ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม ฝ่ายเทศกิจ ฝ่ายรายได้ และฝ่ายคลัง ตามลำดับ

พื้นที่ใช้สอยรวม 1,165 ตร.ม.

ตารางที่ 2 แสดงพื้นที่ใช้สอยของโครงการสำนักงานเขต

ส่วน COUNTER SERVICE	346 ตร.ม.
-พื้นที่งานทะเบียน 10 COUNTER	60 ตร.ม.
-พื้นที่ถ่ายรูป	8 ตร.ม.
-พื้นที่งานโยธา 2 COUNTER	12 ตร.ม.
-พื้นที่จัดเก็บหนังสือสำคัญทางโยธา	6 ตร.ม.
-ประชาสัมพันธ์	6 ตร.ม.
-ถ่ายเอกสารและเตรียมหลักฐาน	6 ตร.ม.
-พื้นที่นั่งคอย 80 ที่นั่ง	200 ตร.ม.
-ห้องน้ำ	
-ห้องน้ำชาย	24 ตร.ม.
-ห้องน้ำหญิง	24 ตร.ม.
ส่วนบริหาร	174 ตร.ม.
-ทำงาน 16 หน่วย (เฉลี่ยแผนกละ 2 หน่วย)	96 ตร.ม.
-คลังเอกสารและข้อมูลสำคัญ	30 ตร.ม.
-ห้องน้ำ	
-ห้องน้ำชาย	24 ตร.ม.
-ห้องน้ำหญิง	24 ตร.ม.
ส่วนบริการชุมชน	270 ตร.ม.
-ศูนย์อาหาร	
-ร้านอาหารและประกอบอาหารในตัว 4 ร้าน	60 ตร.ม.
-พื้นที่รับประทานอาหาร 50 ที่นั่ง	210 ตร.ม.
ส่วนบริการและงาน	375 ตร.ม.
-จอดรถ 20 คัน	375 ตร.ม.

บทที่ 4

การเลือกที่ตั้งและบริบทโดยรอบที่ตั้ง

1 เกณฑ์หรือเงื่อนไขในการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ

1.1 ขนาดที่ตั้ง

ผู้ศึกษามีสมมุติฐานว่าขนาดของที่ตั้งเป็นปัจจัยที่ส่งผลกับการออกแบบการอยู่-ทำกิจกรรมด้วยตนเองในแง่มุมที่ว่า ถ้าที่ตั้งมีขนาดใหญ่สำหรับโครงการหนึ่งๆแล้ว ที่ตั้งนั้นก็จะมีอิสระในการอยู่-ทำกิจกรรมต่างๆภายใต้โครงการหนึ่งๆได้ดีกว่าที่ตั้งที่มีขนาดเล็กกว่าสำหรับโครงการเดียวกัน

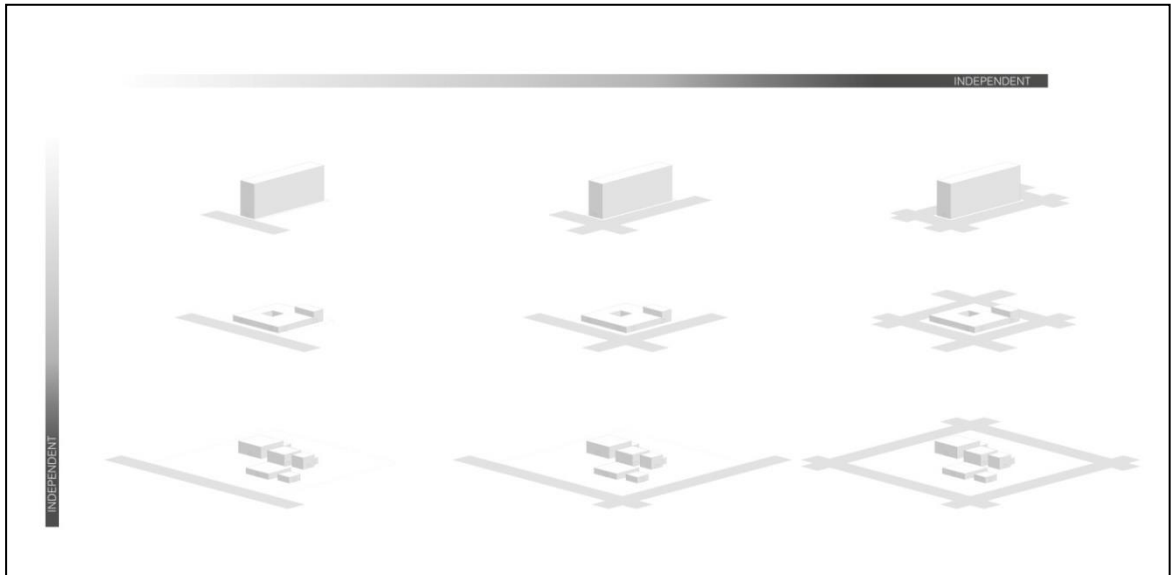
1.2 การเข้าถึง

ในที่นี้ผู้ศึกษามองว่าหากที่ตั้งโครงการมีการเข้าถึงที่ได้จากหลายทิศทางก็จะเอื้อให้อาคารมีหลายทางเข้าและมีการใช้งานได้หลากหลายมากกว่าที่ตั้งที่มีการเข้าถึงจากทิศทางเดียวหรือมีด้านหน้า-หลังชัดเจน

SIZE = INDEPENDENT = ACCESS

SIZE = INDEPENDENT = ACCESS

ภาพที่ 27 แสดงความสัมพันธ์แบบคล้ายตามกันของขนาดและการเข้าถึงของที่ตั้งที่ส่งผลกับการเอื้อให้เกิดอิสระในที่ตั้ง

ภาพที่ 28 แสดงความสัมพันธ์แบบคล้ายตามกันของขนาดและการเข้าถึงของที่ตั้งที่ส่งผลกับการเอื้อให้เกิดอิสระในที่ตั้ง

จากตาราง 6 และ 7 จะพบว่าขนาดที่ตั้งและความเข้มข้นของการเข้าถึงสัมพันธ์กับการเอื้อให้ผู้ใช้งานสามารถออกแบบวิธีการอยู่-ทำกิจกรรมด้วยตนเอง ในลักษณะที่คล้ายตามกัน กล่าวคือยังมีขนาดที่ตั้งโครงการที่ใหญ่เมื่อเทียบกับพื้นที่ใช้สอยโครงการและความเข้มข้นของการเข้าถึงที่ตั้งโครงการที่มากก็จะเอื้อให้เกิดความอิสระของการอยู่ได้มาก ในทางกลับกันหากขนาดที่ตั้งโครงการที่เล็กเมื่อเทียบกับพื้นที่ใช้สอยโครงการและความเข้มข้นของการเข้าถึงที่ตั้งโครงการที่น้อยก็จะเอื้อให้เกิดความอิสระของการอยู่ได้น้อย

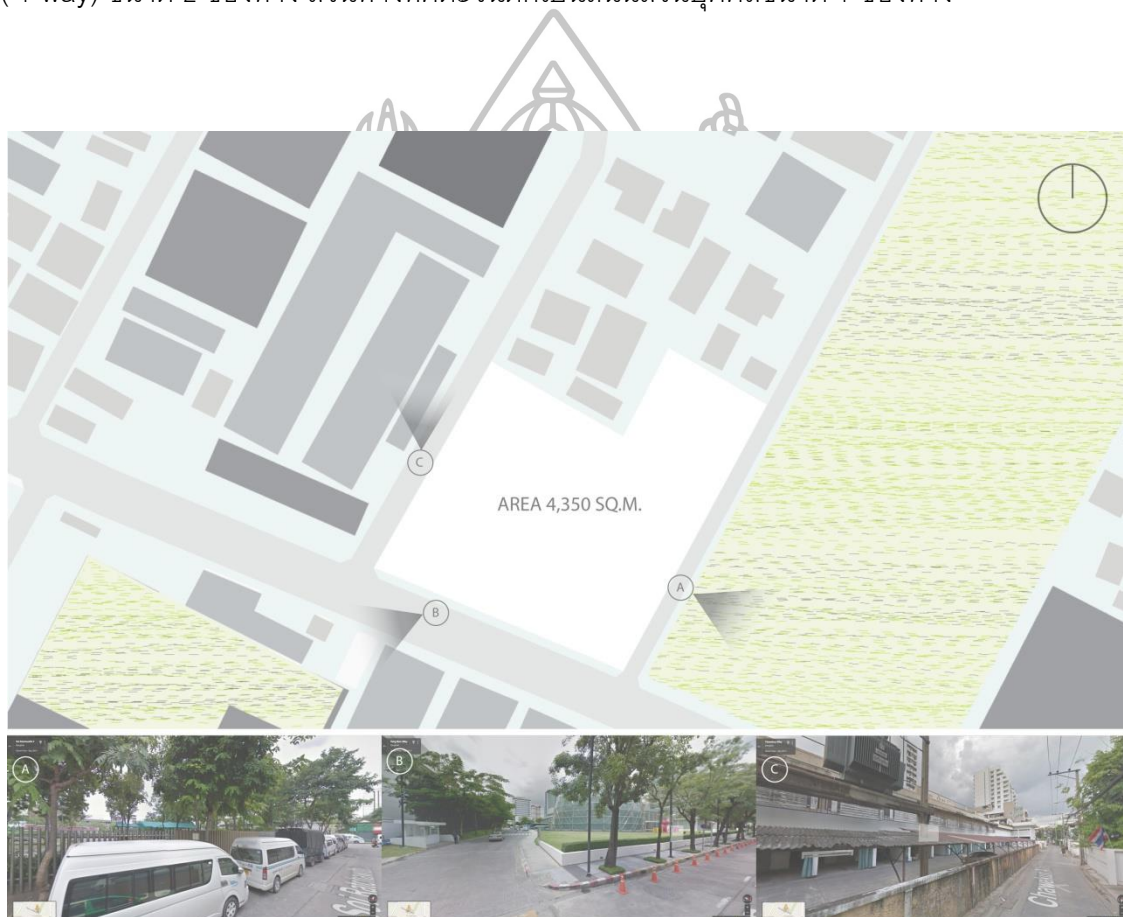
2. บริบทโดยรอบที่ตั้งโครงการ

ภาพที่ 29 ภาพแสดงทำเลของที่ตั้งโครงการ

2.1 ที่ตั้ง A

ในการเลือกที่ตั้งโครงการภายใต้เงื่อนไขของขนาดที่ดิน ที่ตั้ง A มีขนาดพื้นที่ใหญ่กว่าขนาดพื้นที่ใช้สอยของบ้านพักคนชราเป็น 3 เท่า และ 4 เท่าของพื้นที่ใช้สอยของสำนักงานเขต ส่วนการเข้าถึง ที่ตั้ง A ติดกับถนนสาธารณะ 2 ด้าน คือทางทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นทางรถ 2 ทิศทาง (2 ways) ขนาด 4 ช่องทาง และทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ เป็นทางรถ 1 ทิศทาง (1 way) ขนาด 2 ช่องทาง ส่วนทางทิศตะวันตกเป็นถนนส่วนบุคคลขนาด 1 ช่องทาง

ภาพที่ 30 ภาพแสดงทำเลของที่ตั้งโครงการ A

บริบทโดยรอบที่ตั้ง A มีลักษณะเปิดโล่งโดยทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ และตะวันออกเป็นพื้นที่สีเขียวคือลานหน้า King power และสวนสันติภาพตามลำดับ

2.2 ที่ตั้ง B

ในการเลือกที่ตั้งโครงการภายใต้เงื่อนไขของขนาดที่ดิน ที่ตั้ง B มีขนาดพื้นที่เล็กกว่าขนาดพื้นที่ใช้สอยของบ้านพักคนชราเป็น 3.5 เท่า และ 1 เท่าของพื้นที่ใช้สอยของสำนักงานเขต ส่วนการเข้าถึง ที่ตั้ง B ติดกับถนนสาธารณะ ด้านเดียว คือทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ เป็นทางรถ 2 ทิศทาง (2 ways) ขนาด 4 ช่องทาง ด้านที่เหลือของที่ตั้งรัยล้อมด้วยอาคารทั้งสิ้น โดยทางทิศเหนือเป็นอาคารสูงเกิน 10 ชั้น ส่วนอาคารทางทิศตะวันตกและตะวันออกเป็นอาคารสูง 4 ชั้น

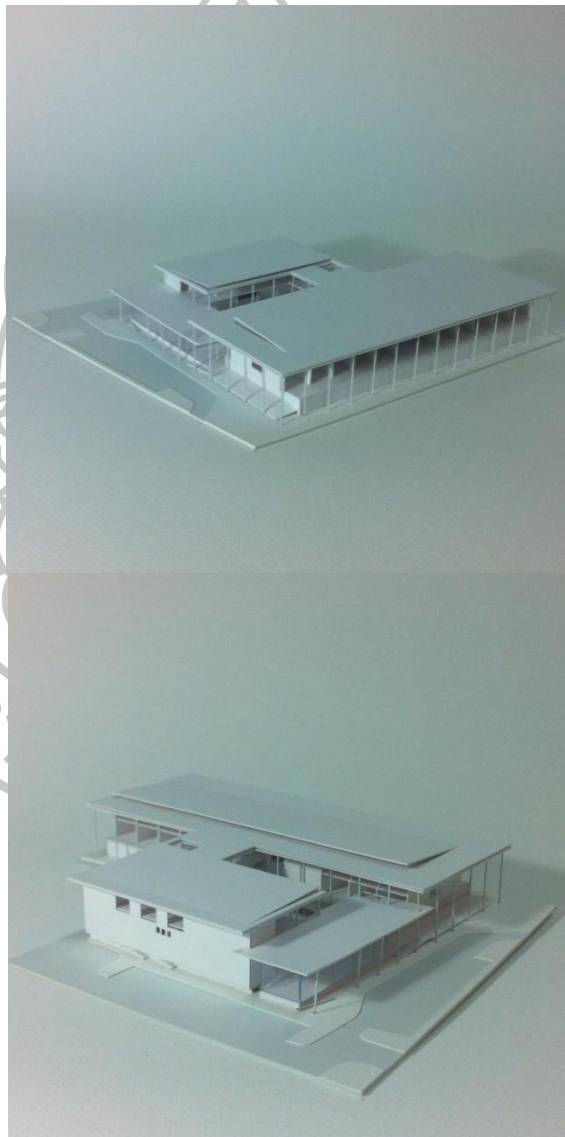

ภาพที่ 31 ภาพแสดงทำเลของที่ตั้งโครงการ B

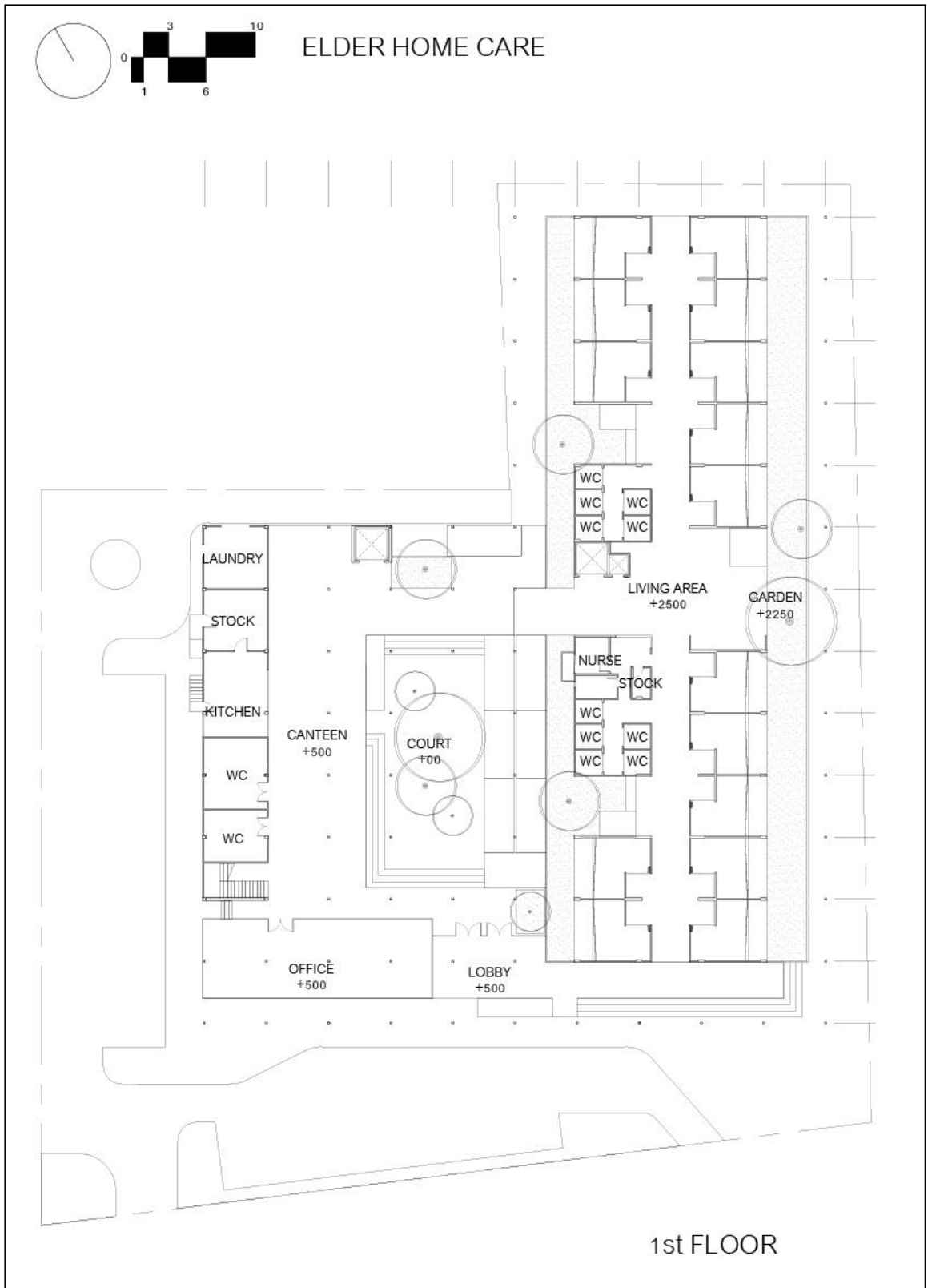
บทที่ 5
การออกแบบภายใต้เงื่อนไขของโครงการและที่ตั้ง

1 บ้านพักคนชรา

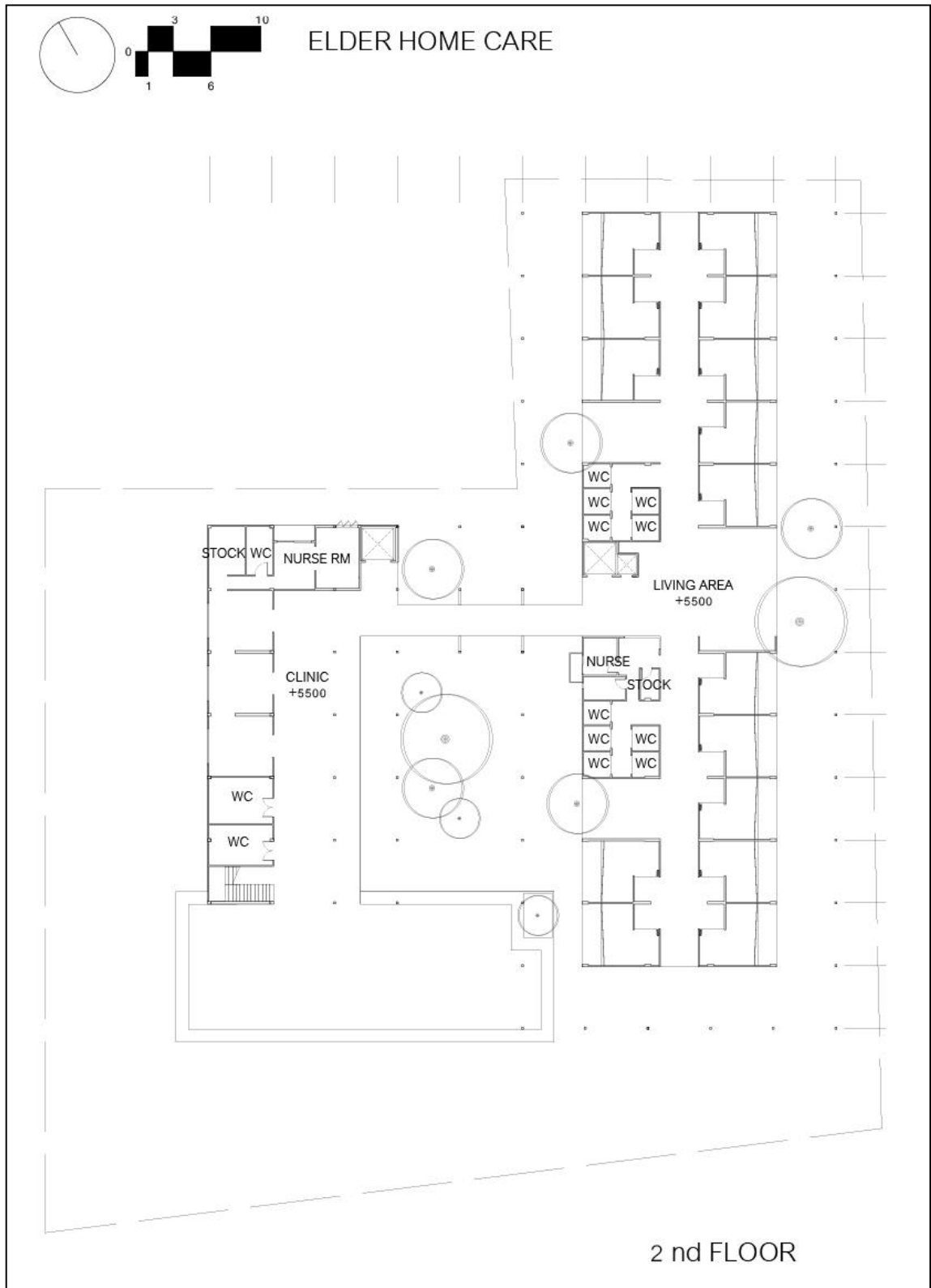
1.1 บ้านพักคนชราที่ตั้ง A

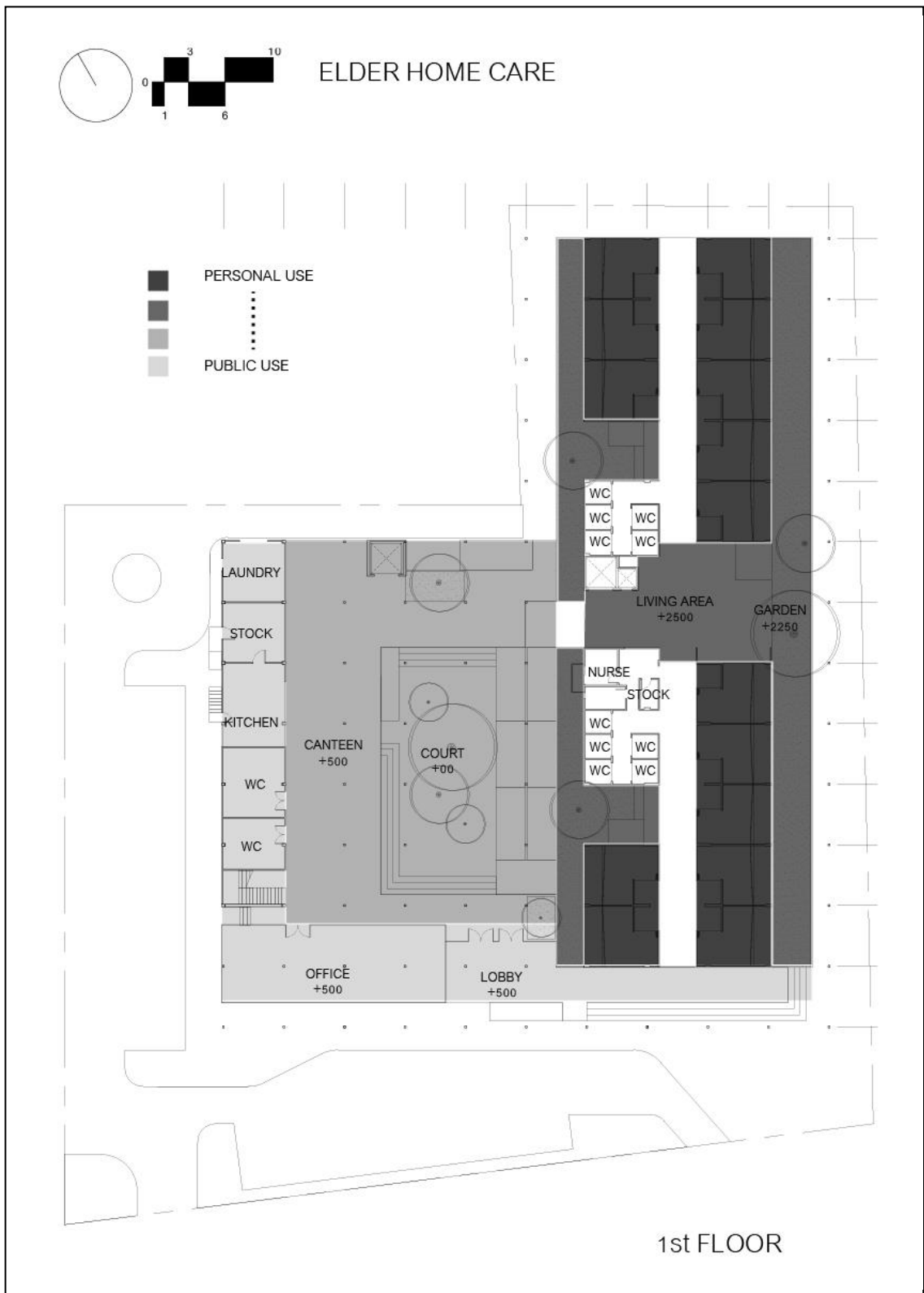
ภาพที่ 32-33 ภาพแสดงแบบจำลองบ้านพักคนชราภายใต้เงื่อนไข functional and site condition

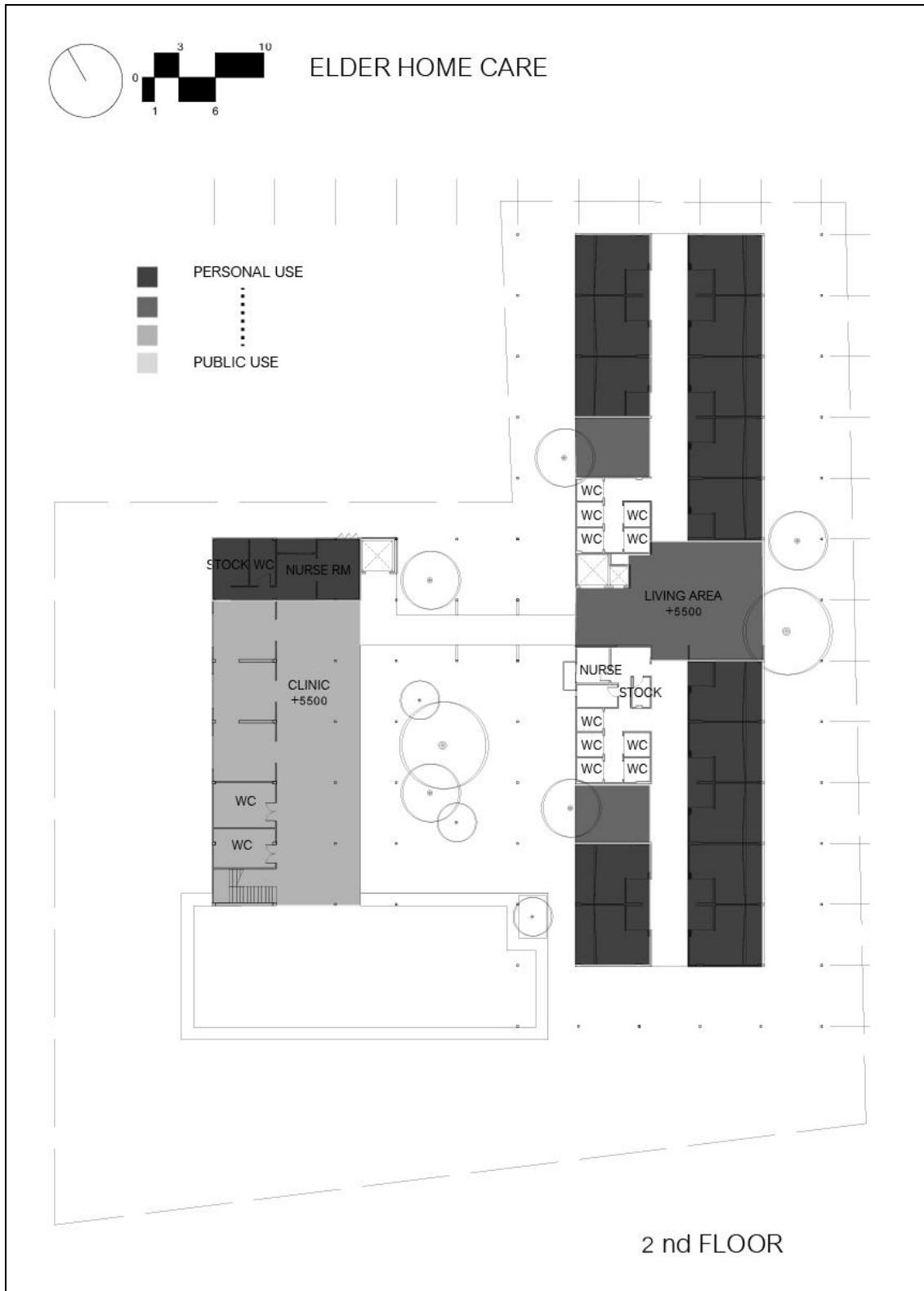
ภาพที่ 34 ผังพื้นบ้านพักคนชราชั้นที่ 1

ภาพที่ 35 ผังพื้นบ้านพักคนชราชั้นที่ 2

ภาพที่ 36 ผังพื้นบ้านพักคนชราแสดงลักษณะการใช้งานของพื้นที่ส่วนต่างๆในเงื่อนไขความเป็นส่วนตัว ชั้นที่ 1

ภาพที่ 37 ผังพื้นบ้านพักคนชราแสดงลักษณะการใช้งานของพื้นที่ส่วนต่างๆในเงื่อนไขความเป็น
ส่วนตัว ชั้นที่ 2

จากเงื่อนไขของที่ตั้งและการใช้งานอาคาร (site and functional condition) หลักการจัดการพื้นที่อาคารบ้านพักคนชราสำหรับที่ตั้ง A ในภาพกว้างคืออาคารจะมีการแยกตัวเองจากบริบทและเปิดพื้นที่ใช้สอยส่วนกลางไว้ตรงกลางอันเนื่องมาจากเป็นอาคารประเภทอยู่อาศัยต้องการความเป็นส่วนตัวโดยการวางอาคารปิดล้อมไว้รอบด้าน โดยพื้นที่พักอาศัยซึ่งมีความต้องการความเป็นส่วนตัวสูงที่สุดในขณะเดียวกันก็ต้องการการมองเห็นทัศนียภาพของบริบทที่ดี ดังนั้นกลุ่มพื้นที่พักอาศัยจึงอยู่ด้านทิศตะวันตกของที่ตั้งเพื่อรับวิวจากสวนสาธารณะ พื้นที่พักผ่อนส่วนกลางจะเป็นพื้นที่ที่ใช้ร่วมกันทั้งบุคลากรของโครงการและผู้ป่วยซึ่งประกอบด้วยโรงอาหารและสวนเอนกประสงค์จะอยู่ตรงกลางทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างบุคลากรและผู้ป่วย โดยโรงอาหารจะอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของสวนเพื่อทำหน้าที่ปิดล้อมสวนร่วมกันกับอาคารสำนักงานและอาคารพักอาศัย นอกจากนี้การนำสวนอยู่ตรงกลางของที่ตั้งทำให้พื้นที่ส่วนต่างๆของโครงการได้รับการระบายอากาศและแสงธรรมชาติอย่างทั่วถึง

ส่วนสำนักงานซึ่งมีบทบาทในการเป็นพื้นที่ต้อนรับสำหรับผู้มาติดต่อสมัครเพื่อจะมาเข้าพักและมีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยในบริเวณพื้นที่ส่วนกลาง ดังนั้นอาคารสำนักงานจึงอยู่ทางด้านทิศใต้ของที่ตั้งเพราะเป็นจุดที่สามารถรับรู้การเข้า-ออกโครงการได้ดี และเป็นจุดที่สามารถรับรู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่พักผ่อนส่วนกลางและภายนอกโครงการได้

ส่วนรักษาพยาบาลเป็นส่วนที่มีหน้าที่หลักในการดูแลรักษา ตรวจสอบรักษาสุขภาพและความปลอดภัยของผู้พักอาศัยส่วนพยาบาลจึงกระจายออกเป็น 2 ส่วน คือ พื้นที่รักษาพยาบาลและพื้นที่ดูแลความปลอดภัยในอาคารพักอาศัย โดยพื้นที่รักษาพยาบาลจะอยู่เหนือโรงอาหารสามารถรับรู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอาคารพักอาศัยจากระยะไกลได้และรับรู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในส่วนส่วนกลางได้ สำหรับพื้นที่ดูแลความปลอดภัยในอาคารพักอาศัยจะอยู่ในอาคารพักอาศัยส่วนที่ติดกับสวนทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัย สวัสดิภาพต่างๆและตรวจสอบการเข้า-ออกอาคารพักอาศัย

การออกแบบในระดับที่ละเอียดขึ้น ในส่วนอาคารพักอาศัยต้องคำนึงถึงเรื่องสภาวะสบายแก่การอยู่อาศัยที่เกิดจากการระบายอากาศและแสงธรรมชาติควบคู่ไปกับเรื่องของการดูแลผู้ป่วยที่ทั่วถึงและประเด็นเกี่ยวกับคนชราที่ไม่สะดวกในการเคลื่อนที่ในทางตั้ง ตัวอาคารจะยังสูงจากระดับพื้นภายนอกเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยแก่ผู้พักอาศัย

ลักษณะของอาคารพักอาศัยจึงเป็นระบบ double corridor เพื่อให้ในแต่ละชั้นสามารถจุห้องพักได้มาก โดยให้ทางเดินกลางทำหน้าที่เป็น wind tunnel และเป็นพื้นที่พักผ่อนร่วมกันในระดับของชั้นนั้นๆ ห้องพักส่วนตัวแต่ละห้องจะมีระเบียงหรือชานด้านหน้าห้องเพื่อเป็นพื้นที่นั่งพัก

ห้องน้ำจะแยกตัวออกจากห้องพักมาอยู่บริเวณพื้นที่พักผ่อนของระดับชั้นและใกล้กับสถานีพยาบาลเพื่อให้สามารถดูแลผู้ป่วยได้ทันทีหากเกิดอุบัติเหตุในห้องน้ำ

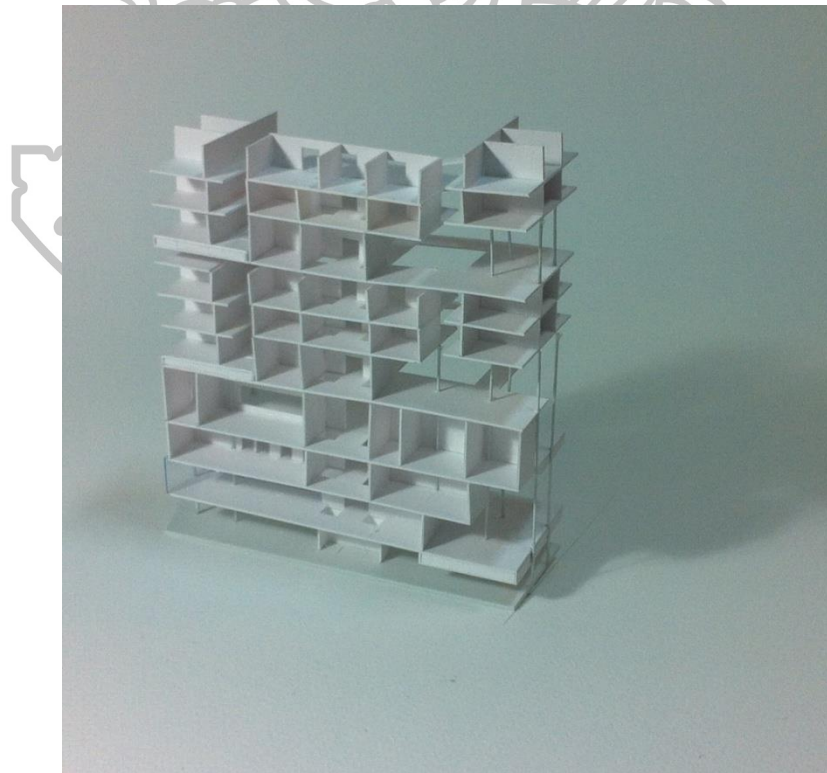
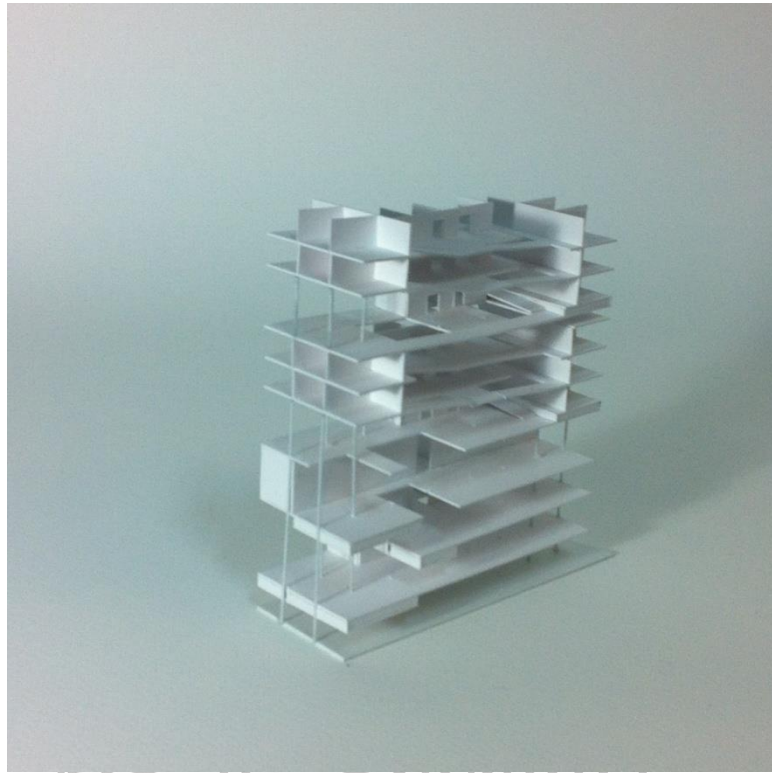
บริเวณรอบนอกของอาคารจะล้อมด้วยสวนเพื่อเป็นพื้นที่สำหรับพักผ่อนและเป็น buffer-area ให้กับห้องพักอาศัย

อาคารสำนักงานจะเป็นอาคารโปร่งใส ผนังกระจก เพื่อให้สามารถมองเห็นและรับรู้สถานการณ์ต่างๆ ทั้งผู้ที่มาติดต่อจากภายนอกและภายในโครงการได้

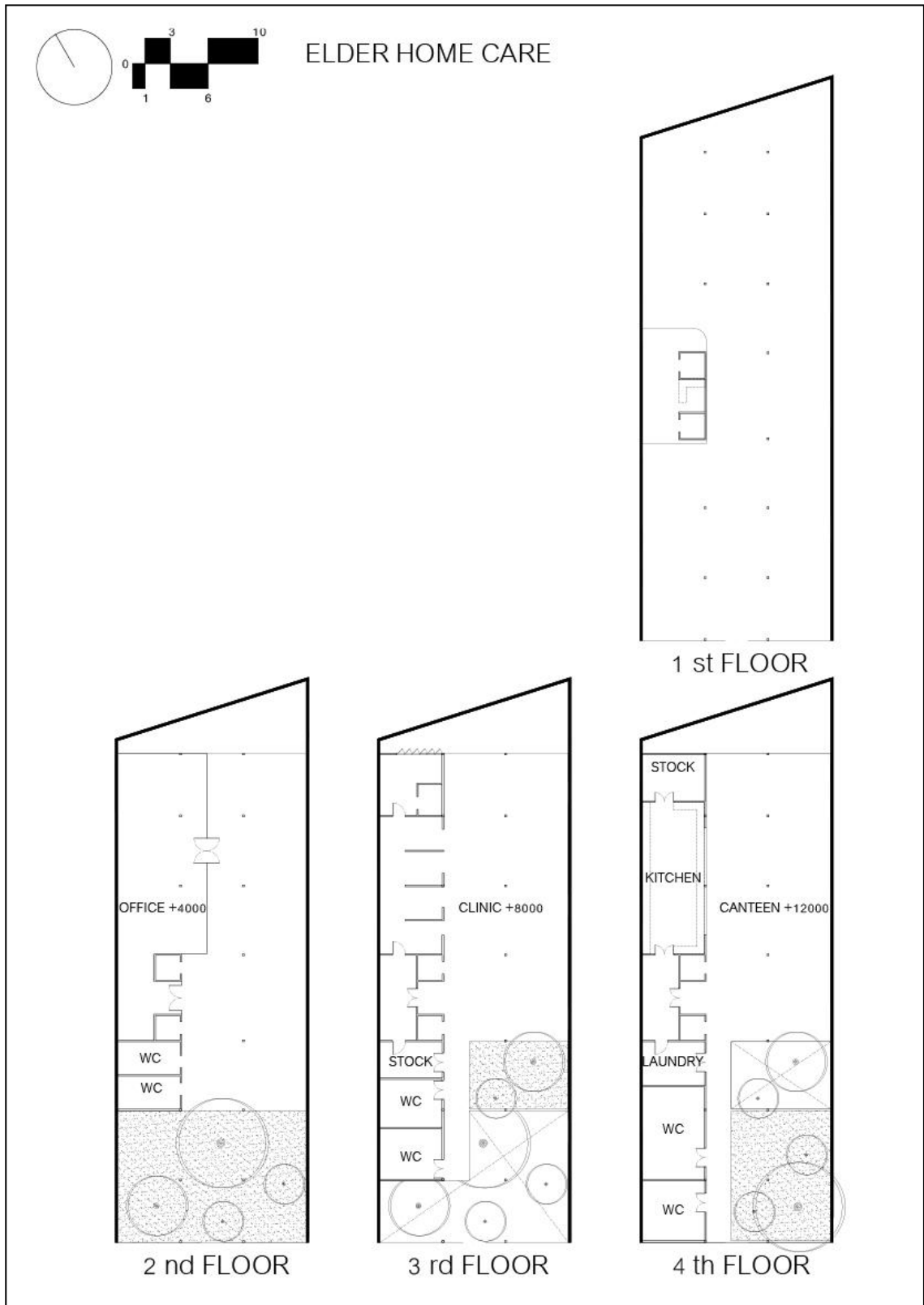
ส่วนโรงอาหารจะเป็นพื้นที่เปิดโล่งไม่มีระบบปรับอากาศ ตัวอาคารเปิดรับด้านที่ติดกับสวนส่วนกลางและปิดตัวเองจากด้านที่จอดรถ ทางด้านทิศเหนือของโรงอาหารเป็นส่วน service ประกอบด้วย ซักรีด stockอาหาร และเชื่อมต่อไปถึงพื้นที่จอดรถทางทิศเหนือซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับจัดส่งอาหารของสดและรถพยาบาล

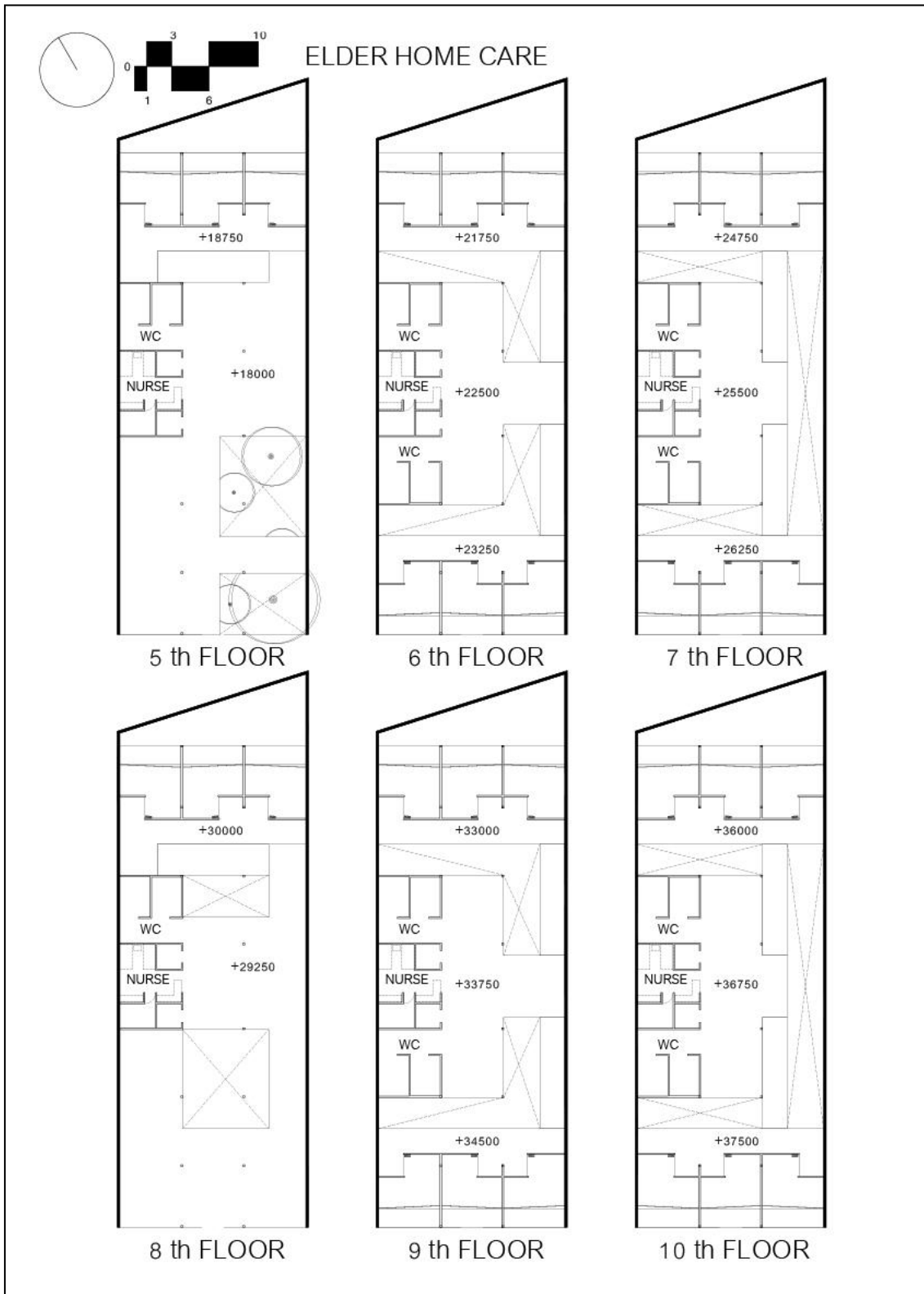
1.2 บ้านพักคนชราที่ต้ง B

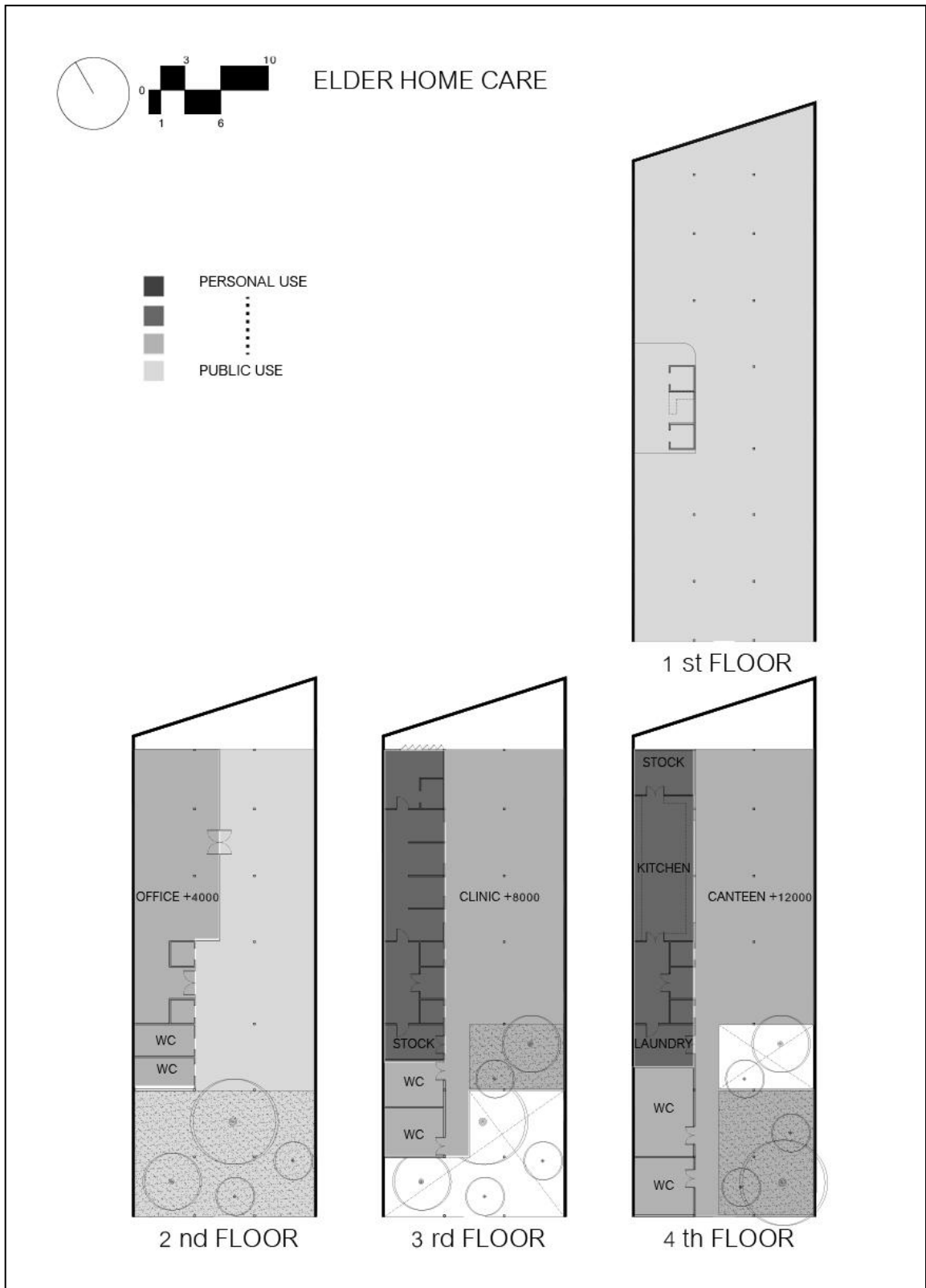
ภาพที่ 38-39 ภาพแสดงแบบจำลองบ้านพักคนชราภายใต้เงื่อนไข functional and site condition

ภาพที่ 40 ผังพื้นบ้านพักคนชราชั้นที่ 1-4

ภาพที่ 41 ผังพื้นบ้านพักคนชราชั้นที่ 5-10

ภาพที่ 42 ผังพื้นบ้านพักคนชราแสดงลักษณะการใช้งานของพื้นที่ส่วนต่างๆในเงื่อนไขความเป็นส่วนตัว ชั้นที่ 1-4

ภาพที่ 43 ผังพื้นบ้านพักคนชราแสดงลักษณะการใช้งานของพื้นที่ส่วนต่างๆในเงื่อนไขความเป็น
ส่วนตัว ชั้นที่ 5-10

จากเงื่อนไขของที่ตั้งและการใช้งานอาคาร (site and functional condition) หลักการจัดการพื้นที่อาคารบ้านพักคนชราสำหรับที่ตั้ง A ในภาพกว้าง เนื่องจากที่ตั้งโครงการมีการปิดล้อมที่เข้มข้นลักษณะของอาคารจึงพยายามเปิดพื้นที่โล่งให้ได้มากที่สุดเพื่อให้เกิดการระบายอากาศและรับแสงธรรมชาติได้ดี ในแต่ละชั้นจะมีพื้นที่สีเขียวเป็นของตัวเอง กลุ่มพื้นที่ใช้สอยหลักๆจะแบ่งตามทางตั้งโดยกิจกรรมที่มีความเป็นสาธารณะจะอยู่ในชั้นที่ใกล้พื้นดิน กลุ่มกิจกรรมที่มีความเป็นส่วนตัวเพิ่มขึ้นมาจะอยู่สูงขึ้นมาตามลำดับ โดยที่ชั้นระดับพื้นดินอาคารจะยกตัวลอยจากพื้นเพื่อเปิดเป็นพื้นที่สำหรับจอดรถ มีลิฟท์และเคาท์เตอร์สำหรับควบคุมการเข้า-ออกโครงการบริเวณชั้น 2 ของอาคารเป็นส่วนโถง สำนักงานและสวน ชั้น 3 เป็นพื้นที่รักษาพยาบาล ชั้น 4 ขึ้นไปเริ่มเป็นพื้นที่รองรับชีวิตประจำวันของคนชราโตขึ้น 4 เป็นโรงอาหาร พื้นที่อยู่อาศัยจะอยู่ที่ชั้น 5-10 โดยจะแบ่งเป็น 2 ช่วง ช่วงละ 3 ชั้น โดยแต่ละช่วงที่ชั้นล่างสุดจะมีพื้นที่สำหรับพักผ่อนร่วมกัน ช่วงส่วนกลางของแต่ละชั้นในพื้นที่พักอาศัยเป็นพื้นที่เปิดโล่ง มีการเจาะช่องพื้นเพื่อเพิ่มการระบายอากาศระหว่างชั้นได้ดียิ่งขึ้น ห้องพักของแต่ละชั้นจะถูกแบ่งเป็น 2 ส่วน ด้านหน้าและหลัง เนื่องจากเป็นด้านที่สามารถรับแสงธรรมชาติและระบายอากาศได้ดี ให้น้ำจะถูกแยกออกจากห้องพักเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถดูแลความปลอดภัยได้ทั่วถึง ห้องพักแต่ละห้องจะเว้นพื้นที่ทางเข้าเพื่อเปิดให้เป็นชานด้านหน้าห้องสำหรับพักผ่อน

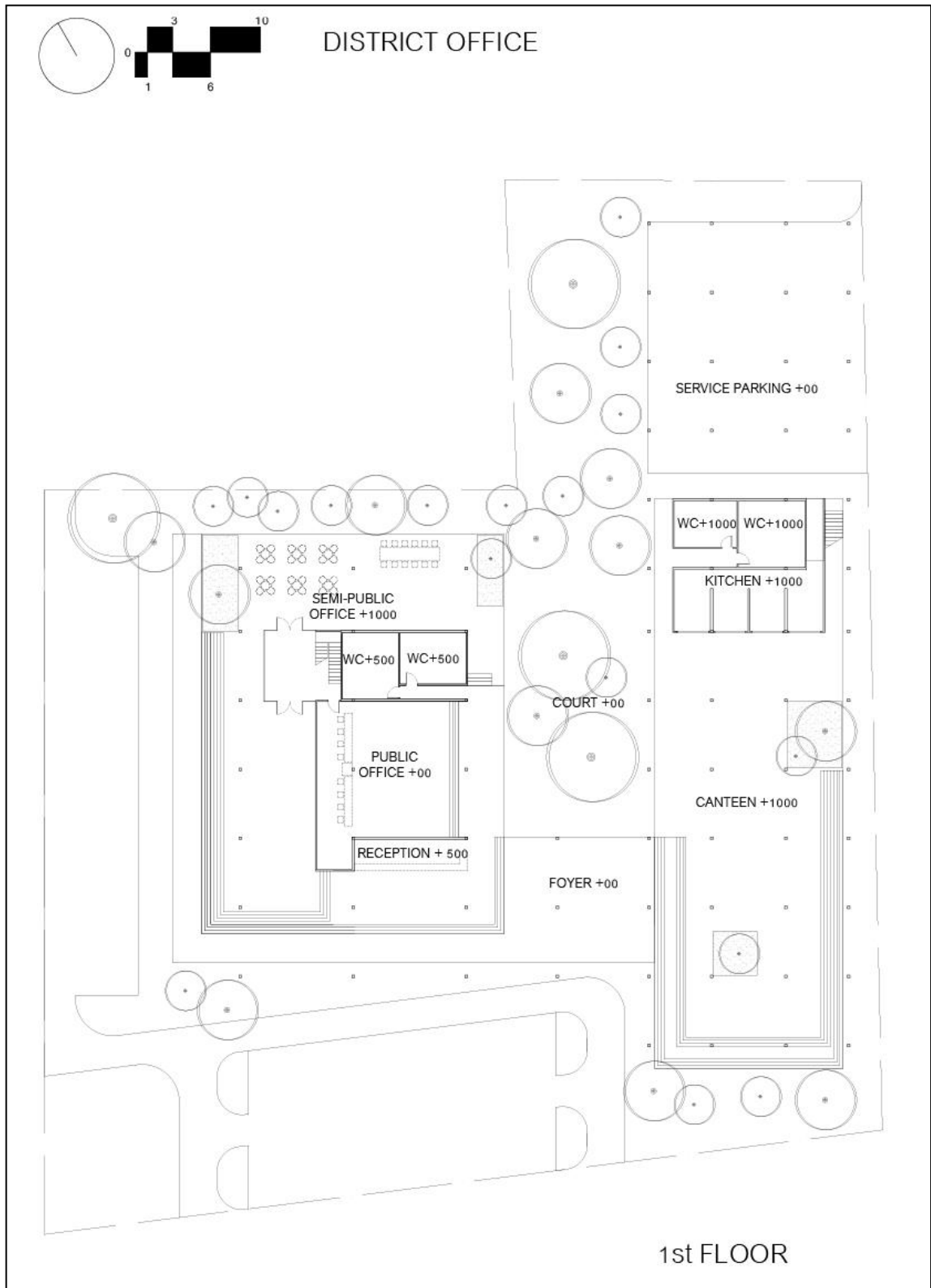

2 สำนักงานเขต

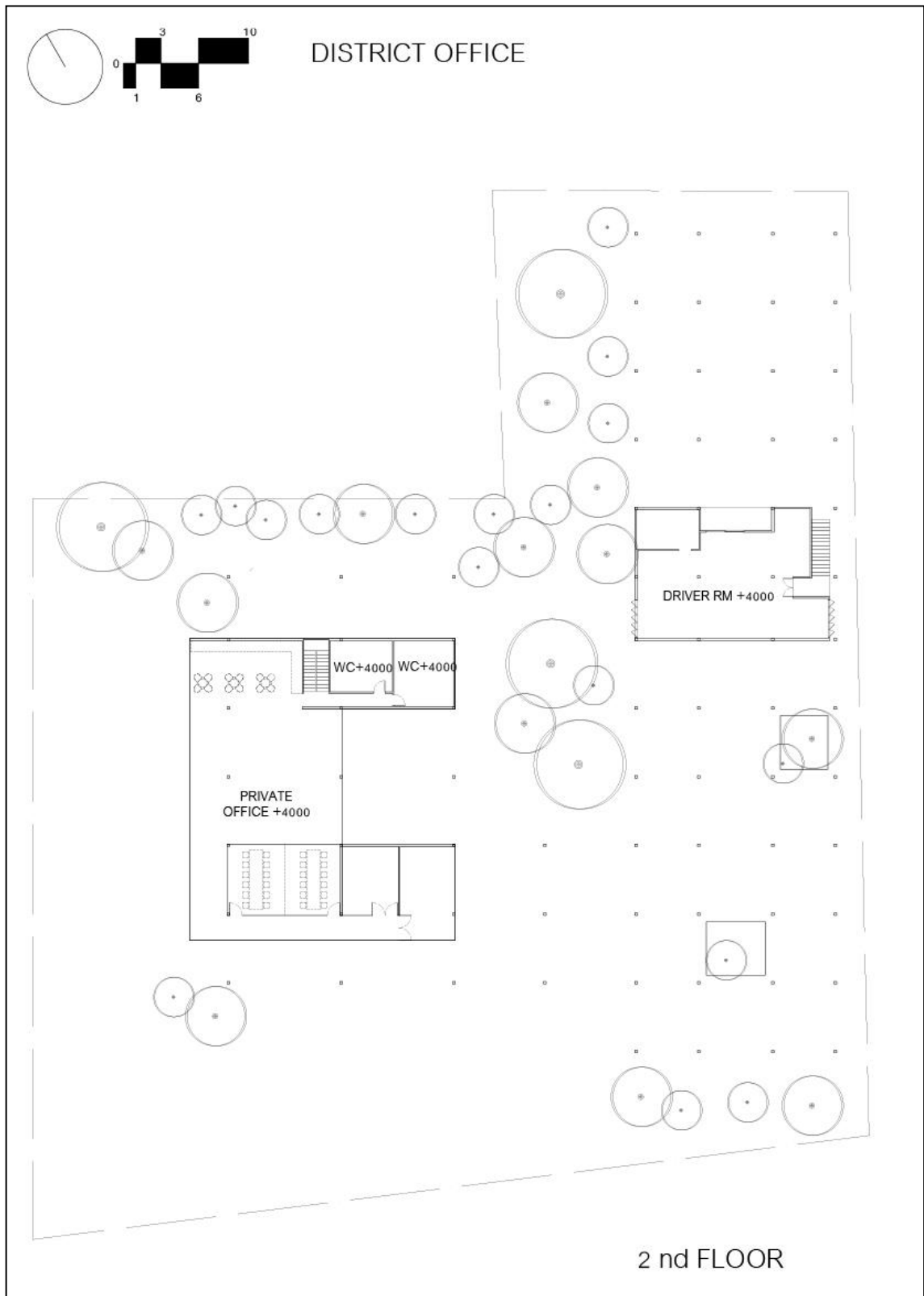
2.1 สำนักงานเขตที่ตั้ง A

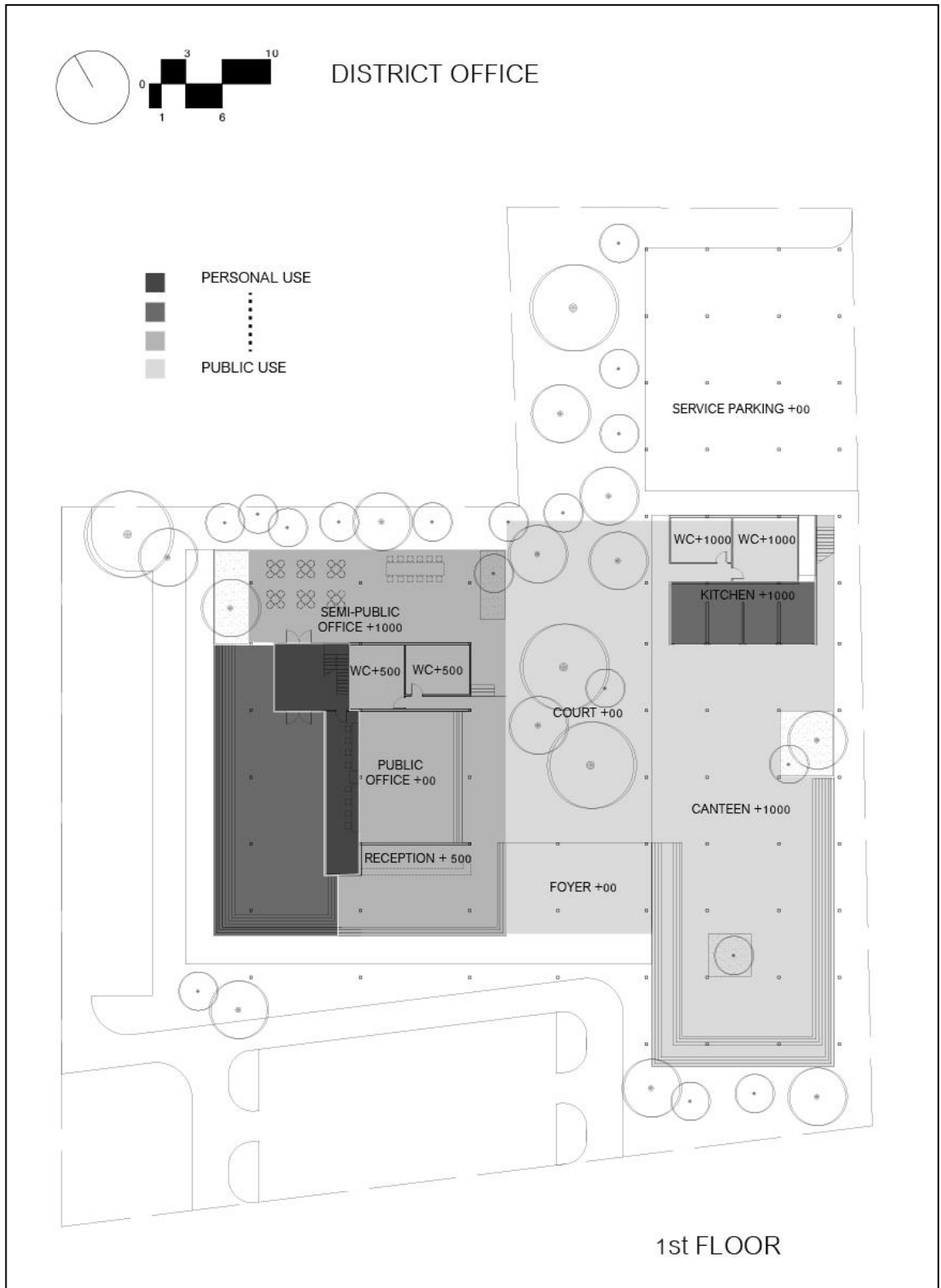
ภาพที่ 44-45 ภาพแสดงแบบจำลองสำนักงานเขตภายใต้เงื่อนไข functional and site condition

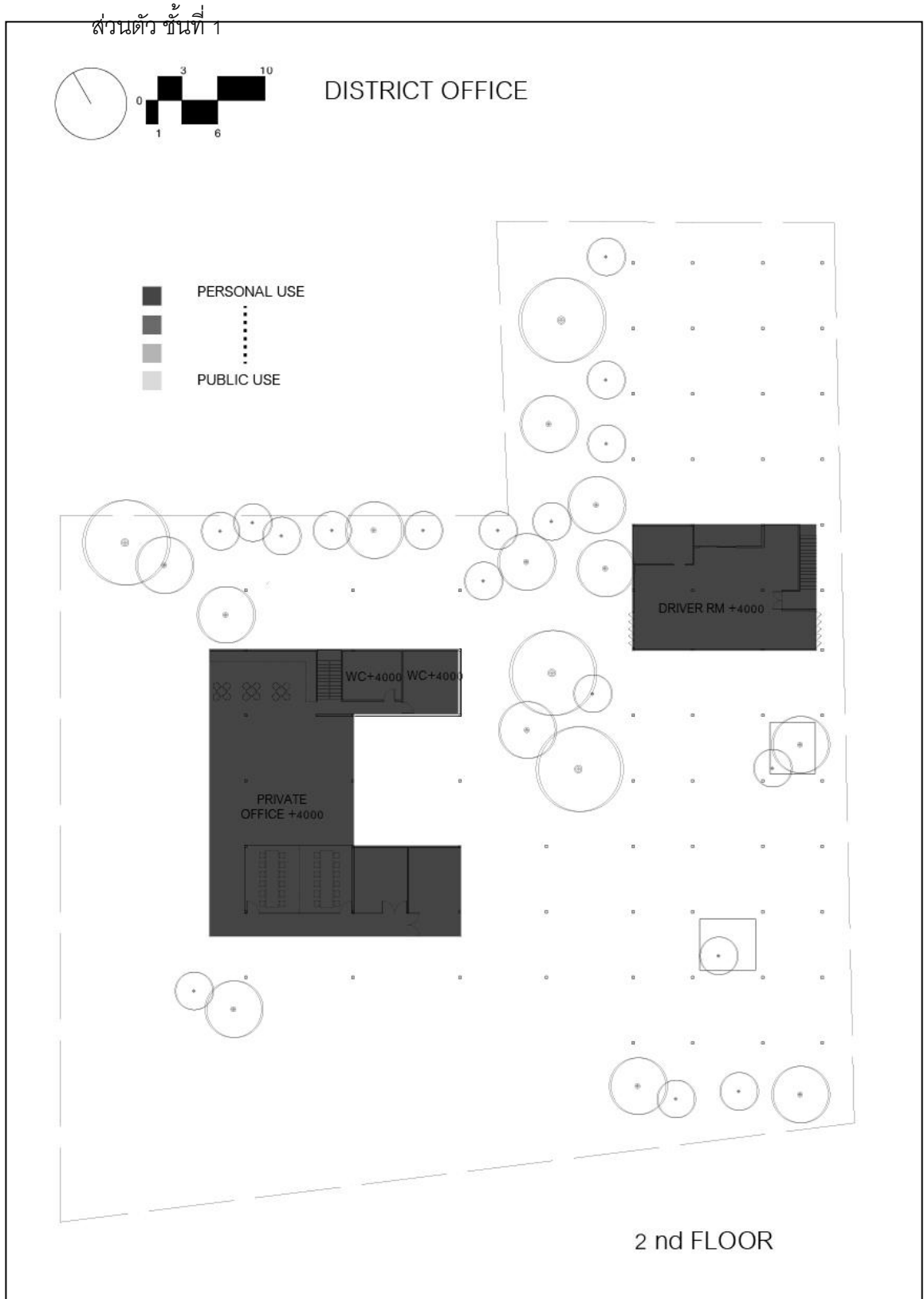
ภาพที่ 46 ผังพื้นสำนักงานเขตชั้นที่ 1

ภาพที่ 47 ผังพื้นสำนักงานเขตชั้นที่ 2

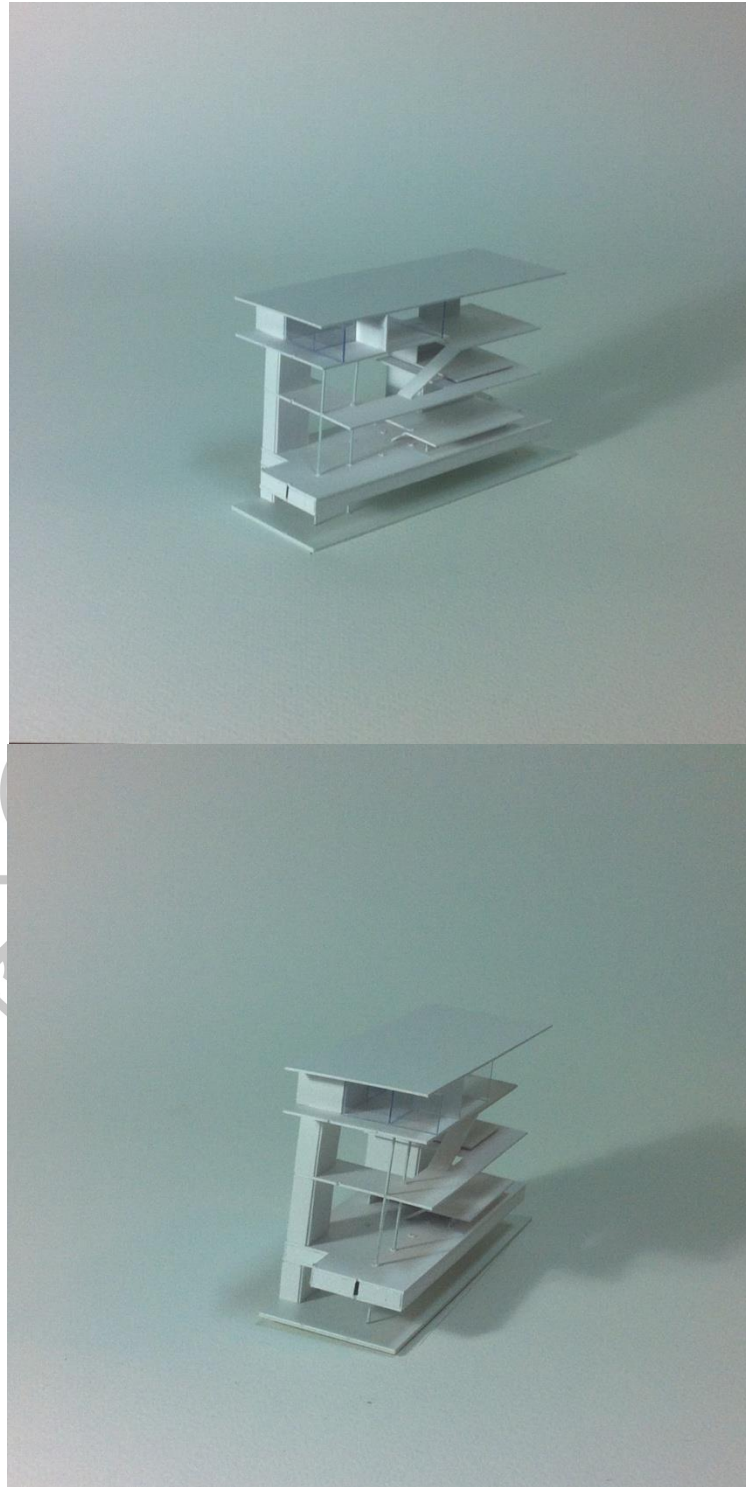
ภาพที่ 48 ผังพื้นสำนักงานเขตแสดงลักษณะการใช้งานของพื้นที่ส่วนต่างๆในเงื่อนไขความเป็น

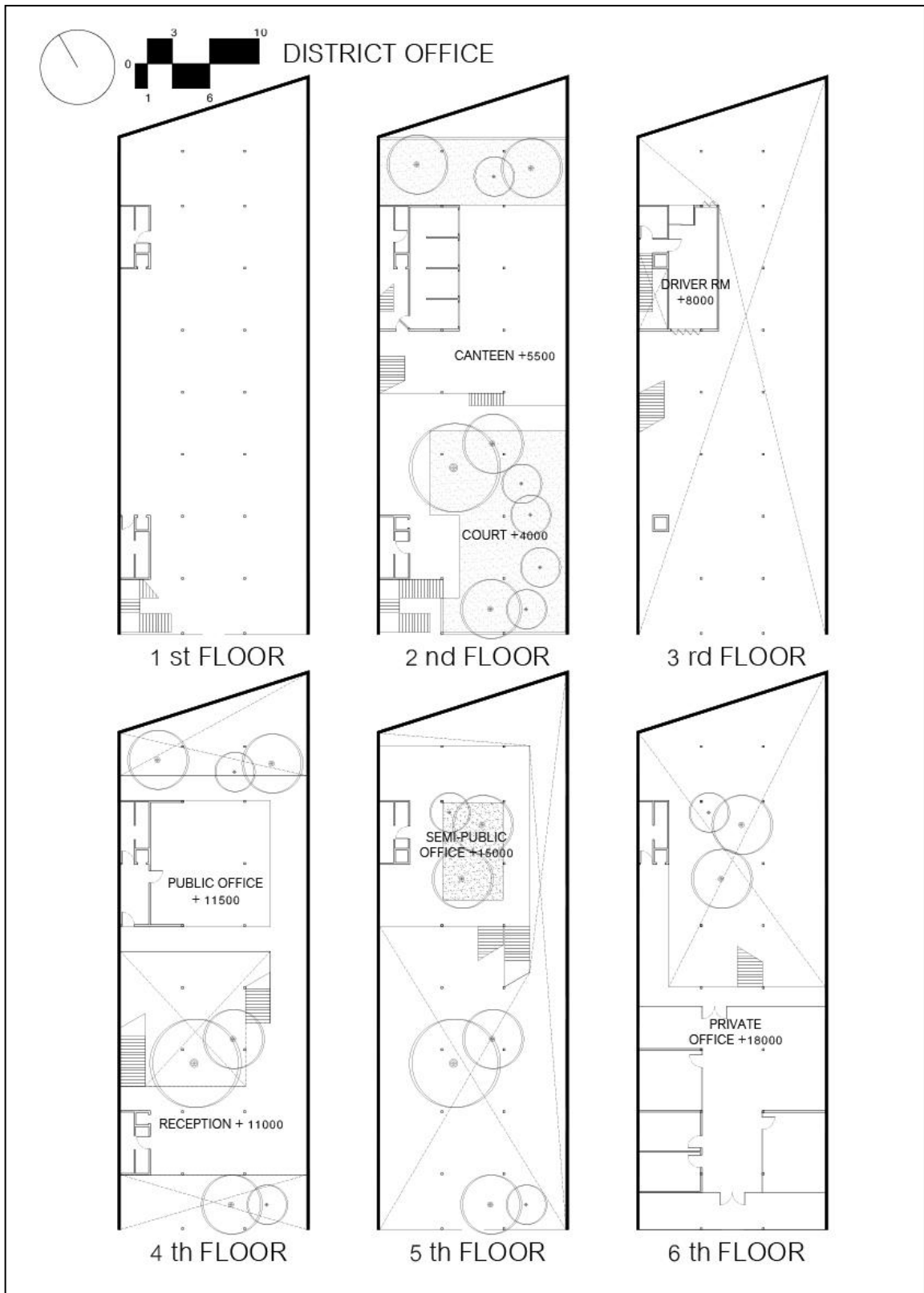
ภาพที่ 49 ผังพื้นสำนักงานเขตแสดงลักษณะการใช้งานของพื้นที่ส่วนต่างๆในเงื่อนไขความเป็น
ส่วนตัว ชั้นที่ 2

2.2 สำนักงานเขตที่ตั้ง B

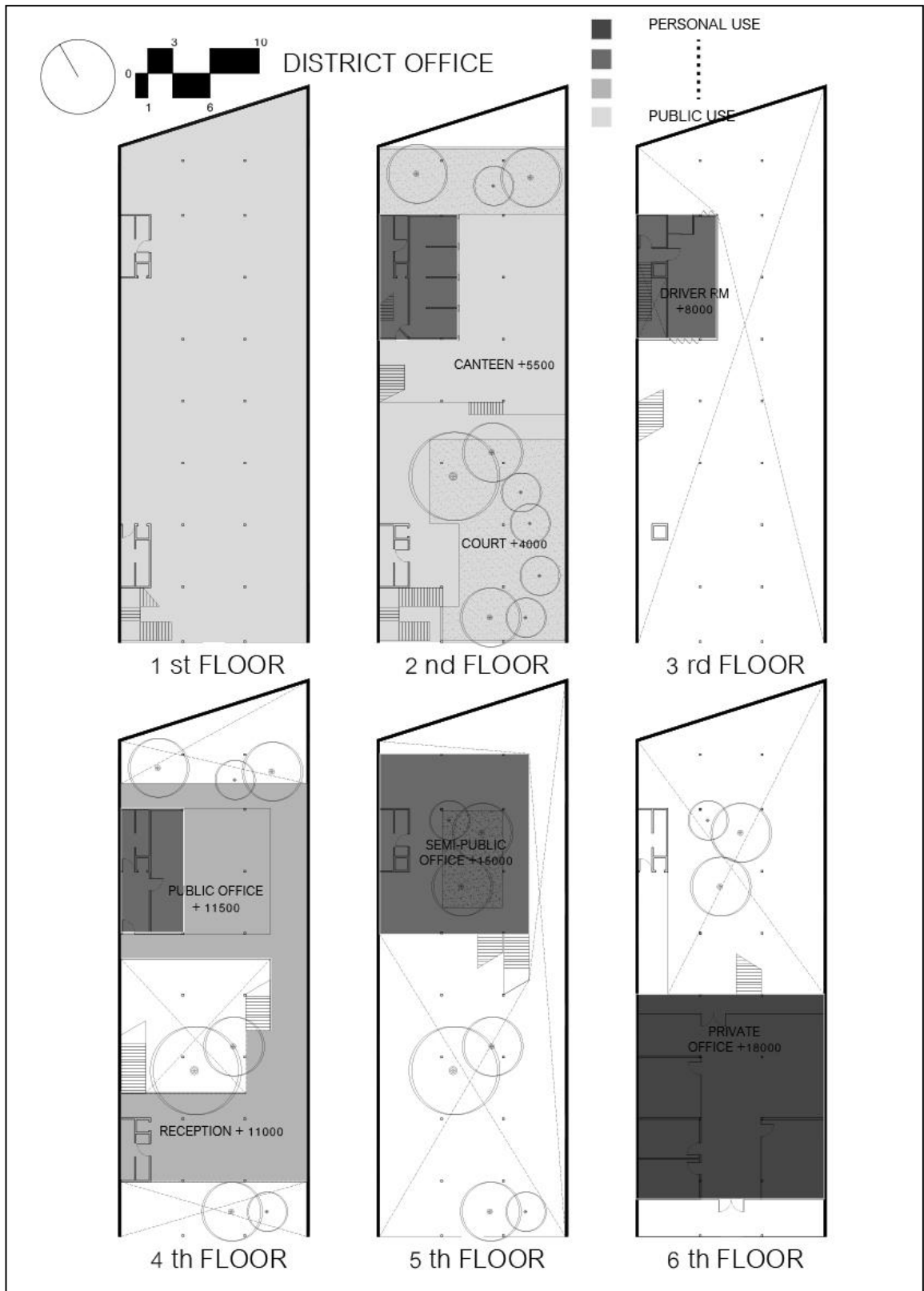

ภาพที่ 50-51 ภาพแสดงแบบจำลองสำนักงานเขตภายใต้เงื่อนไข functional and site condition

ภาพที่ 52 ผนังสำนักงานเขตชั้นที่ 1-6

ภาพที่ 53 ผังพื้นสำนักงานเขตแสดงลักษณะการใช้งานของพื้นที่ส่วนต่างๆในเงื่อนไขความเป็น
ส่วนตัว ชั้นที่ 1-6

บทที่ 6

การนิยามตั้งวัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการและการจัดหมวดกิจกรรม ภายใต้เงื่อนไขจากประเด็นศึกษา

หลังจากที่ได้ออกแบบภายใต้เงื่อนไขของที่ตั้งโครงการและการใช้งานแล้ว ผู้ศึกษาพบว่า ที่ตั้งของโครงการไม่มีผลต่อวัตถุประสงค์ของการศึกษาในทางตรง กล่าวคือขีดจำกัดจากที่ตั้ง ไม่ว่าจะตั้งจะเล็กหรือใหญ่ ไม่มีผลต่อการทำให้พื้นที่เปิดโอกาสให้สามารถออกแบบวิธีการอยู่-ทำกิจกรรมด้วยตนเองได้มากหรือน้อย แต่ขนาดของที่ตั้งมีผลต่อการจัดการพื้นที่ใช้สอย 2 กรณี คือการจัดพื้นที่ใช้สอยให้สามารถจัดการพื้นที่ด้วยตนเองได้ในทางราบและในทางตั้ง ซึ่งทั้งในทางราบและทางตั้งไม่สามารถเปรียบเทียบผลซึ่งกันและกันได้ ดังนั้นโครงสร้างของการศึกษาจึงบิดเบือนไปจากเดิมที่จะเป็นการออกแบบเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลทั้งหมด 4 ชุดที่เกิดจากเงื่อนไขของที่ตั้งโครงการ 2 โครงการ ที่ตั้ง 2 ที่ตั้ง กลายเป็น ข้อมูล 2 ชุดที่เกิดจากประเภทโครงการ 2 โครงการ โดยตัดที่ตั้ง B ออกจากการทดลอง

การศึกษาลำดับต่อไปคือการนำวัตถุประสงค์เกี่ยวกับ"การออกแบบการอยู่-ทำกิจกรรมของตนเองได้" ลงไปตั้งวัตถุประสงค์ในแต่ละโครงการ ดังนี้

1. โครงการบ้านพักคนชรา

1.1 การนิยามตั้งวัตถุประสงค์บ้านพักคนชรา

การที่คนสามารถออกแบบวิธีการอยู่-ทำกิจกรรมต่างๆ รวมถึงวิธีการใช้งานพื้นที่ในบ้านพักคนชราได้นั้น ผู้ศึกษามองว่าจะช่วยสร้างความรู้สึกรู้สึกเป็นบ้านและคุ้นเคยกับสถานที่ให้กับผู้ป่วยที่มาเข้าพักได้มากขึ้น ผ่านการสร้างบรรยากาศและความคลุ่่มเครือให้กับพื้นที่โดยมีสมมุติฐานที่ว่าแต่เดิมที่บ้านพักคนชรา นั้น คนชราที่มีพื้นที่รองรับการดำเนินชีวิตประจำวันเพียง 2 ส่วน คือให้ห้องพักของตัวเอง และ พื้นที่ขนาดใหญ่สำหรับพักผ่อนส่วนกลางซึ่งทำให้คนชราที่มีการดำเนินชีวิตประจำวันในบ้านพักคนชราเป็น 2 คิวที่ตัดขาดแยกส่วนกัน คือการอยู่แบบส่วนตัวสูง และการอยู่แบบความสาธารณะสูง ซึ่งผู้ศึกษามองว่าไม่เพียงพอต่อการทำหน้าที่ของอาคารให้เป็น "บ้าน" ได้ดีพอ ดังนั้นความยึดหยุ่น-คลุ่่มเครือของพื้นที่จะช่วยสร้างพื้นที่ที่มีความคลุ่่มเครือระหว่าง 2 ขั้วข้างต้นให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้มีพื้นที่รองรับการดำเนินชีวิตประจำวันของคนชราที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้คนชราที่มีกิจกรรมในชีวิตประจำวันในบ้านพักคนชราได้มากขึ้นและรู้สึกคุ้นเคยกับบ้านพักคนชรามากขึ้น

1.2 การจัดหมวดกิจกรรมบ้านพักคนชรา

ตารางที่ 3 แสดงการให้ค่าของกิจกรรมต่างๆภายใต้เงื่อนไข"การออกแบบการอยู่ด้วยตนเอง"ของบ้านพักคนชรา

ACTIVITIES	CUSTOMIZE THEIR OWN DOMAIN				
	LOCATION	SIZE	RELATIONSHIP		
			SELF COTAIN	PERCEIVE	INVOLTE
นอนกลางวัน	○	○	○	○	○
เย็บผ้า	○	○	○	○	○
เล่นไพ่	○	○	○	○	○
เล่นหมากกระดาน	○	○	○	○	○
ทำสวน	○	○	○	○	○
ทำงานฝีมือ	○	○	○	○	○
เล่น net	○	○	○	○	○
อ่านหนังสือ	○	○	○	○	○
ไทเก๊ก	○	○	○	○	○
บริหารร่างกาย	○	○	○	○	○
ดื่มชา-กาแฟ	○	○	○	○	○
สังสรรค์	○	○	○	○	○
กินยา	○	○	○	○	○
กินข้าว	○	○	○	○	○
นั่งเล่น	○	○	○	○	○
ทำกับข้าว		○	○	○	○
นอน		○	○	○	
ดู TV.		○	○	○	○
ซัก-ตากผ้า		○	○	○	○
แต่งตัว		○	○	○	
ใช้ computer			○	○	○
อาบน้ำ			○	○	

รักษาโรค			○	○	○
กายภาพบำบัด			○	○	○
บริหาร				○	○
ทำประวัติ				○	○

จากตารางจะพบว่ากิจกรรมต่างๆในบ้านพักคนชราตามลักษณะธรรมชาติของกิจกรรม อนุญาตหรือเรียกกร้องการออกแบบวิธีในการทำกิจกรรมนั้นๆ ไม่เท่ากันโดยจำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่มหลักคือ กลุ่มที่อนุญาตให้กำหนดตำแหน่ง ขนาด และความสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัวของพื้นที่ได้ กลุ่มที่อนุญาตให้กำหนดขนาด และความสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัวของพื้นที่ได้ และกลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มที่อนุญาตให้กำหนดได้เฉพาะความสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัวของพื้นที่เพียงอย่างเดียว ซึ่งกิจกรรมทั้ง 3 กลุ่มก็จะเรียกร้องความยืดหยุ่นของพื้นที่แตกต่างกันออกไป

2. โครงการสำนักงานเขต

2.1 การนิยามตั้งวัตถุประสงค์สำนักงานเขต

การที่คนสามารถออกแบบวิธีการอยู่-ทำกิจกรรมต่างๆ รวมถึงวิธีการใช้งานพื้นที่ในสำนักงานเขตได้นั้นจะช่วยให้อาคารสำนักงานเขต มีความเชื่อเชิดชูต่อบุคคลทั่วไปมากขึ้น มีความเป็นพื้นที่สาธารณะมากขึ้น มีความเป็นกันเองต่อบุคคลทั่วไปมากขึ้น ช่วยให้บุคคลที่เข้ามาติดต่อรู้สึกกล้าที่นั่ง กล้าที่จะเดิน กล้าที่ทำกิจกรรมต่างๆ ในอาคารที่ไม่ใช่อาคารที่ใช้ประกอบในชีวิตประจำวันปกติ ผ่านการสร้างพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น-คลุมเครือ

2.2 การจัดหมวดกิจกรรมสำนักงานเขต

ตารางที่ 4 แสดงการให้ค่าของกิจกรรมต่างๆภายใต้เงื่อนไข"การออกแบบการอยู่ด้วยตนเอง"ของสำนักงานเขต

ACTIVITIES	CUSTOMIZE THEIR OWN DOMAIN				
	LOCATION	SIZE	RELATIONSHIP		
			SELF COTAIN	PERCEIVE	INVOLTE
กินข้าว	☐	☐	☐	☐	☐
ดื่มชา-กาแฟ	☐	☐	☐	☐	☐
ตลาดนัด	☐	☐	☐	☐	☐
นั่งเล่น	☐	☐	☐	☐	☐
หาซื้อ-ชี้แจง	☐	☐	☐	☐	☐
ประชุม	☐	☐	☐	☐	☐
งานขออนุญาต		☐	☐	☐	☐
ตรวจเอกสาร		☐	☐	☐	☐
งานการเงิน			☐	☐	☐
งานสุขอนามัย			☐	☐	☐
ทำงาน computer			☐	☐	☐
งานปกครอง			☐	☐	☐
งานทะเบียน				☐	☐
information				☐	☐

จากตารางจะพบว่าสำนักงานเขตมีกิจกรรมที่อยู่นอกเหนือจากความต้องการของสำนักงานเขตทั่วไป อันเนื่องมาจากเมื่อได้ให้นิยามวัตถุประสงค์ในแง่มุมมองของการออกแบบวิธีการอยู่ได้เอง ที่ทำให้สำนักงานเขตมีความเป็นกันเอง มีความเชื่อเชียว และทำหน้าที่เป็นอาคารสาธารณะลงไปในสำนักงานเขตแล้ว กิจกรรมที่มีอยู่เดิมนั้นไม่เพียงพอจะทำให้วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้บรรลุได้ จึงจำเป็นต้องเพิ่มกิจกรรมเข้าไปในโครงการ โดยกิจกรรมเหล่านั้นจะเป็นกิจกรรมที่เป็นสาธารณะ เช่น ตลาดนัด CAFE' ร้านค้าต่างๆ

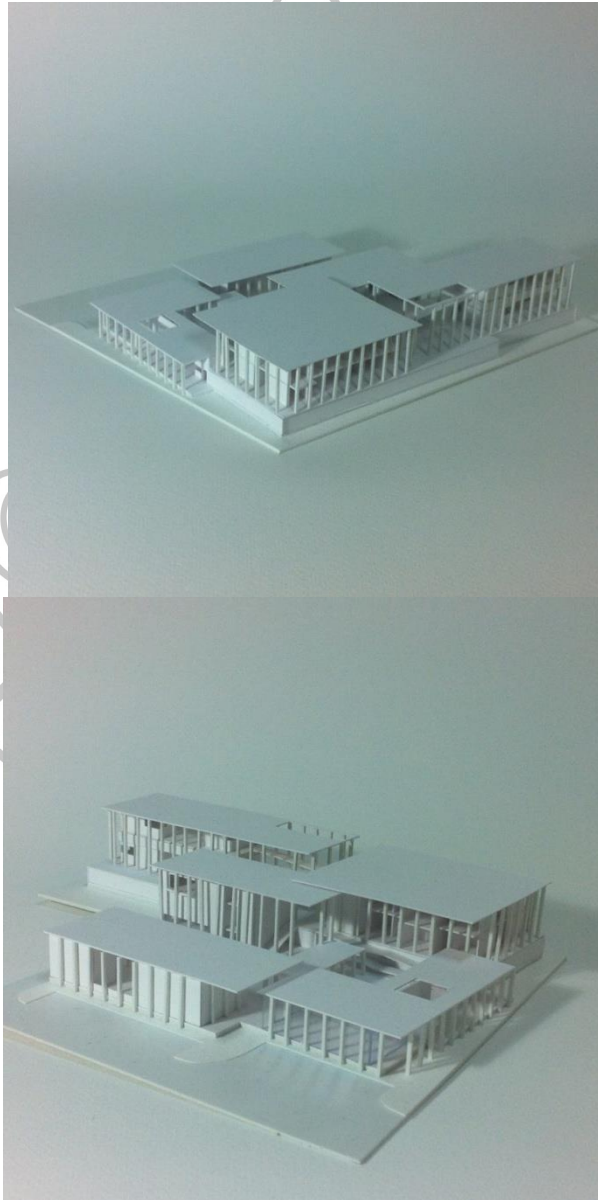
โดยในภาพรวมกิจกรรมในสำนักงานเขตก็ยังคงแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่อนุญาตให้กำหนดตำแหน่ง ขนาด และความสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัวของพื้นที่ได้ กลุ่มที่อนุญาตให้กำหนดขนาด และความสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัวของพื้นที่ได้ และกลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มที่อนุญาตให้กำหนดได้เฉพาะความสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัวของพื้นที่เพียงอย่างเดียว เช่นเดียวกันกับบ้านพักคนชรากิจกรรมทั้ง 3 กลุ่มก็จะเรียกรวมความยืดหยุ่นของพื้นที่แตกต่างกันออกไป

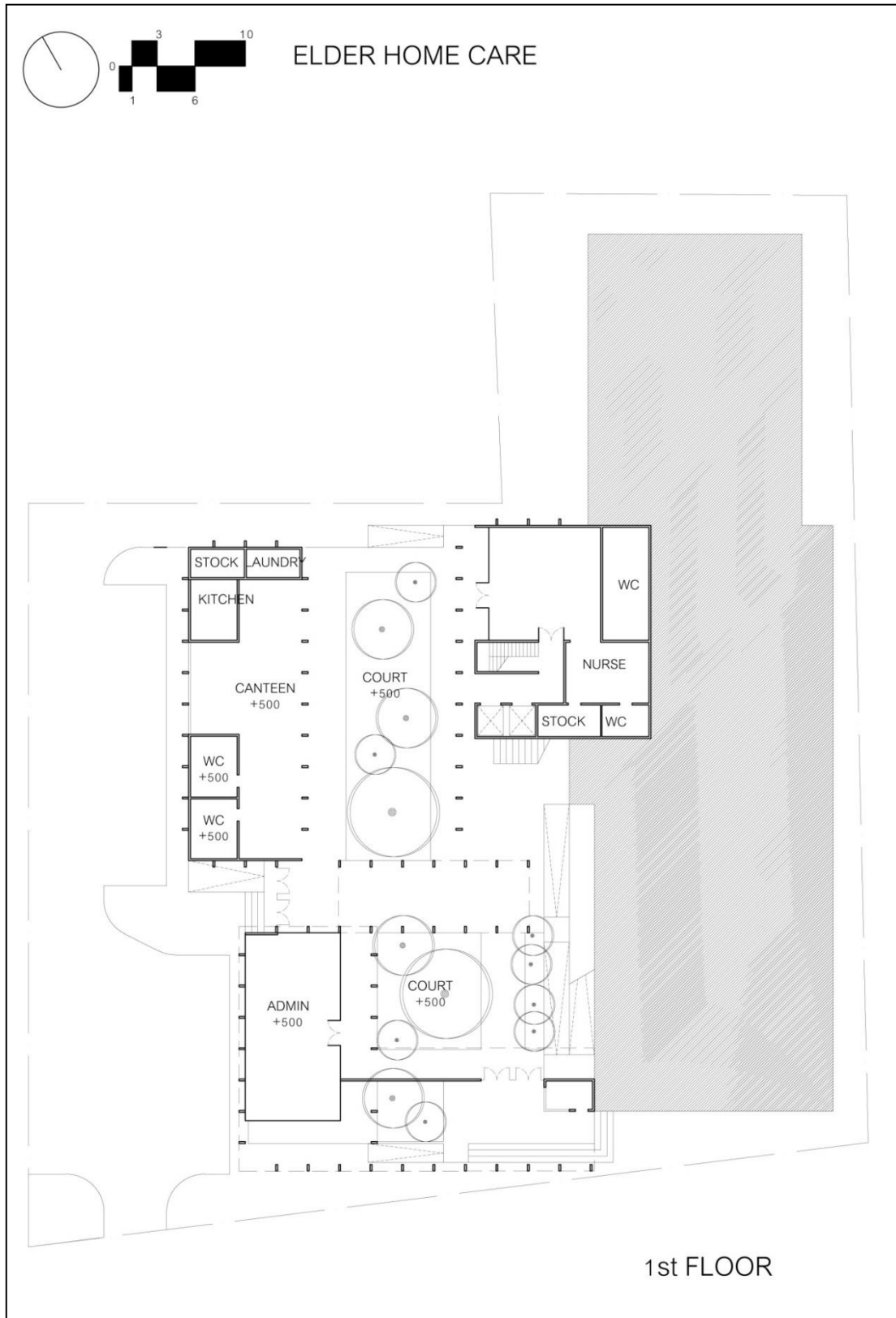
บทที่ 7

การพัฒนาภายใต้เงื่อนไขของโครงการที่ตั้งโครงการและประเด็นศึกษา

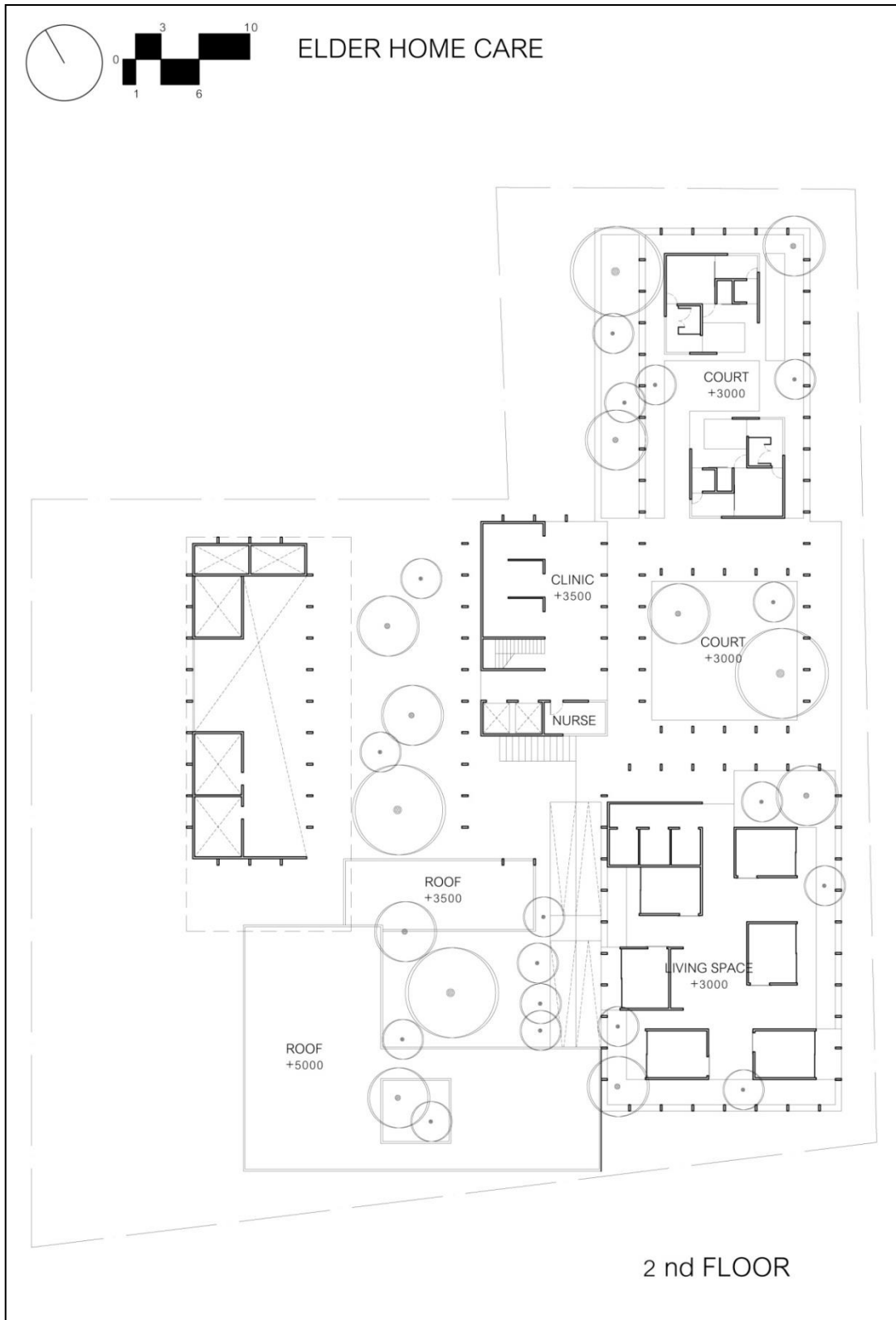
1. บ้านพักคนชรา ครั้งที่ 1

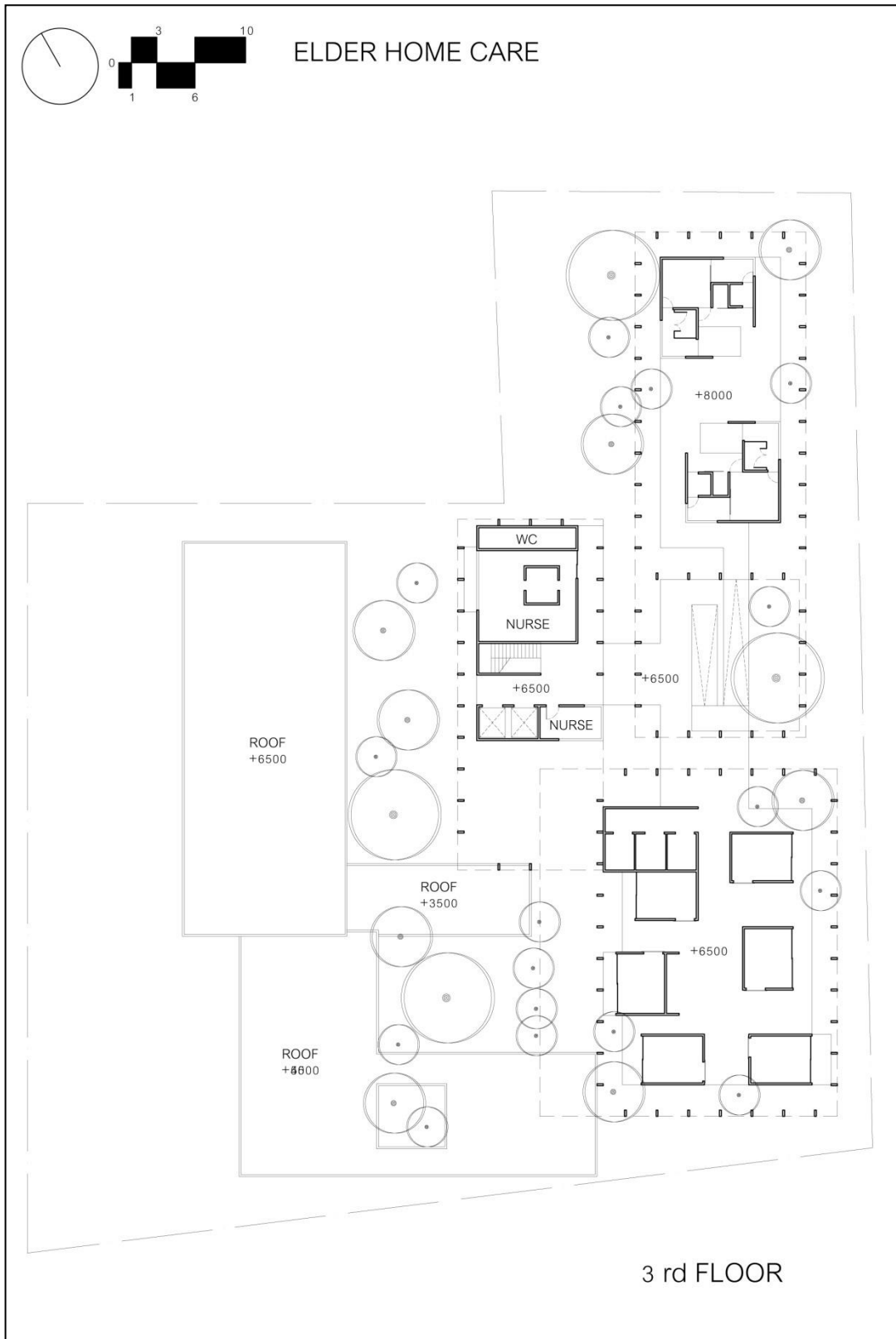
ภาพที่ 54-55 ภาพแสดงการพัฒนาแบบจำลองบ้านพักคนชราภายใต้เงื่อนไข functional , site condition และวัตถุประสงค์ครั้งที่ 1

ภาพที่ 56 ผังพื้นบ้านพักคนชราชั้นที่ 1

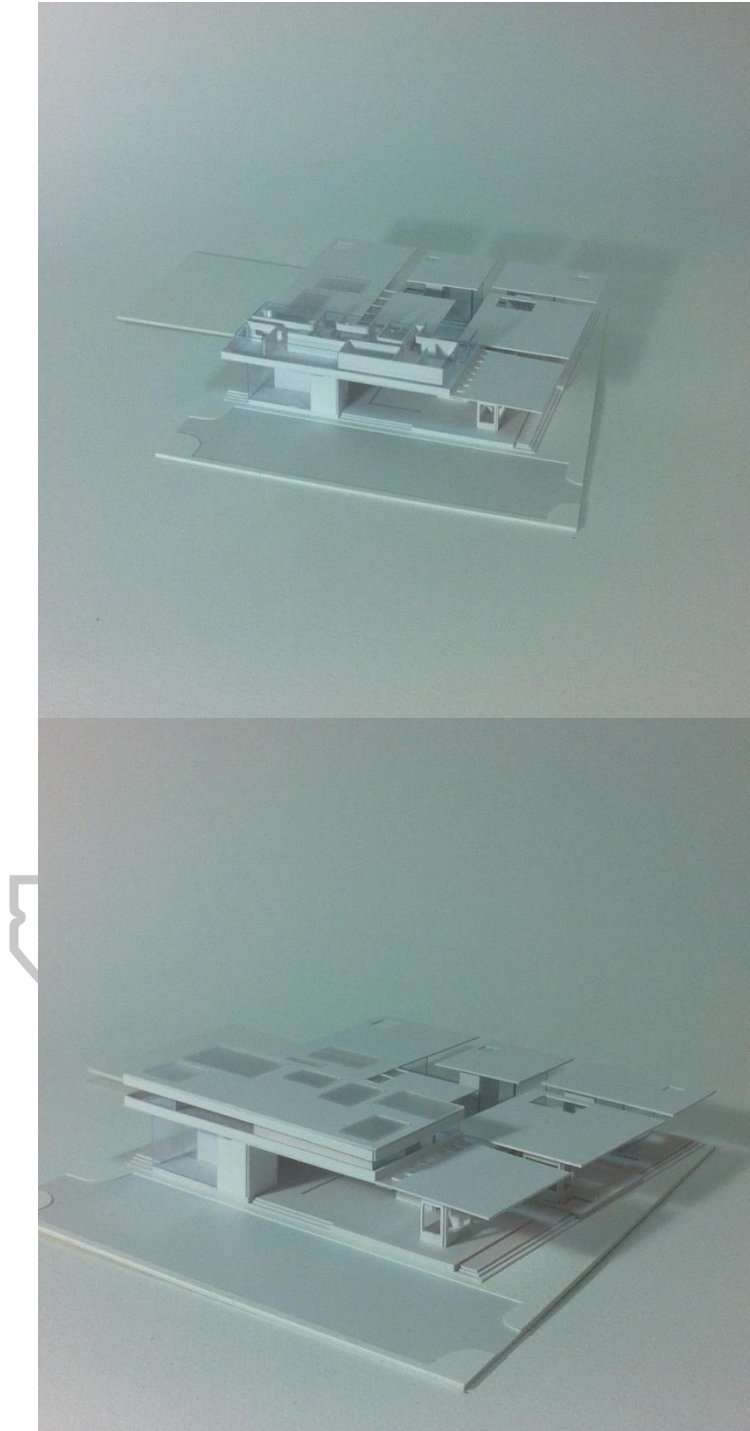

ภาพที่ 57ผังพื้นบ้านพักคนชราชั้นที่ 2

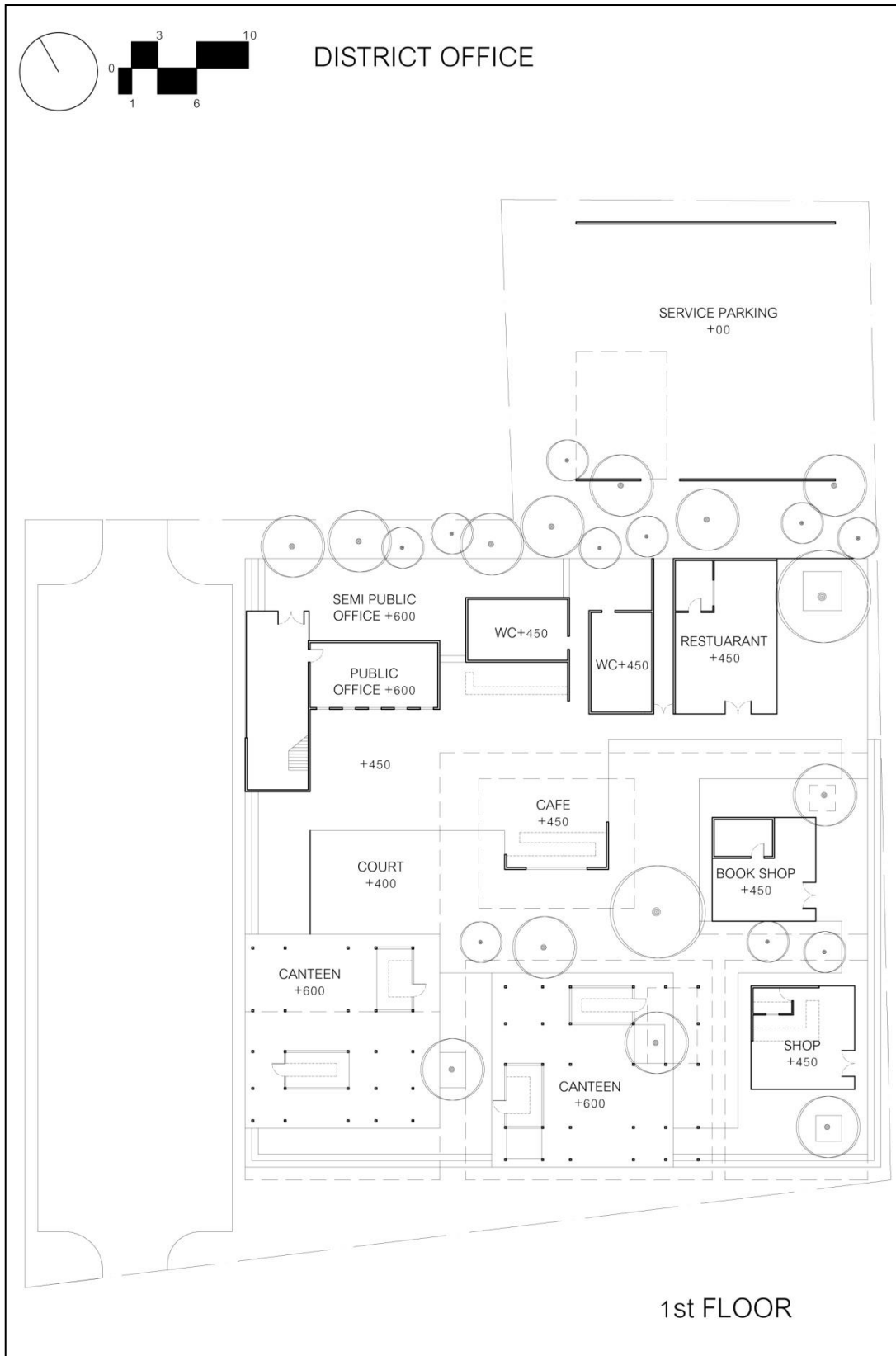

ภาพที่ 58 ผังพื้นบ้านพักคนชราชั้นที่ 3

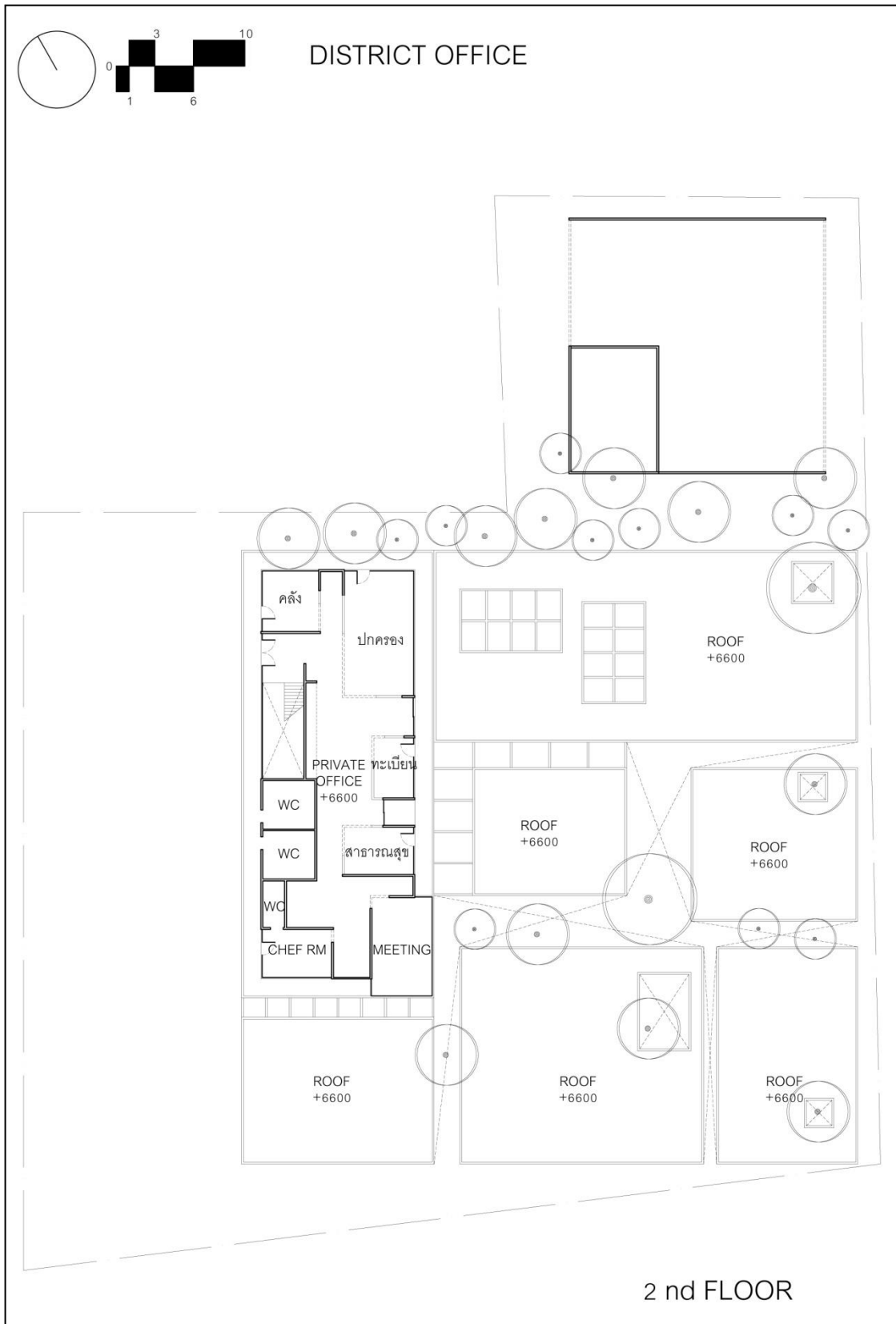
2 สำนักงานเขตครั้งที่ 1

ภาพที่ 59-60 ภาพแสดงการพัฒนาแบบจำลองสำนักงานเขตภายใต้เงื่อนไข functional , site condition และวัตถุประสงค์ครั้งที่ 1

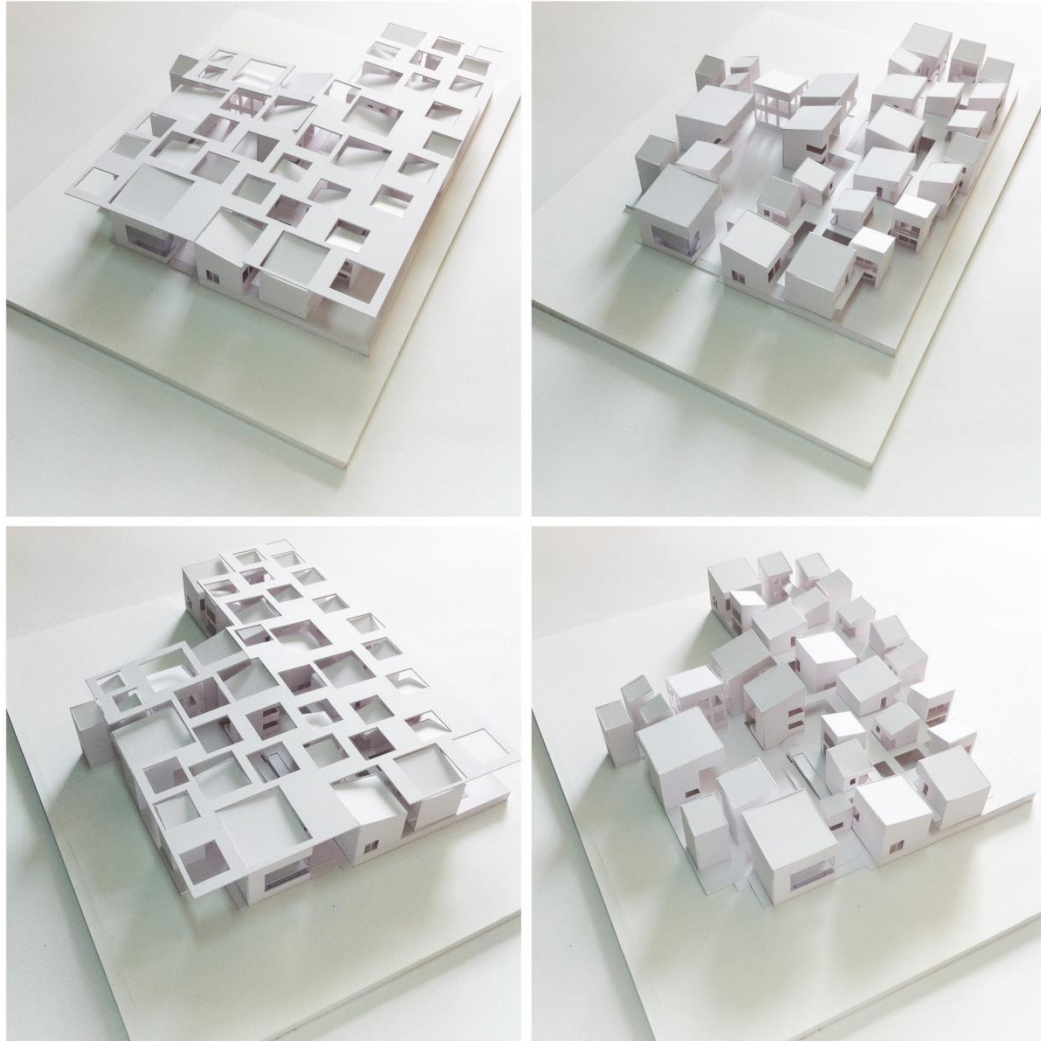

ภาพที่ 61 ผังพื้นสำนักงานเขตชั้นที่ 1

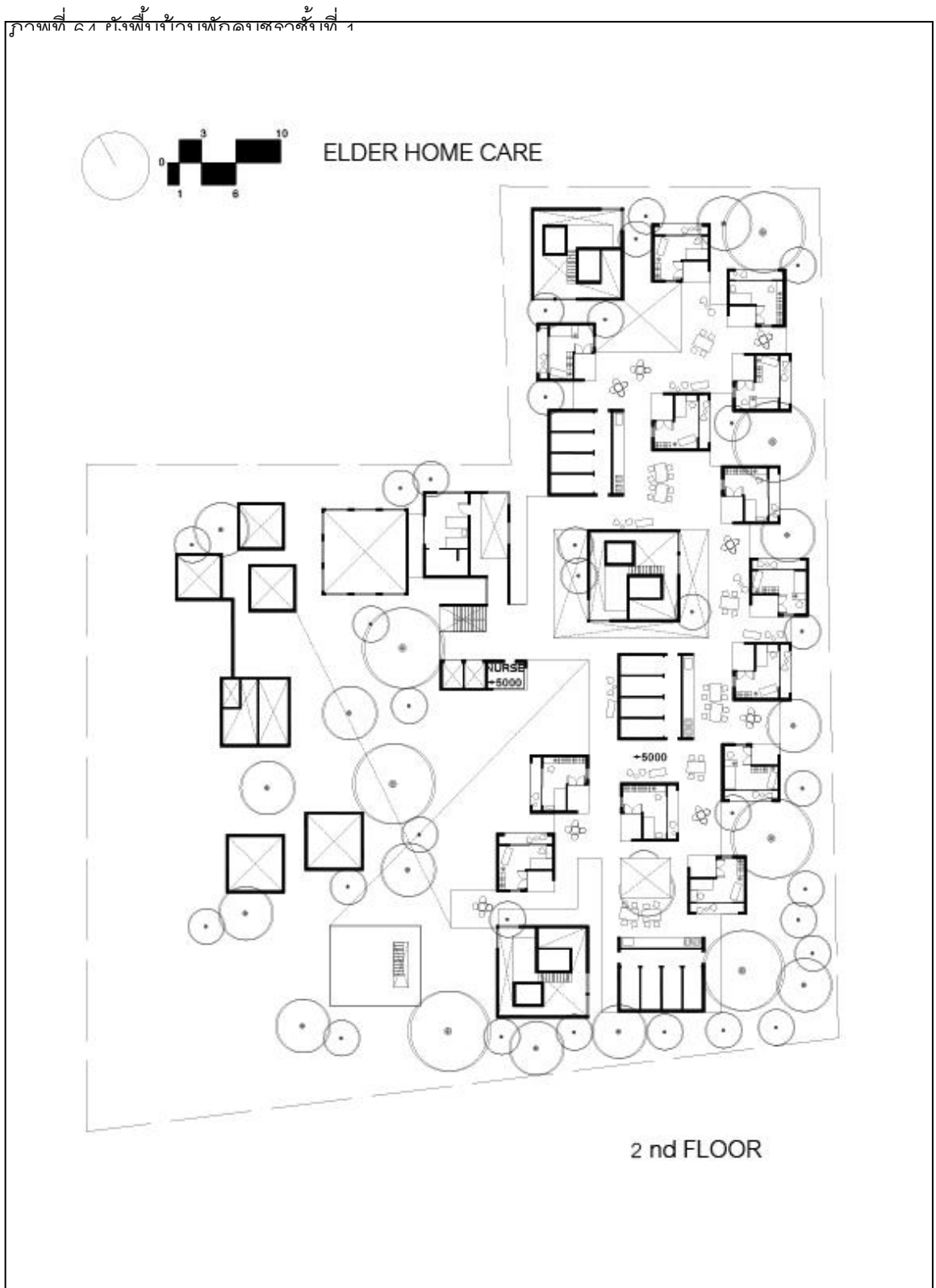
ภาพที่ 62 ผังพื้นสำนักงานเขตชั้นที่ 2

3. บ้านพักคนชราครั้งที่ 2

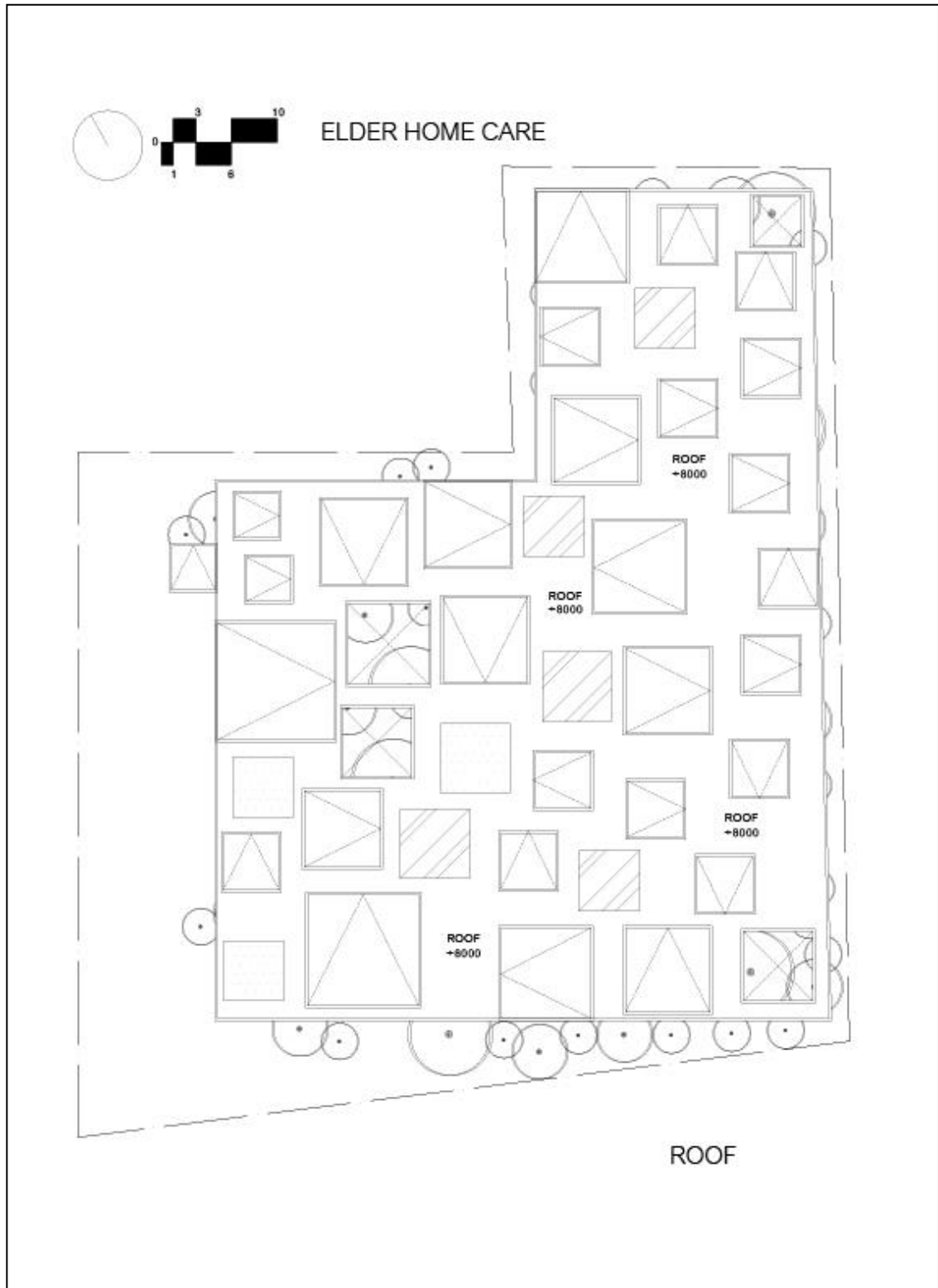

ภาพที่ 63 ภาพแสดงการพัฒนาแบบจำลองบ้านพักคนชราภายใต้เงื่อนไข functional , site condition และวัตถุประสงค์ครั้งที่ 2

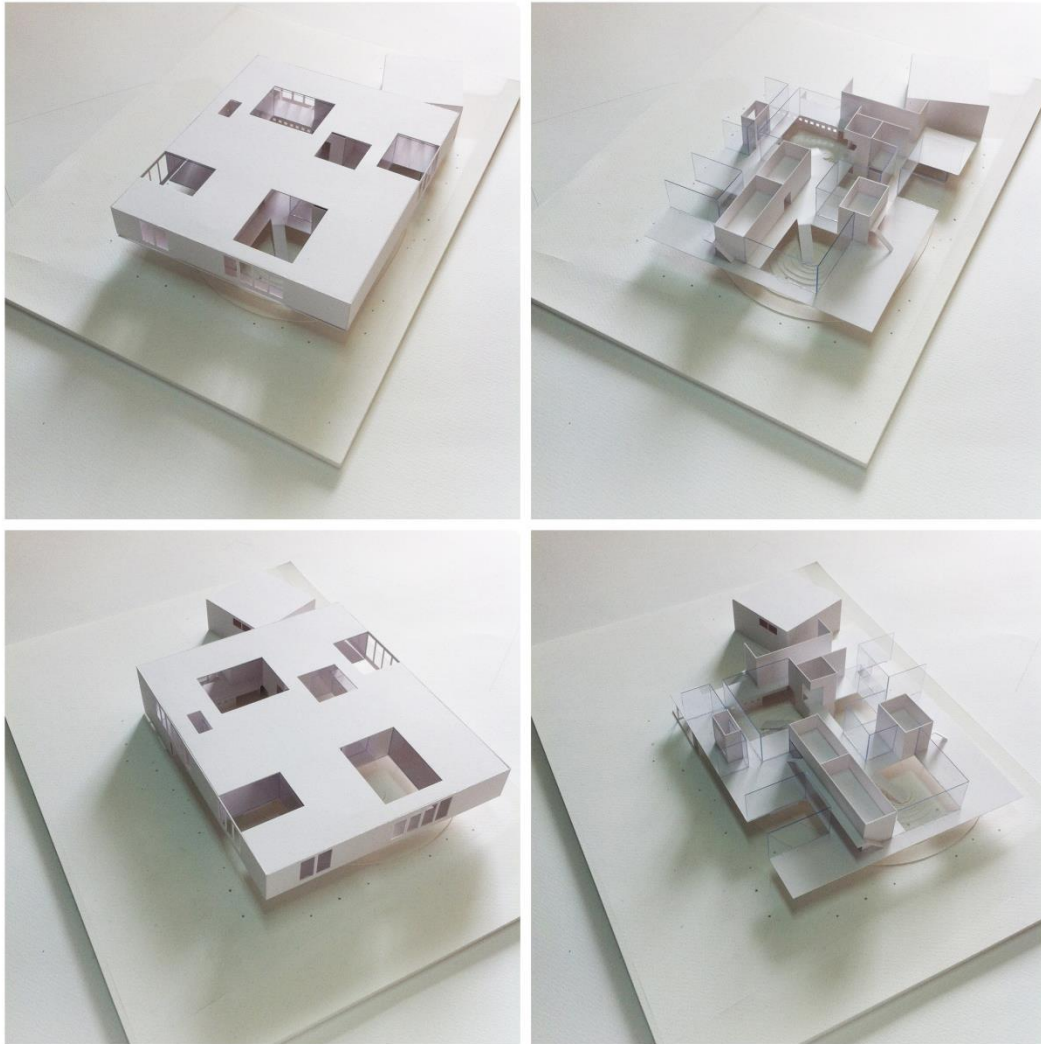

ภาพที่ 65 แผนผังบ้านพักคนชราชั้นที่ 2

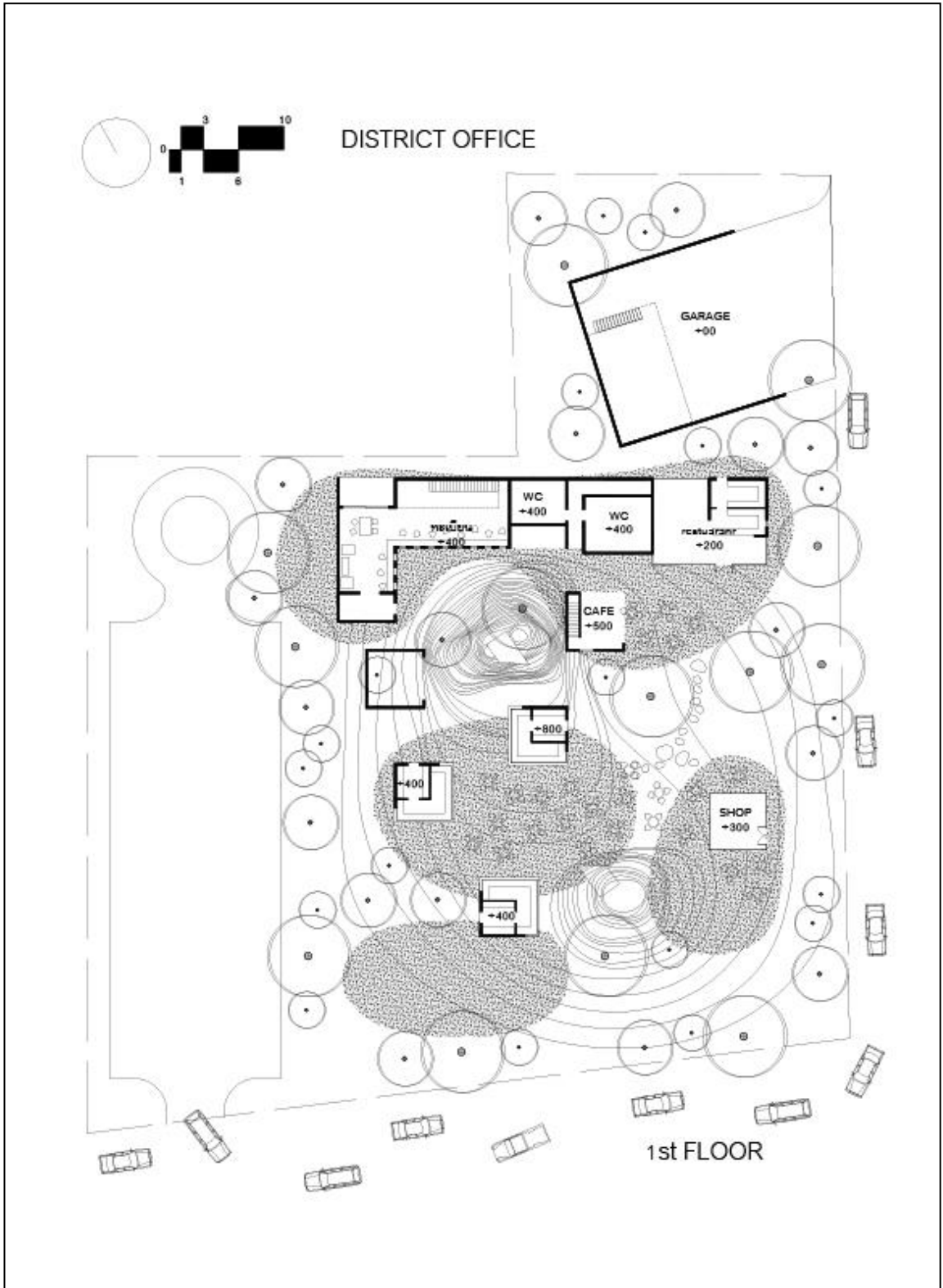

ภาพที่ 66 ผังหลังคาบ้านพักคนชรา

4. สำนักงานเขตครั้งที่ 2

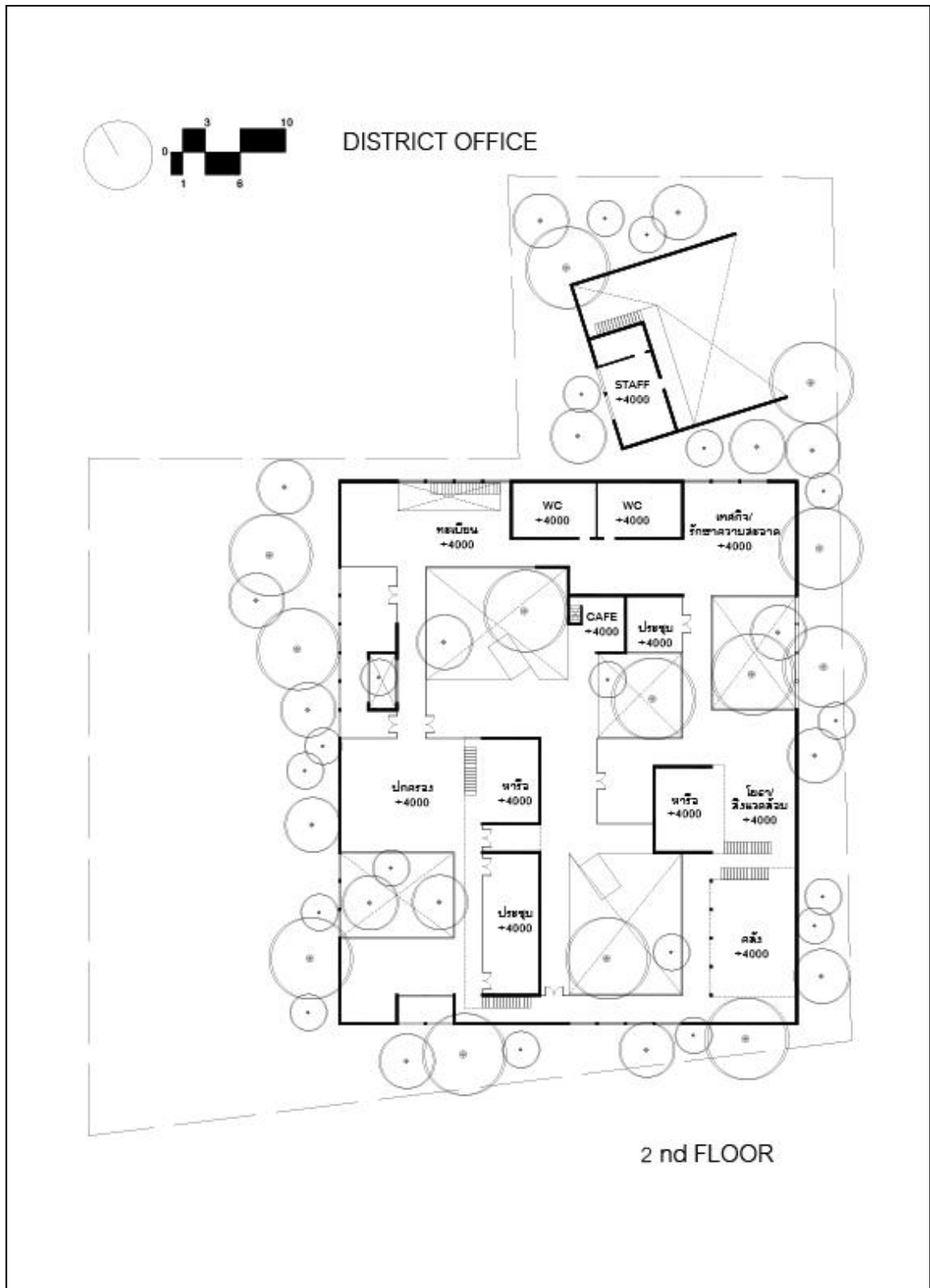

ภาพที่ 67 ภาพแสดงการพัฒนาแบบจำลองสำนักงานเขตภายใต้เงื่อนไข functional , site condition และวัตถุประสงค์ครั้งที่ 2

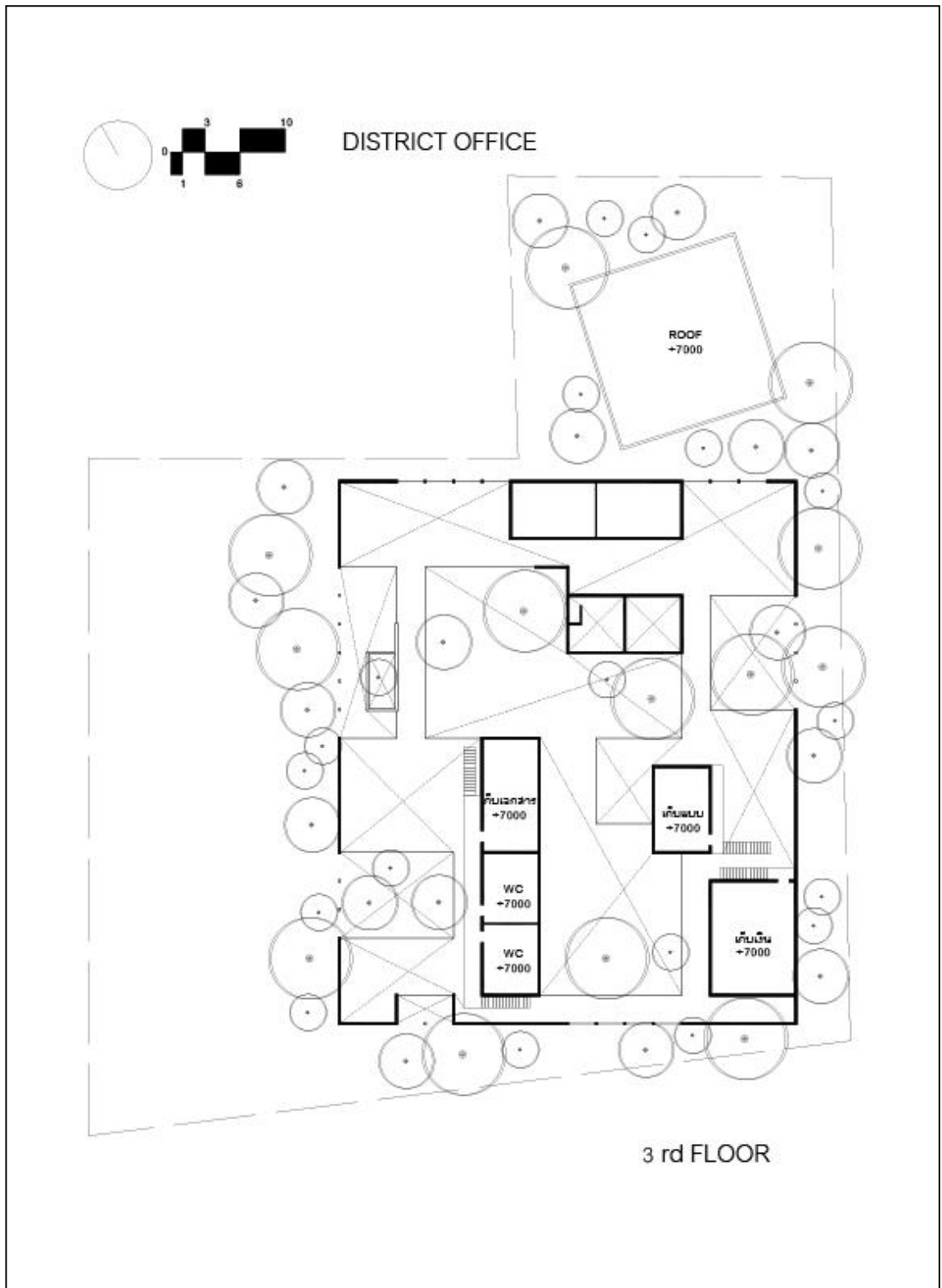

ภาพที่ 68 ผนังสำนักงานเขตชั้นที่ 1

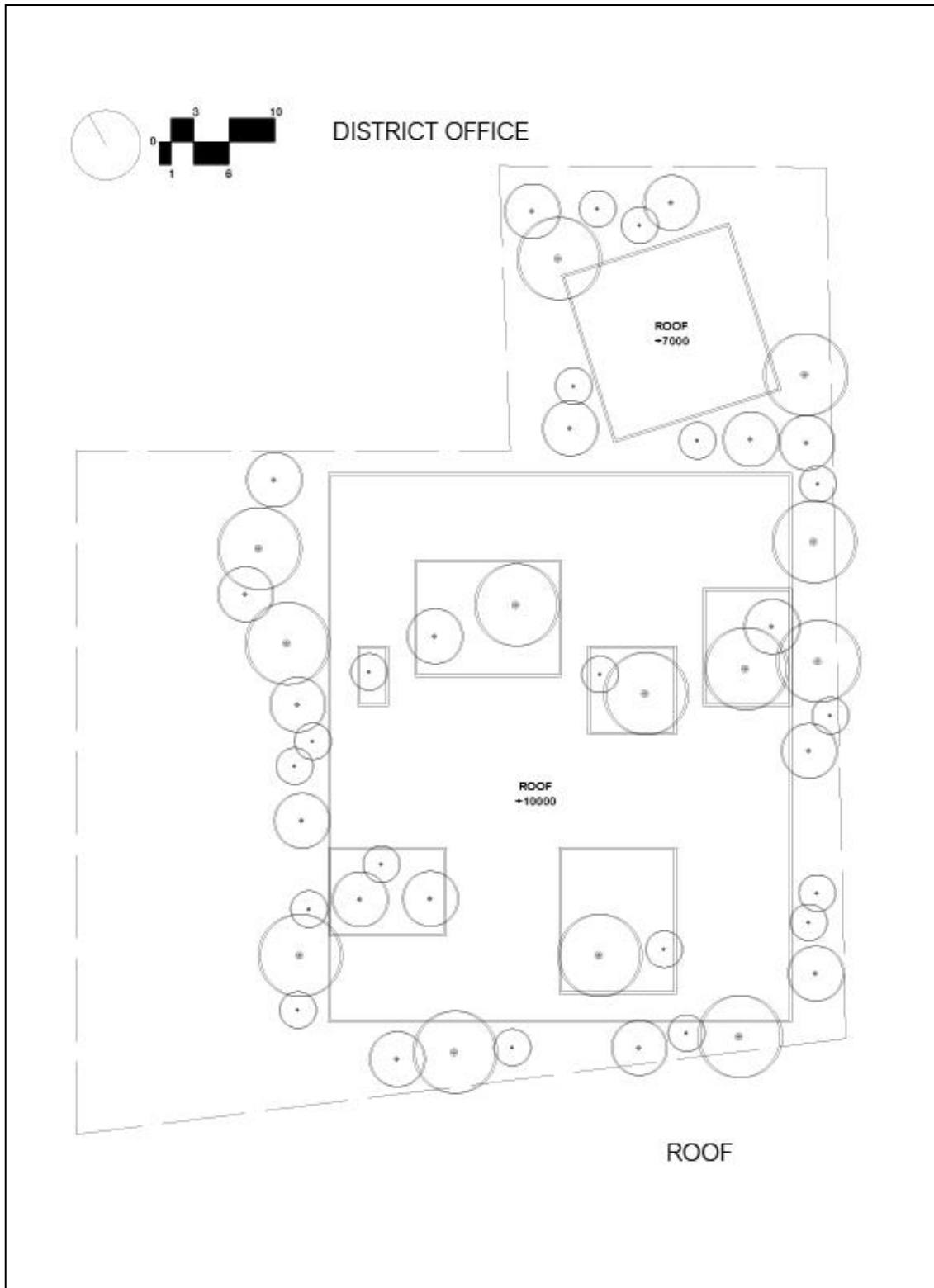

ภาพที่ 69 ผังพื้นสำนักงานเขตชั้นที่ 2

ภาพที่ 70 ผังพื้นสำนักงานเขตชั้นที่ 3

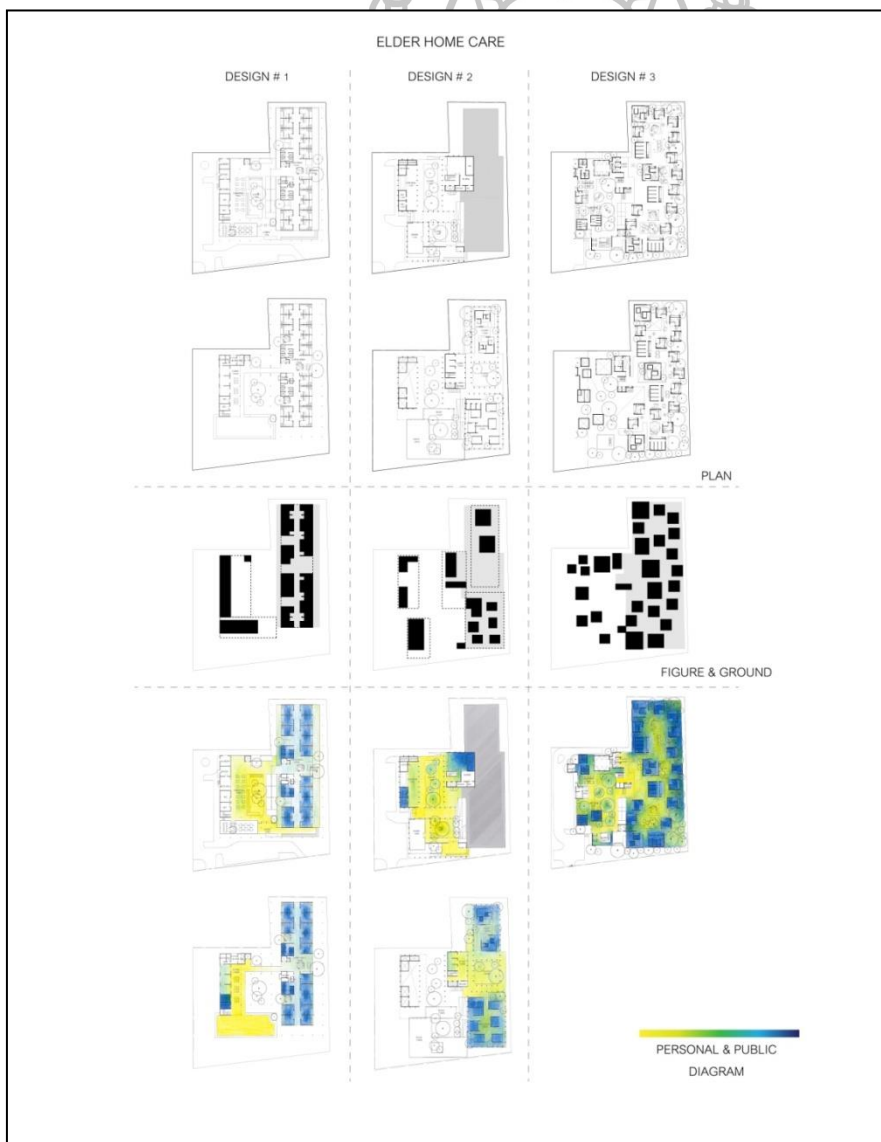

ภาพที่ 71 ผังหลังคาสำนักงานเขต

บทที่ 8

การวิเคราะห์การออกแบบโดยรวมก่อนการพัฒนาครั้งสุดท้าย

เพื่อที่จะเข้าใจกระบวนการออกแบบครั้งที่ผ่านมานำไปพัฒนาให้ตรงประเด็นมากขึ้น จำเป็นที่จะต้องทำการวิเคราะห์วิธีการออกแบบในลักษณะขององค์รวม ตั้งแต่ครั้งแรกและพยายามสรุปออกมาเป็น “คำ” ที่มีความชัดเจนมากพอที่จะทำให้เข้าใจ วิธีการและผลที่เกิดขึ้นจากวิธีการนั้นๆ โดยอาศัยตารางสรุปการออกแบบทั้งของบ้านพักคนชราและสำนักงานเขต

ภาพที่ 72 ตารางแสดงการพัฒนาการออกแบบบ้านพักคนชรา

1 บ้านพักคนชรา

จากการออกแบบและพัฒนาโครงการบ้านพักคนชราภายใต้เงื่อนไขการทำให้
 ผู้ใช้งานหลักของโครงการซึ่งในที่นี้คือคนชรา นั้นสามารถออกแบบวิธีการอยู่หรือใช้พื้นที่นั้นๆ ได้
 ด้วยตนเองโดยการสร้างความหลากหลายของพื้นที่ ระหว่างพื้นที่ส่วนตัวอย่างห้องนอนกับพื้นที่
 สาธารณะอย่างลานหรือโรงอาหาร ด้วยวิธีการทางสถาปัตยกรรม คือการแตกหรือกระจายเนื้อของ
 อาคารและสิ่งก่อสร้างเพื่อให้เกิดพื้นที่ใช้สอยที่มีลักษณะเป็น court ขนาดต่างๆแทรกตัวอยู่ใน
 โครงการโดยแต่ละ court เชื่อมต่อเนื่องถึงกัน ทำให้ court มีคุณสมบัติเป็นพื้นที่ที่ยืดหยุ่นซึ่ง
 สามารถตีความว่าเป็นพื้นที่ส่วนเดียวกันหรือเป็นพื้นที่คนละส่วนกับ court ข้างเคียงก็ได้ หรือ
 court จะมีขนาดเล็กลงหรือใหญ่ขึ้นก็ได้ตามแต่กิจกรรมที่ผู้ใช้ทำในพื้นที่ว่ามีความเรียกร้อง
 ต้องการพื้นที่รองรับกิจกรรมมากหรือน้อยเพียงใด

ทั้งนี้ court แต่ละส่วนจะมีหน้าที่การใช้งานแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม
 ทางการใช้งาน ขึ้นอยู่กับกลุ่มอาคารที่ทำหน้าที่ปิดล้อม court นั้นๆว่ามีหน้าที่ใช้สอยภายในพื้นที่
 ของอาคารอย่างไร และการก่อรูปพื้นที่ของ court นั้นจะเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้น
 ในพื้นที่นั้นทั้งในเชิงของการใช้งานและความยืดหยุ่นของพื้นที่ที่กิจกรรมเรียกร้อง ดังตัวอย่างของ
 court ที่ยกมาดังนี้

ภาพที่ 73 ประเภทของพื้นที่ผังพื้นบ้านพักคนชราชั้นที่ 1 การทดลองครั้งที่ 2

1.1 court ที่เกิดจากการปิดล้อมร่วมกันของ อาคารสำนักงาน ครัว ห้องน้ำ ส่วนกลาง และกลุ่มอาคารพักอาศัย (สีเข้ม) เป็นพื้นที่เอนกประสงค์ เปิดโล่งขนาดใหญ่ สำหรับรองรับกิจกรรมที่ทำร่วมกันเป็นกลุ่มคนขนาดใหญ่เช่นรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย ร่วมกัน หรือกิจกรรมพิเศษตามเทศกาลต่างๆ รูปทรงของพื้นที่เกิดจากรูปทรงเลขาคณิตสี่เหลี่ยม หลายชิ้น ที่มาประกอบ-เหลื่อมกัน ให้เกิดรูปทรงของพื้นที่ที่มีความบิดเบี้ยว (organic form) มีการเชื่อมต่อกับพื้นที่ส่วนโรงอาหารโดยตรงโดยมีเพียงแค่วัสดุพื้นที่แตกต่างกันเป็นดั่งบังบด ขอบเขตของพื้นที่ระหว่างลานเปิดโล่งและโรงอาหารทำให้สามารถตีความพื้นที่สำหรับรองรับการใช้งานว่า 2 ส่วนดังกล่าวอยู่รวมเป็นพื้นที่เดียวกันหรืออยู่แยกกันก็ได้ ทั้งนี้ ภายในพื้นที่ระดับย่อยของส่วนพื้นที่เปิดโล่งและโรงอาหารก็ยังสามารถตีความพื้นที่ย่อยๆเหล่านั้นว่าอยู่ร่วมกันหรืออยู่แยกกันก็ได้เช่นกัน

1.2 court ที่เกิดจากการปิดล้อมร่วมกันของอาคาร clinic และกลุ่มอาคารพักอาศัย (สีกลาง) พื้นที่เปิดโล่งขนาดกลาง สำหรับเป็นโถงต้อนรับในส่วนของกลุ่มอาคารพักอาศัย และเป็นพื้นที่นั่งรอในการตรวจโรคของส่วน clinic การก่อรูปของพื้นที่รูปทรงของพื้นที่เกิดจากรูปทรงเลขาคณิตสี่เหลี่ยม 3 ชิ้น ที่มาประกอบ-เหลื่อมกัน ให้เกิดพื้นที่ที่มีความต่อเนื่องกันไป และใช้ความต่างของวัสดุพื้นสร้างขอบเขตภายในพื้นที่ ทำให้สามารถตีความพื้นที่สำหรับรองรับการใช้งานว่า พื้นที่นั้นอยู่รวมเป็นพื้นที่เดียวกันหรืออยู่แยกกันเป็นพื้นที่หรือกลุ่มพื้นที่ย่อยๆก็ได้

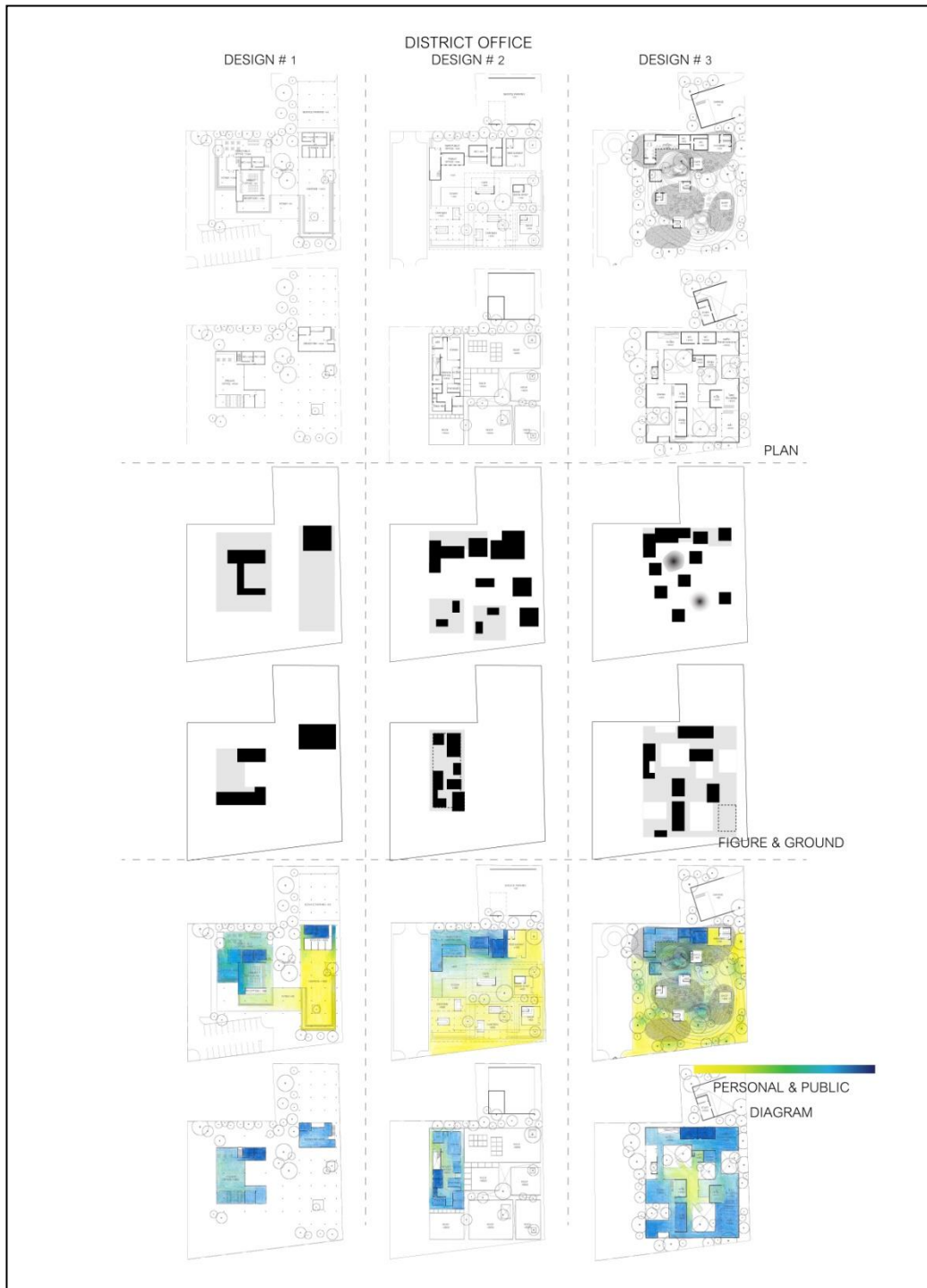
1.3 court ที่เกิดจากการปิดล้อมร่วมกันของ กลุ่มอาคารพักอาศัย(สีรอง) พื้นที่เปิดโล่งขนาดกลาง ทำหน้าที่เสมือนเป็นพื้นที่ห้องนั่งเล่นของบ้านก่อนจะแยกไปสู่ห้องต่างๆ ของบ้าน มีการเหลื่อมกันของพื้นที่รูปทรงเลขาคณิตน้อยที่สุด การใช้งานหรือกลุ่มกิจกรรมย่อยๆ ภายในพื้นที่จะมีพื้นที่ส่วนประกอบอาหารเป็นตัวชี้้นำการใช้งานที่เหลือในพื้นที่ว่าควรจะอยู่ที่ตำแหน่งใด

1.4 court ที่เกิดจากการปิดล้อมร่วมกันของ อาคารพักอาศัยและแนวจบพื้นที่ใช้สอยหรือขอบเขตที่ดิน (สีอ่อน) เป็นพื้นที่ขนาดเล็ก รูปทรงสี่เหลี่ยมพื้นฐาน ไม่มีการซ้อนทับกันของรูปทรงพื้นที่ การใช้สอยภายในจะเป็นพื้นที่พักผ่อนสำหรับเจ้าของอาคารพักอาศัย นั่นๆ บางตำแหน่งมีการใช้งานร่วมกัน 2 -3 คนขึ้นอยู่กับจำนวนของอาคารพักอาศัยที่ทำหน้าที่ปิดล้อมพื้นที่นั้นๆ

โดยสรุปแล้วโครงการบ้านพักคนชราสร้างความยืดหยุ่นให้กับพื้นที่ส่วนต่างๆเพื่อเปิดเป็นพื้นที่ใช้สอยเอนกประสงค์ที่มีการใช้งานที่เป็นส่วนรวมไปจนถึงส่วนตัว โดยยังเป็นพื้นที่ใช้งานสำหรับส่วนรวมมากขึ้น ความเป็นเจ้าของของแต่ละคนที่มีต่อพื้นที่นั้นๆ ยิ่งมีค่าน้อยลง พื้นที่เรียกร้องความยืดหยุ่นสำหรับให้แต่ละคนสามารถออกแบบการอยู่-จัดการพื้นที่ใช้สอยที่มาก ระบบเลขาคณิตของพื้นที่ในมุมมองผังก็จะมีการเชื่อม-ซ้อนทับกันอยู่ในปริมาณที่เข้มข้นมากกว่าพื้นที่ใช้สอยที่มีการใช้งานไปในลักษณะส่วนตัว ที่มีความเป็นเจ้าของของแต่ละคนที่มีต่อพื้นที่นั้นๆอยู่มากกว่า เพื่อให้คนสามารถออกแบบวิธีการอยู่-จัดการพื้นที่ที่ถือครองได้ด้วยตนเองแล้ว พื้นที่จึงเรียกร้องความยืดหยุ่นที่น้อยกว่า ความซับซ้อนของระบบเลขาคณิตของรูปทรงพื้นที่ย่อมน้อยกว่าเช่นกัน

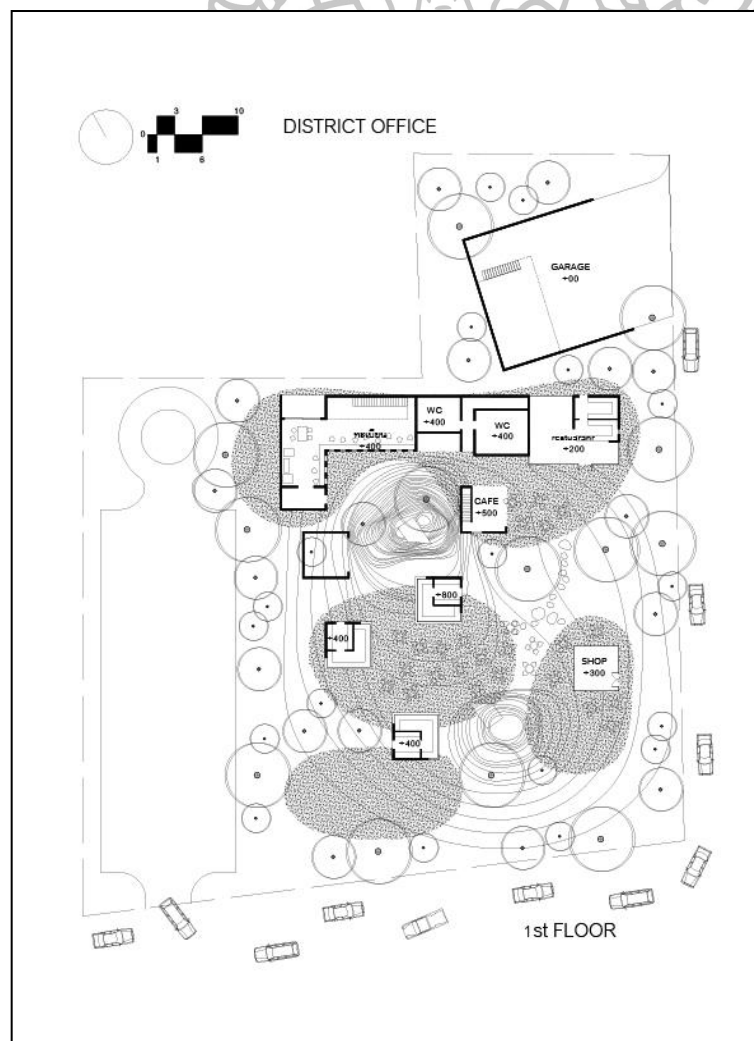
2. โครงการสำนักงานเขต

ภาพที่ 74 ตารางแสดงการพัฒนารูปแบบสำนักงานเขต

จากการออกแบบและพัฒนาโครงการสำนักงานเขตภายใต้เงื่อนไขการทำให้ผู้ใช้งานหลักของโครงการนั้นสามารถออกแบบวิธีการอยู่หรือใช้พื้นที่นั้นๆได้ด้วยตนเอง(และนอกจากนั้นยังมีแนวคิดเกี่ยวกับการทำให้โครงการมีความเชื่อเชิดชูต่อบุคคลภายนอกให้เข้ามาทำกิจกรรมอื่นๆได้)โดยการสร้างความต่อเนื่องของความเป็นส่วนตัวและสาธารณะของพื้นที่ ด้วยวิธีการทางสถาปัตยกรรม คือการค่อยๆกระจายหรือรวมก้อน เพื่อสร้างพื้นที่ที่เปิดให้สาธารณะบุคคลจากภายนอกสามารถเข้ามาใช้ในโครงการได้ และค่อยๆปิดพื้นที่เพื่อให้พื้นที่เปิดสำหรับสาธารณะนั้นค่อยๆกลายเป็นพื้นที่ส่วนตัวของบุคคลที่มาติดต่อสำนักงานเขตและเป็นพื้นที่ส่วนตัวทำงานของเจ้าพนักงานในโครงการในท้ายที่สุด ทั้งนี้ พื้นที่เปิดโล่งแต่ละส่วนจะมีรูปแบบการใช้งาน ความเป็นพื้นที่สาธารณะที่แตกต่างกันและเรียกวิธีการก่อรูปของพื้นที่เพื่อสร้างความยืดหยุ่นของพื้นที่ที่แตกต่างกันดังนี้

ภาพที่ 75 ประเภทของพื้นที่ผังพื้นสำนักงานเขตชั้น 1 การทดลองครั้งที่ 2

2.1 พื้นที่ที่เกิดจากการปิดล้อมร่วมกันของ กลุ่มอาคารส่วนประกอบอาหาร และแนวขอบเขตที่ดิน (สีกลาง) เป็นพื้นที่เอนกประสงค์สำหรับเปิดให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใช้ได้ เช่น ค้าขาย นั่งพักผ่อน หรือสำหรับเดินตัดผ่าน กลุ่มผู้ใช้งานหลัก เป็นคนทั่วไปและคนที่มาติดต่อธุรกิจ การก่อรูปของพื้นที่ เป็นรูปเลขาคณิตสี่เหลี่ยมที่มีการเชื่อมต่อเชื่อมกันในระดับกลางจนประกอบเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ ที่สามารถเข้าถึงจากพื้นที่ภายนอกโครงการได้โดยตรง

2.2 พื้นที่ที่เกิดจากการปิดล้อมร่วมกันของ กลุ่มอาคารส่วนประกอบอาหาร (สีเขียว) เนื่องจากถูกปิดล้อมและก่อรูปทรงของพื้นที่จากอาคารส่วนประกอบอาหาร พื้นที่นี้จึงมีหน้าที่เป็นพื้นที่สำหรับรับประทานอาหารหรือโรงอาหาร กลุ่มผู้ใช้สอยมีทั้ง บุคคลทั่วไป คนที่มาติดต่อธุรกิจ และเจ้าพนักงาน การก่อรูปของพื้นที่เกิดจากการซ้อนทับ-เหลื่อมกันของสี่เหลี่ยมที่เข้มขึ้น (organic form) เพื่อให้เกิดหลืบมุมหรือเว้าของพื้นที่เพื่อให้คนสามารถเข้าไปครอบครองชั่วคราวและจัดการพื้นที่ได้ด้วยตนเอง

2.3 พื้นที่ที่เกิดจากการปิดล้อมร่วมกันของ กลุ่มอาคารส่วนประกอบอาหารและอาคารสำนักงานส่วนทะเลเบียน (สีอ่อน) เป็นพื้นที่สำหรับนั่งรอผู้มาติดต่อธุระงานทะเลเบียน เช่น ทำบัตรประชาชน จดทะเบียนสมรส เนื่องจากกิจกรรมในส่วนนี้เดิมทีคือการนั่งรอเพื่อพบเจ้าหน้าที่เพียงอย่างเดียว ธรรมชาติของกิจกรรมการนั่งรอพบเจ้าหน้าที่นั้นไม่เอื้อให้คนสามารถออกแบบการอยู่หรือจัดการการใช้พื้นที่ด้วยตนเองได้ จึงได้นำรั้วกำแพงมาไว้ใกล้กับพื้นที่นั่งรอเพื่อให้กิจกรรมมีศักยภาพในการเอื้อให้คนออกแบบพื้นที่ด้วยตนเองได้มากขึ้น

2.4 พื้นที่ที่เกิดจากการปิดล้อมร่วมกันของ ช่องแสง พื้นที่ส่วนย่อยในแผนกต่างๆของสำนักงาน เป็นพื้นที่ส่วนทำงานของแผนกต่างๆในสำนักงานเขต โดยในตอนท้ายที่สุดพบว่าแต่ละแผนก ไม่ว่าจะเป็น ทะเบียน ปกครอง เทศกิจ ไปจนถึงห้องผู้อำนวยการ มีการเรียกร้องการเข้าถึงจากสาธารณะที่ไม่เท่ากัน (privacy) จึงนำมาซึ่งการจัดพื้นที่แผนกต่างๆที่มีลำดับการเข้าถึงที่เท่าเทียมกัน แต่ระยะทางของการเข้าถึง และ การมองเห็นจากโถงต้อนรับที่ไม่เท่ากันเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นสาธารณะที่ไม่เท่ากันของแต่ละแผนก แต่ในขณะเดียวกันบางแผนกที่มีระดับความเป็นสาธารณะที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันยังสามารถ สลับตำแหน่งของแผนกได้ ส่วนแ่งมุมของการก่อรูปของพื้นที่ส่วนสำนักงานนั้น จากการศึกษาพบว่ากิจกรรมการทำงานนั้น แต่ละคนมักจะมีพื้นที่ประจำของตนเองซึ่งถูกสร้างหรือให้ความหมายนัยยะของความเป็นเจ้าของเฉพาะของพื้นที่จากโต๊ะทำงาน ตู้เก็บของ เฟอร์นิเจอร์ต่างๆ ว่าเป็นของส่วนตัวหรือส่วนรวม ซึ่งการทำงานในระดับของการวางตำแหน่งเฟอร์นิเจอร์ที่ตายตัวไม่อยู่ในขอบเขตการทำงานวิทยานิพนธ์นี้ ดังนั้นสำหรับส่วนพื้นที่ทำงานแผนกต่างๆของสำนักงานเขตจึงทำได้เพียงแต่

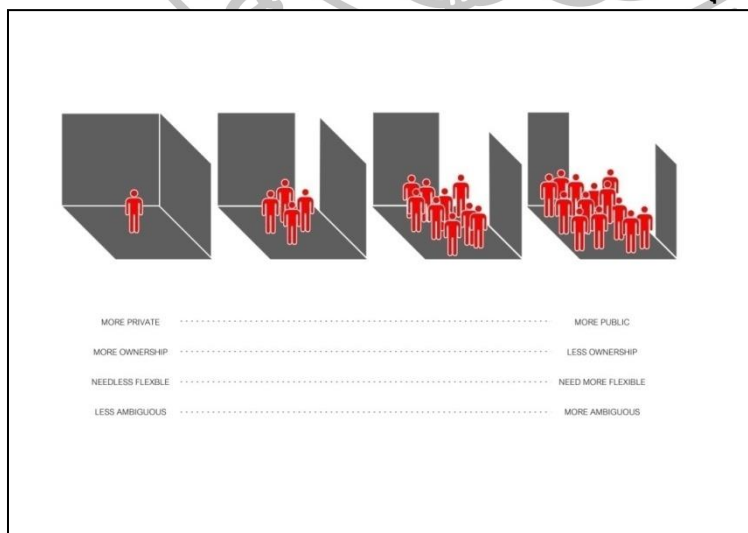
ให้เนื้อหาของสถาปัตยกรรมเท่าที่จำเป็น เช่น พื้น หลังคา โครงสร้างต่างๆ ช่องเปิด ทำหน้าที่สื่อสารอย่างกว้างๆต่อผู้ในงานหรือในที่นี้คือเจ้าพนักงานว่า ภายใต้องค์ประกอบของอาคารส่วนต่างๆที่กล่าวข้างต้นทำงานร่วมกันจนเกิดเป็นเนื้อของอาคารจะสามารถจัดการกับการใช้พื้นที่ร่วมกันในแต่ละแผนกอย่างไรได้บ้าง โดยอ้างอิงความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการครอบครองและสร้างอาณาเขตพื้นที่ของมนุษย์ที่ว่า ก่อนที่มนุษย์จะทำการครอบครองและสร้างอาณาเขตของพื้นที่ตนเอง เพื่อให้ความหมายหรือนัยยะที่เฉพาะเจาะจงแก่พื้นที่นั้นเพื่อสนองต่อสัญชาติญาณ มนุษย์มีกระบวนการการอ่านและทำความเข้าใจพื้นที่และกระบวนการหาจุดอ้างอิงจากสิ่งที่มีอยู่เดิมในพื้นที่นั้นๆอยู่ก่อนเสมอ แล้วจึงครอบครองพื้นที่ และสร้างอาณาเขต ตามลำดับ ดังนั้นในส่วนพื้นที่ทำงานของสำนักงานเขตจึงเป็นความยืดหยุ่นของพื้นที่ในแง่มุมของการสร้างจุดอ้างอิงตำแหน่งไว้หลายจุด และสร้างขอบเขตพื้นที่เพื่อการแบ่งส่วนของแต่ละแผนกให้ชัดเจนขึ้นเท่านั้น ไม่มีการสร้างขอบเขตในระดับย่อย เช่น พื้นที่ทำงาน ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

โดยสรุปแล้วโครงการสำนักงานเขตในการสร้างความยืดหยุ่นให้กับพื้นที่ส่วนต่างๆ เพื่อเปิดเป็นพื้นที่ใช้สอยเอนกประสงค์ที่มีการใช้งานที่เป็นสาธารณะไปจนถึงส่วนสำนักงาน โดยพื้นที่ที่มีกลุ่มคนทั้งสาธารณะ บุคคลที่มาติดต่อ และเจ้าพนักงานใช้ร่วมกันในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันจะเป็นพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นที่สุดเนื่องจากทุกๆคนมีความเป็นเจ้าของของกิจกรรมในพื้นที่นั้นๆ อยู่เนืองนัยน์หมายความว่าเรียกร้องความยืดหยุ่นของพื้นที่มาก ร่องลงมาเป็นพื้นที่ที่บุคคลทั่วไป และบุคคลมาติดต่อสามารถใช้งานได้ และพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นน้อยที่สุดเป็นหากพิจารณาจากการก่อรูปผ่านองค์ประกอบของอาคารแล้วจะเป็นส่วนสำนักงานต่างๆเนื่องจากมีความเป็นเจ้าของมากที่สุดจึงเรียกร้องความยืดหยุ่นน้อยที่สุด โดยพื้นที่จะยืดหยุ่นมากเมื่อมีการทำงานร่วมกันของขอบเขตที่ช่วยก่อรูปพื้นที่ ทำให้พื้นที่มีรูปทรงแบบธรรมชาติ (organic form) และความยืดหยุ่นของพื้นที่จะน้อยลงเมื่อการก่อรูปของพื้นที่นั้นเป็นรูปทรงเลขาคณิต (geometric form)

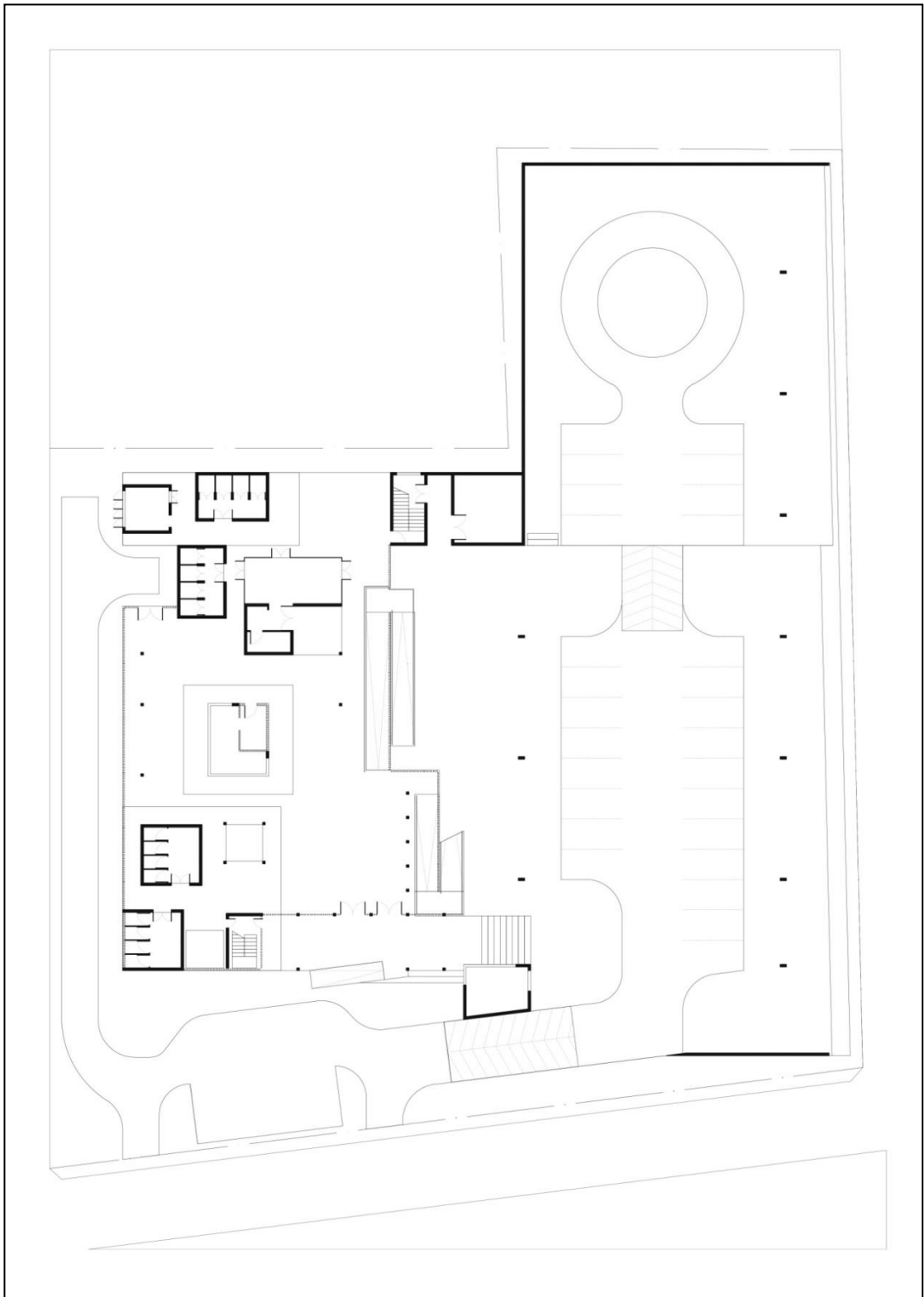
บทที่ 9 การพัฒนาครั้งสุดท้าย

1 โครงการบ้านพักคนชรา

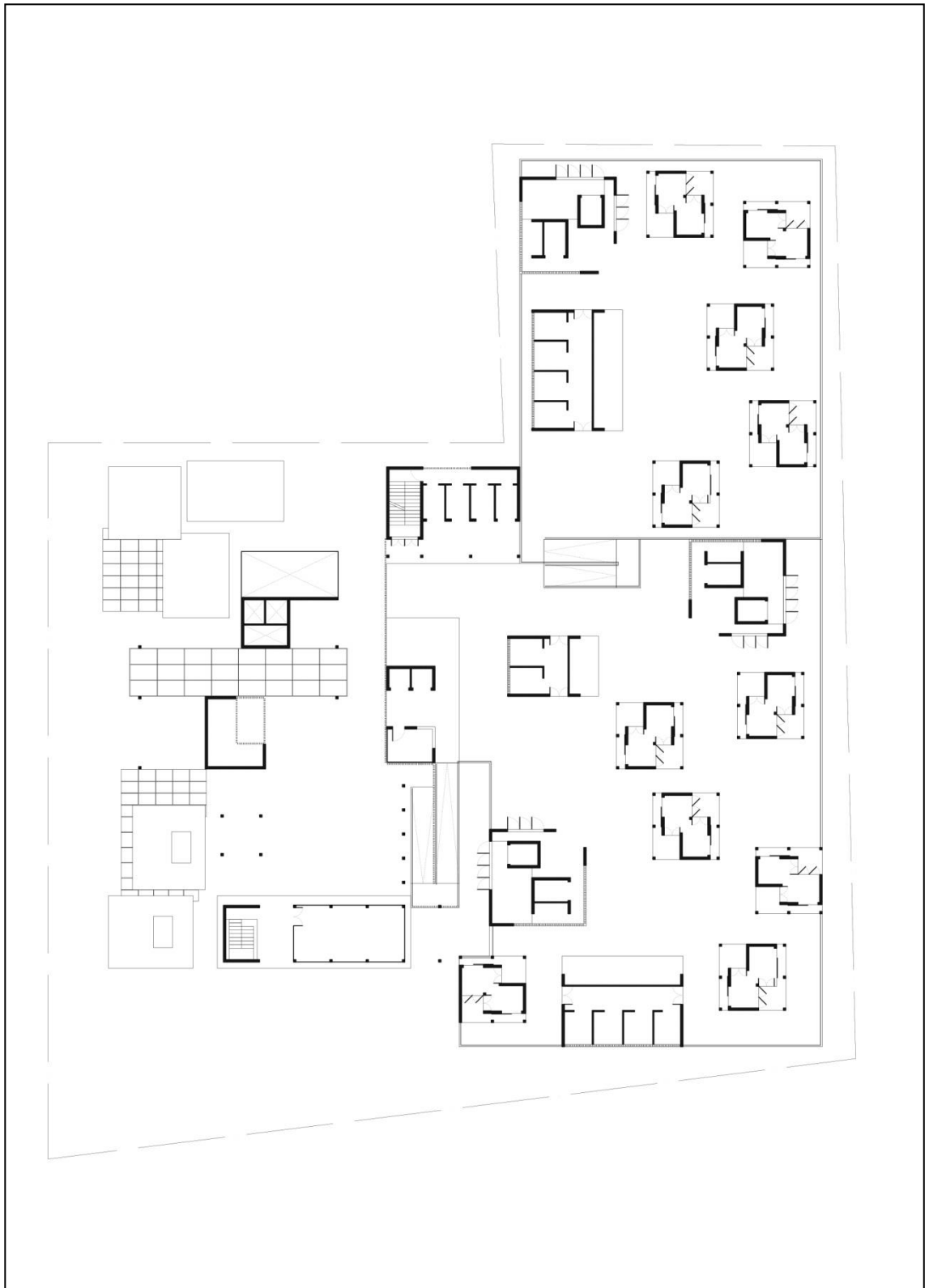
จากการออกแบบบ้านพักคนชราได้ข้อสรุปทางทฤษฎีที่จะสามารถนำไปสู่วิธีการออกแบบว่า ยิ่งเป็นพื้นที่สำหรับทำหรือรองรับกิจกรรมที่ทำร่วมกันหลายคน ผู้ทำกิจกรรมนั้นย่อมรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของต่อพื้นที่และสามารถที่จะออกแบบวิธีการใช้พื้นที่ผ่านการประกอบกิจกรรมนั้นๆได้ในความเข้มข้นที่น้อย ดังนั้นเพื่อให้ผู้ใช้สามารถออกแบบวิธีการใช้พื้นที่ด้วยตนเองได้ พื้นที่ที่รองรับกิจกรรมนั้นจึงยิ่งเรียกร่องความยืดหยุ่นของพื้นที่มาก ในทางกลับกันกิจกรรมที่มีลักษณะการทำกิจกรรมแบบส่วนตัวหรือเฉพาะกลุ่มคนที่รู้สึกสนิทสนมใกล้ชิด ผู้ทำกิจกรรมนั้นย่อมรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของต่อพื้นที่และสามารถที่จะออกแบบวิธีการใช้พื้นที่ผ่านการประกอบกิจกรรมนั้นๆได้ในความเข้มข้นที่มาก ดังนั้นเพื่อให้ผู้ใช้สามารถออกแบบวิธีการใช้พื้นที่ด้วยตนเองได้ พื้นที่ที่รองรับกิจกรรมนั้นจึงยิ่งเรียกร่องความยืดหยุ่นของพื้นที่น้อยกว่า โดยยิ่งพื้นที่มีลักษณะเป็นรูปทรงธรรมชาติ (organic form) และมีความต่อเนื่องแต่ไม่รวมจนเป็นพื้นที่เดียวกันกับพื้นที่ข้างเคียงเข้มข้นมากเท่าใดพื้นที่ที่ยืดหยุ่นมาก ยิ่งพื้นที่มีรูปทรงเป็นเลขาคณิต (geometric form) ที่ชัดเจน และมีการตัดขาดจากพื้นที่ข้างเคียงหรือรวมเป็นหนึ่งกับพื้นที่ข้างเคียง อย่างใดอย่างหนึ่งมากเท่าใด พื้นที่ก็ยิ่งมีความยืดหยุ่นน้อย

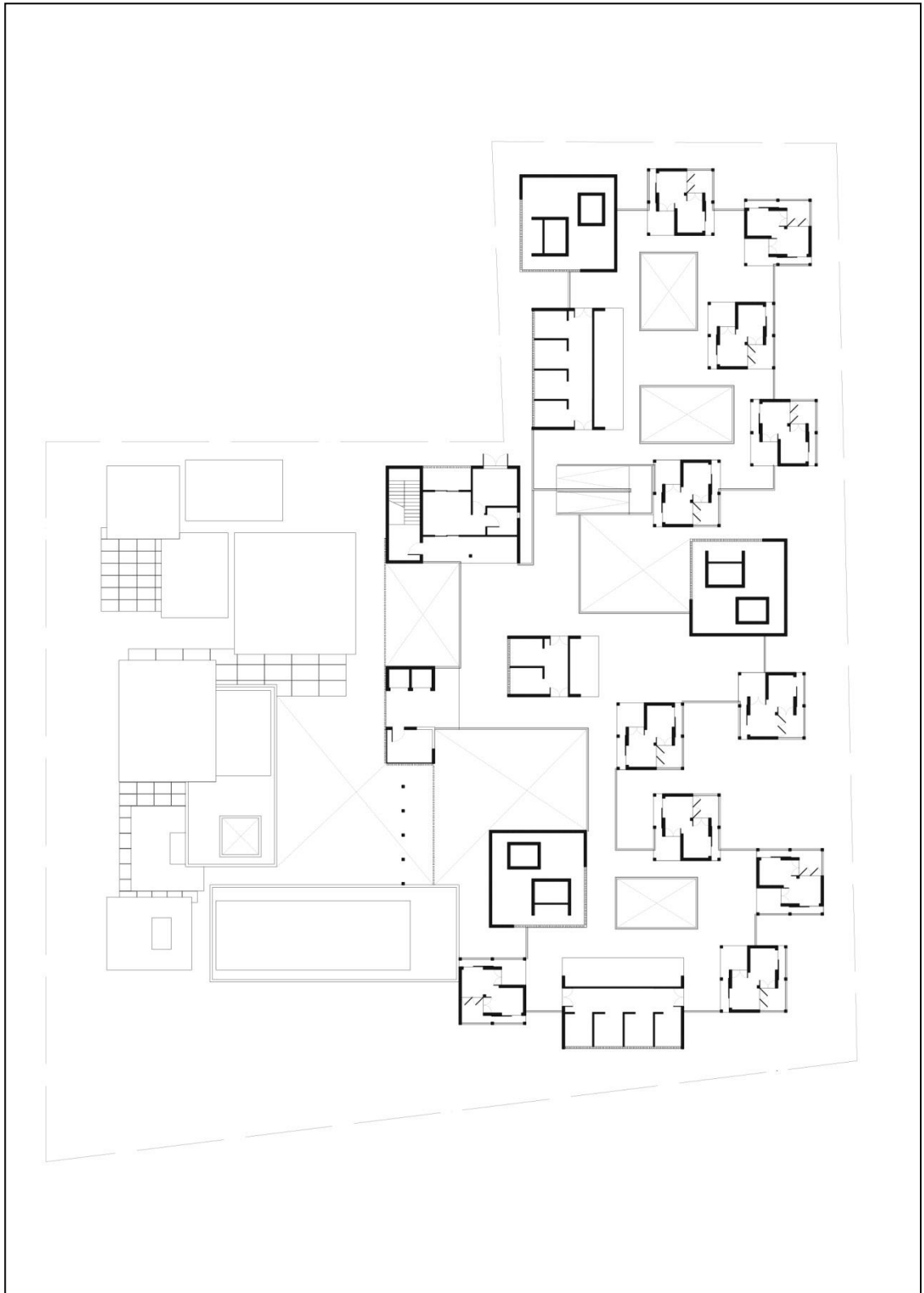
ภาพที่ 76 ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นส่วนตัวของกิจกรรม ความเป็นเจ้าของและการเรียกร่องความยืดหยุ่นของพื้นที่

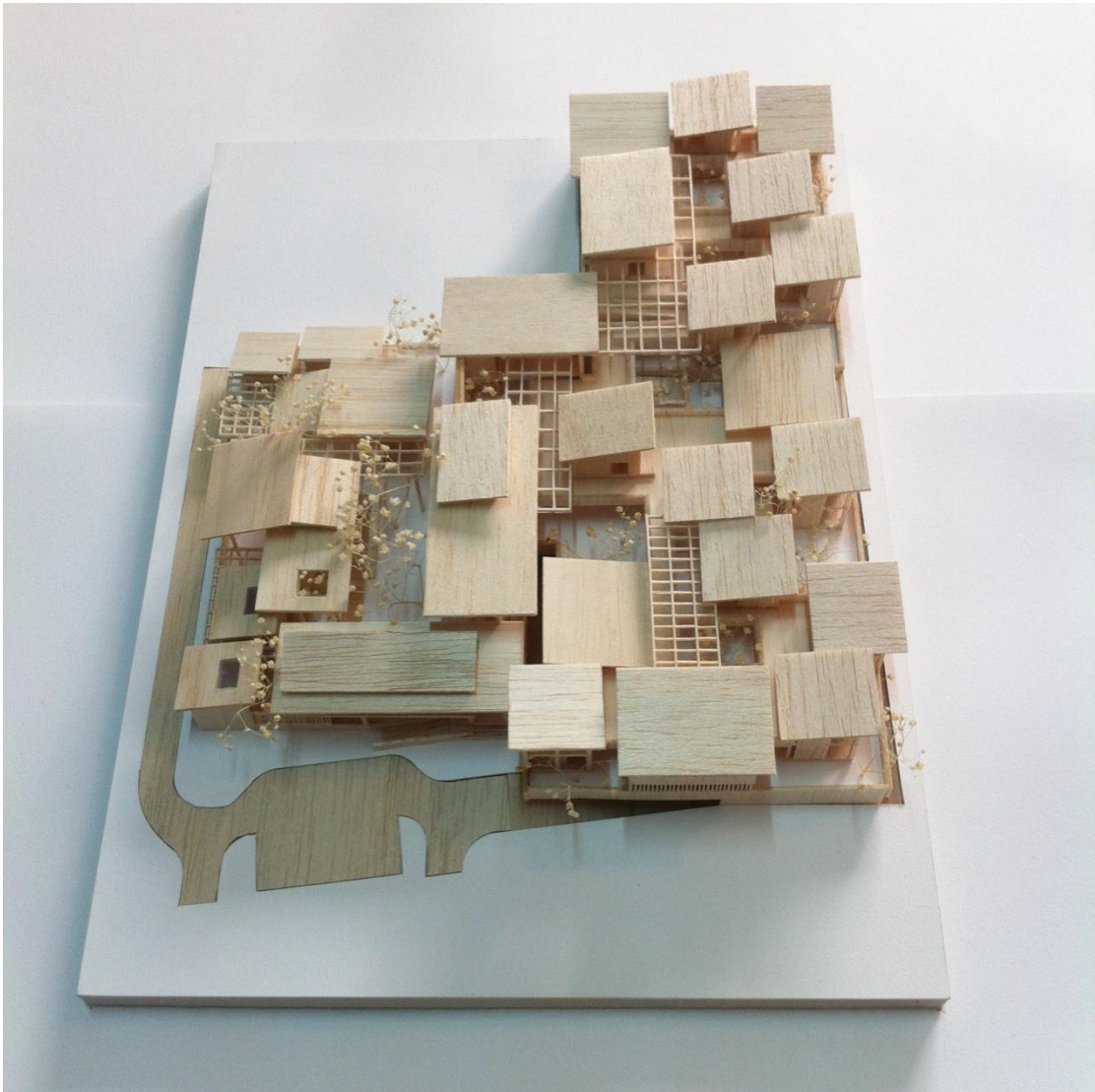
ภาพที่ 77 ผังพื้นบ้านพักคนชราชั้นใต้ดินและชั้นที่ 1

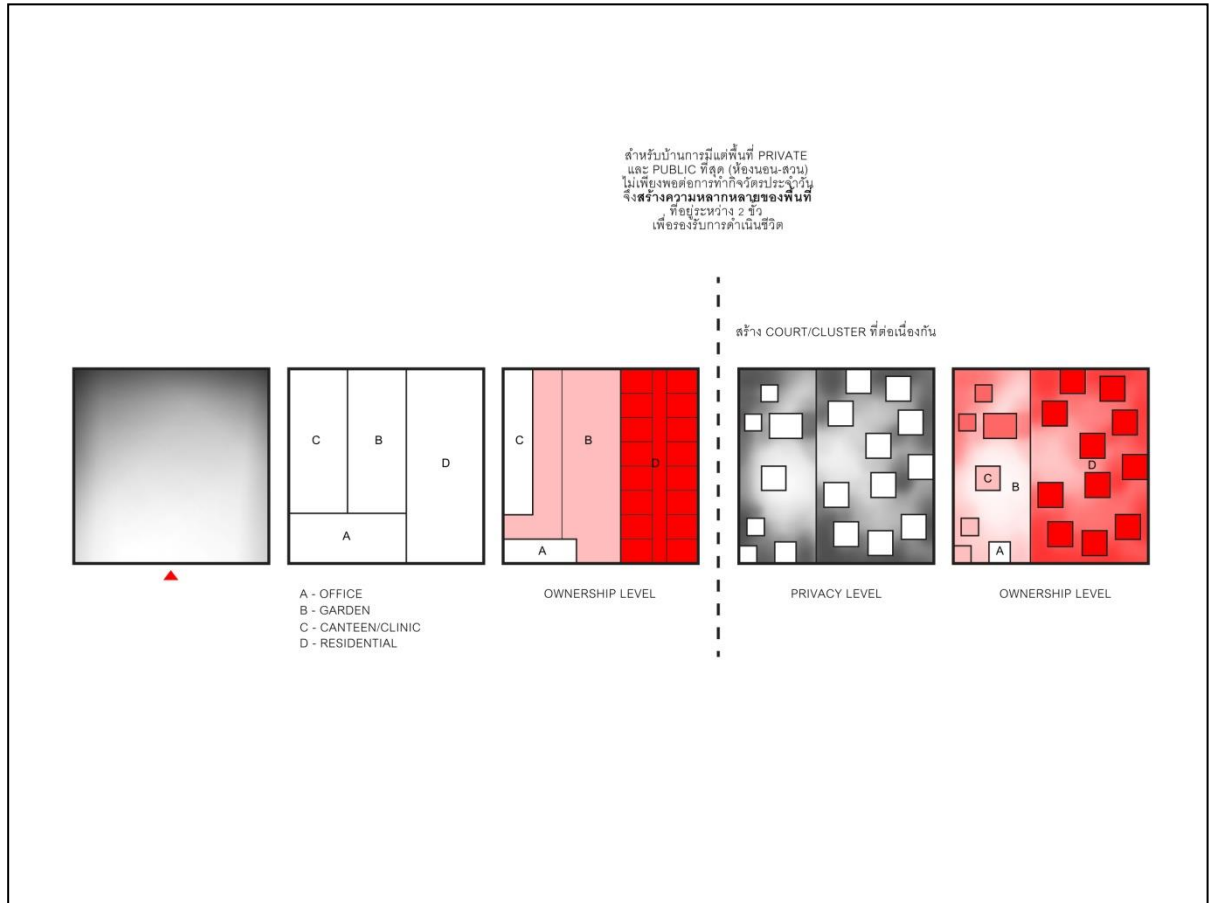
ภาพที่ 78 ผังพื้นบ้านพักคนชราชั้นที่ 2

ภาพที่ 79 ผังพื้นบ้านพักคนชราชั้นใต้ดินและชั้นที่ 3

ภาพที่ 80 ภาพแสดงการพัฒนาแบบจำลองบ้านพักคนชราภายใต้เงื่อนไข functional , site condition และวัตถุประสงค์ครั้งที่ 3

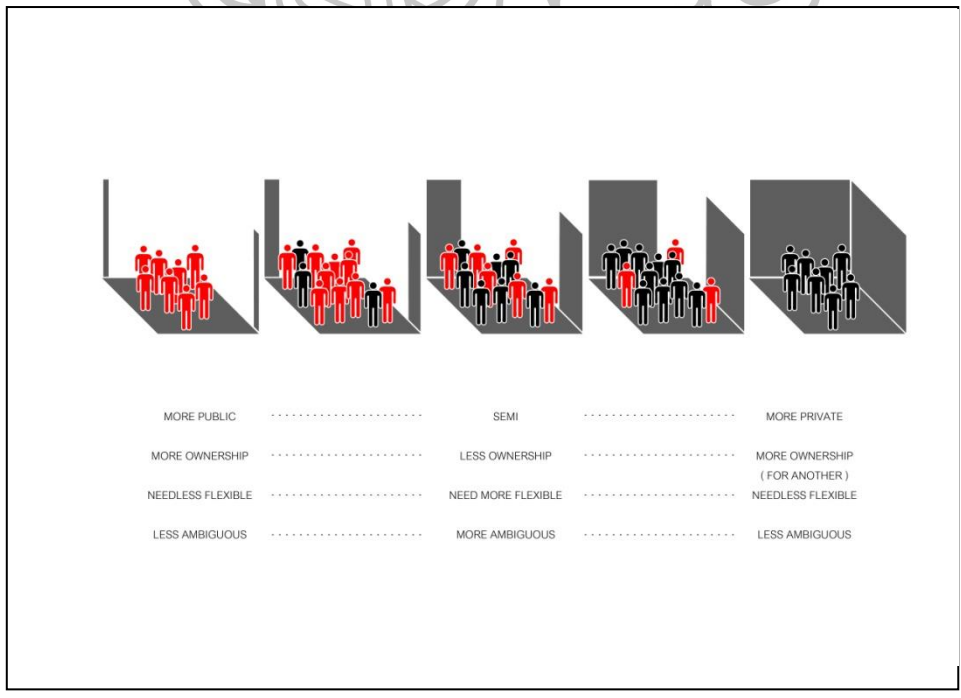

ภาพที่ 81 ภาพแสดงการสรุปวิธีการตอบวัตถุประสงค์ของบ้านพักคนชรา

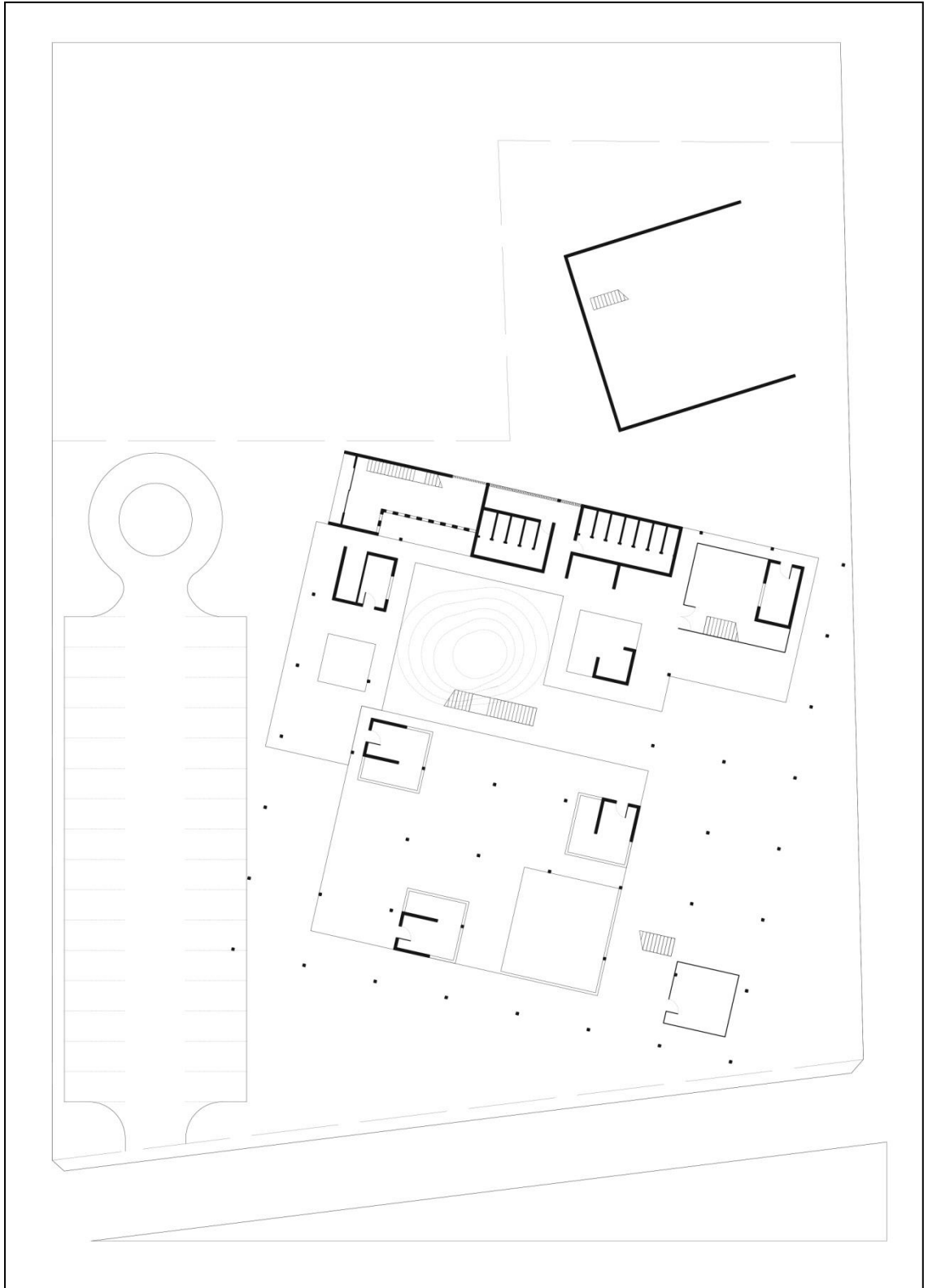

2 โครงการสำนักงานเขต

จากการออกแบบสำนักงานเขตได้ข้อสรุปทางทฤษฎีที่จะสามารถนำไปสู่วิธีการออกแบบว่า ยิ่งเป็นพื้นที่สำหรับทำหรือรองรับกิจกรรมที่ทำร่วมกันสำหรับคนหลากหลายกลุ่มในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ผู้ทำกิจกรรมนั้นย่อมรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของต่อพื้นที่และสามารถที่จะออกแบบวิธีการใช้พื้นที่ผ่านการประกอบกิจกรรมนั้นๆได้ในความเข้มข้นที่น้อย เพราะไม่มีใครรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของในพื้นที่นั้นอย่างแท้จริง ดังนั้นเพื่อให้ผู้ใช้สามารถออกแบบวิธีการใช้พื้นที่ด้วยตนเองได้ พื้นที่ที่รองรับกิจกรรมนั้นจึงยิ่งเรียกร้องความยืดหยุ่นของพื้นที่มาก ในทางกลับกันกิจกรรมที่มีลักษณะการทำกิจกรรมแบบส่วนตัวหรือเฉพาะกลุ่มคนที่รู้สึกสนิทสนมใกล้ชิด ผู้ทำกิจกรรมนั้นย่อมรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของต่อพื้นที่และสามารถที่จะออกแบบวิธีการใช้พื้นที่ผ่านการประกอบกิจกรรมนั้นๆได้ในความเข้มข้นที่มาก ดังนั้นเพื่อให้ผู้ใช้สามารถออกแบบวิธีการใช้พื้นที่ด้วยตนเองได้พื้นที่ที่รองรับกิจกรรมนั้นจึงยิ่งเรียกร้องความยืดหยุ่นของพื้นที่น้อยกว่า โดยยิ่งพื้นที่มีลักษณะเป็นรูปทรงธรรมชาติ (organic form) และมีความต่อเนื่องแต่ไม่รวมจนเป็นพื้นที่เดียวกันกับพื้นที่ข้างเคียงเข้มข้นมากเท่าใดพื้นที่ยิ่งยืดหยุ่นมาก ยิ่งพื้นที่มีรูปทรงเป็นเลขาคณิต (geometric form) ที่ชัดเจน และมีการตัดขาดจากพื้นที่ข้างเคียงหรือรวมเป็นหนึ่งกับพื้นที่ข้างเคียง อย่างใดอย่างหนึ่งมากเท่าใด พื้นที่ยิ่งมีความยืดหยุ่นน้อย

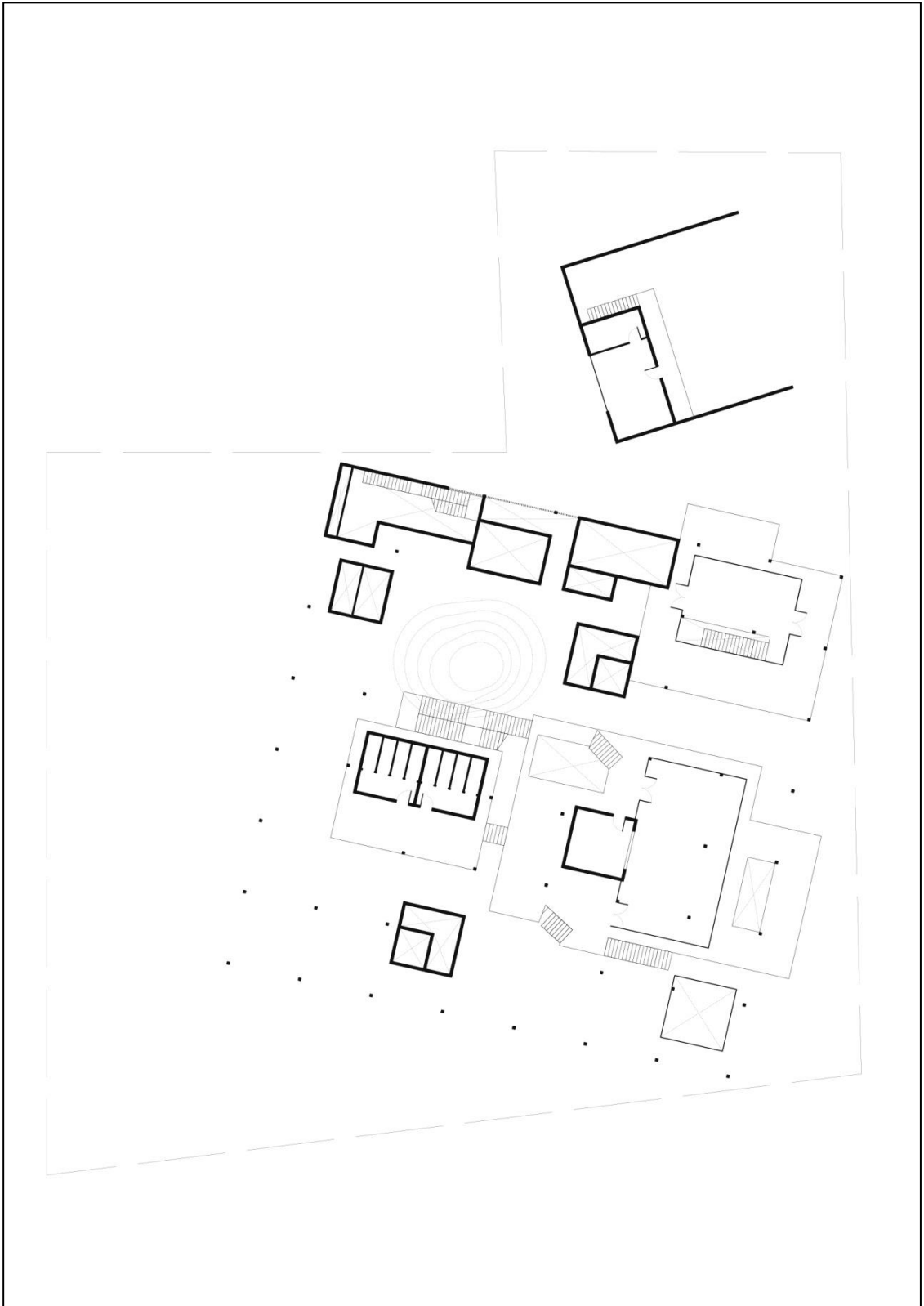

ภาพที่ 82 ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นส่วนตัวของกิจกรรม ความเป็นเจ้าของและ
การเรียกร้องความยืดหยุ่นของพื้นที่

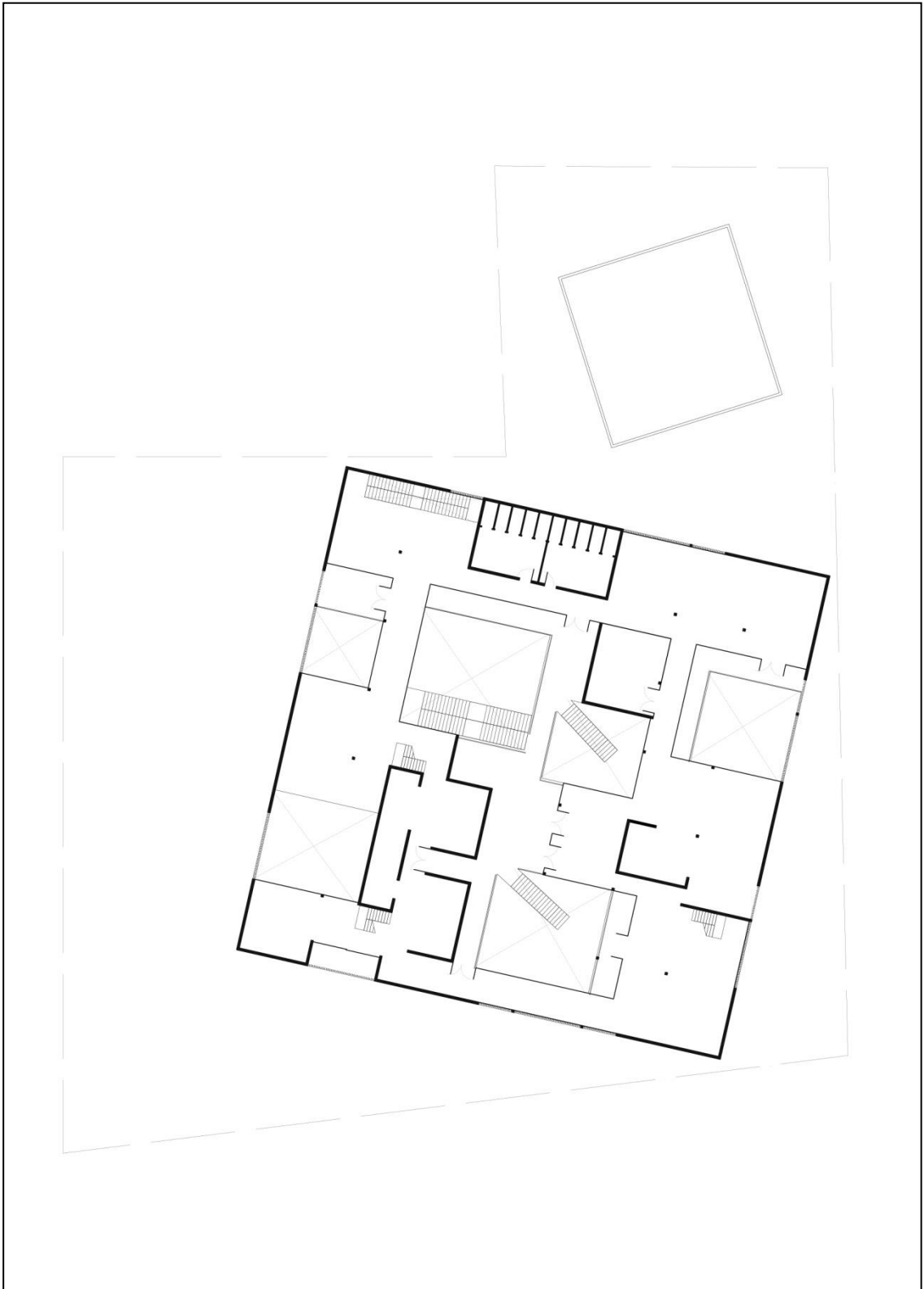

ภาพที่ 83 ผนังสำนักงานเขตชั้นที่ 1

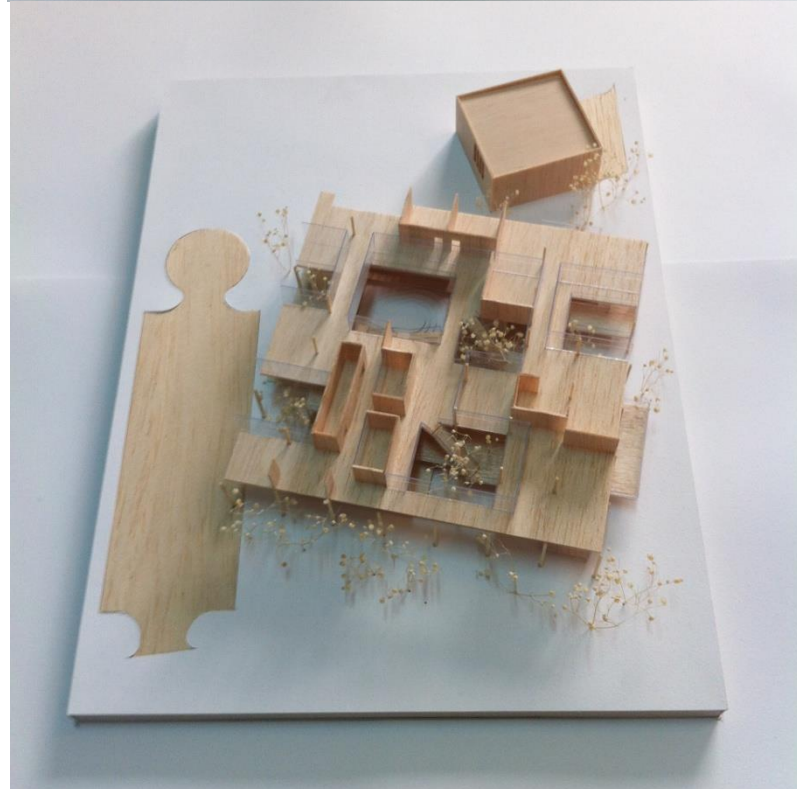

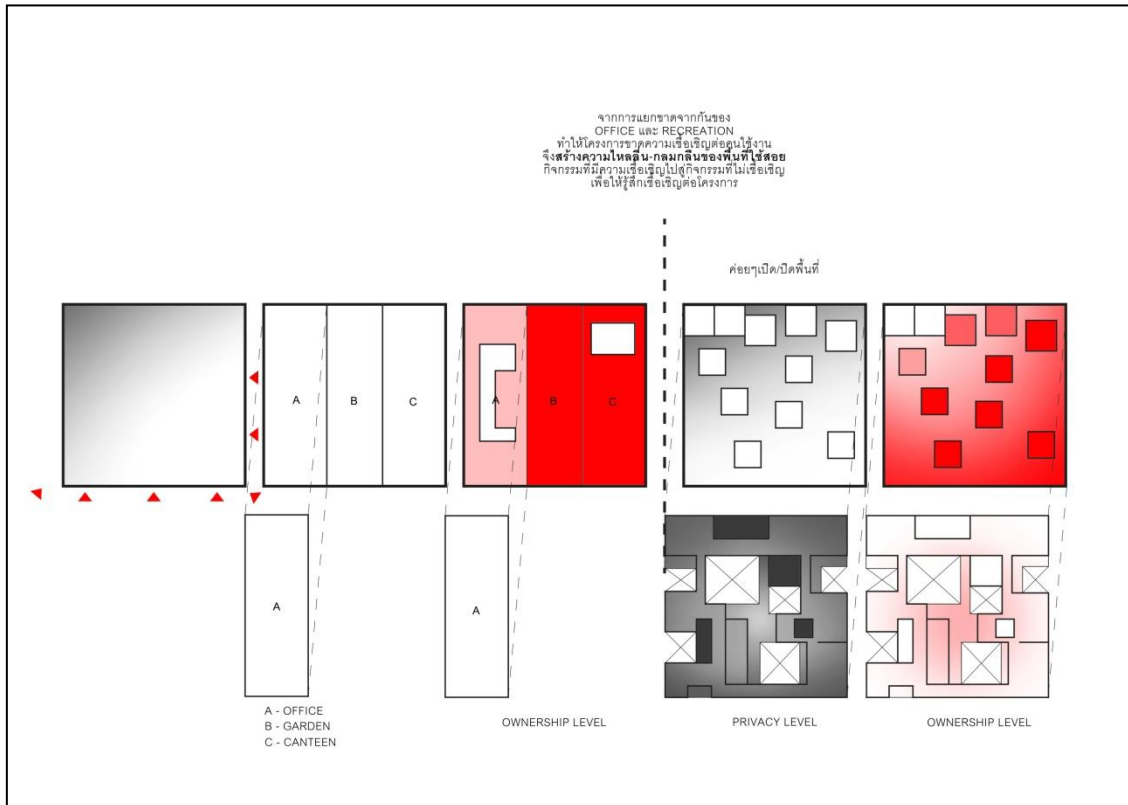
ภาพที่ 84 ผังพื้นสำนักงานเขตชั้นที่ 2

ภาพที่ 85 ผังพื้นสำนักงานเขตชั้นที่ 3

ภาพที่ 86-87 ภาพแสดงการพัฒนาแบบจำลองสำนักงานเขตภายใต้เงื่อนไข functional , site condition และวัตถุประสงค์ครั้งที่ 3

ภาพที่ 88 ภาพแสดงการสรุปวิธีการตอบวัตถุประสงค์ของสำนักงานเขต

บทที่ 10 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

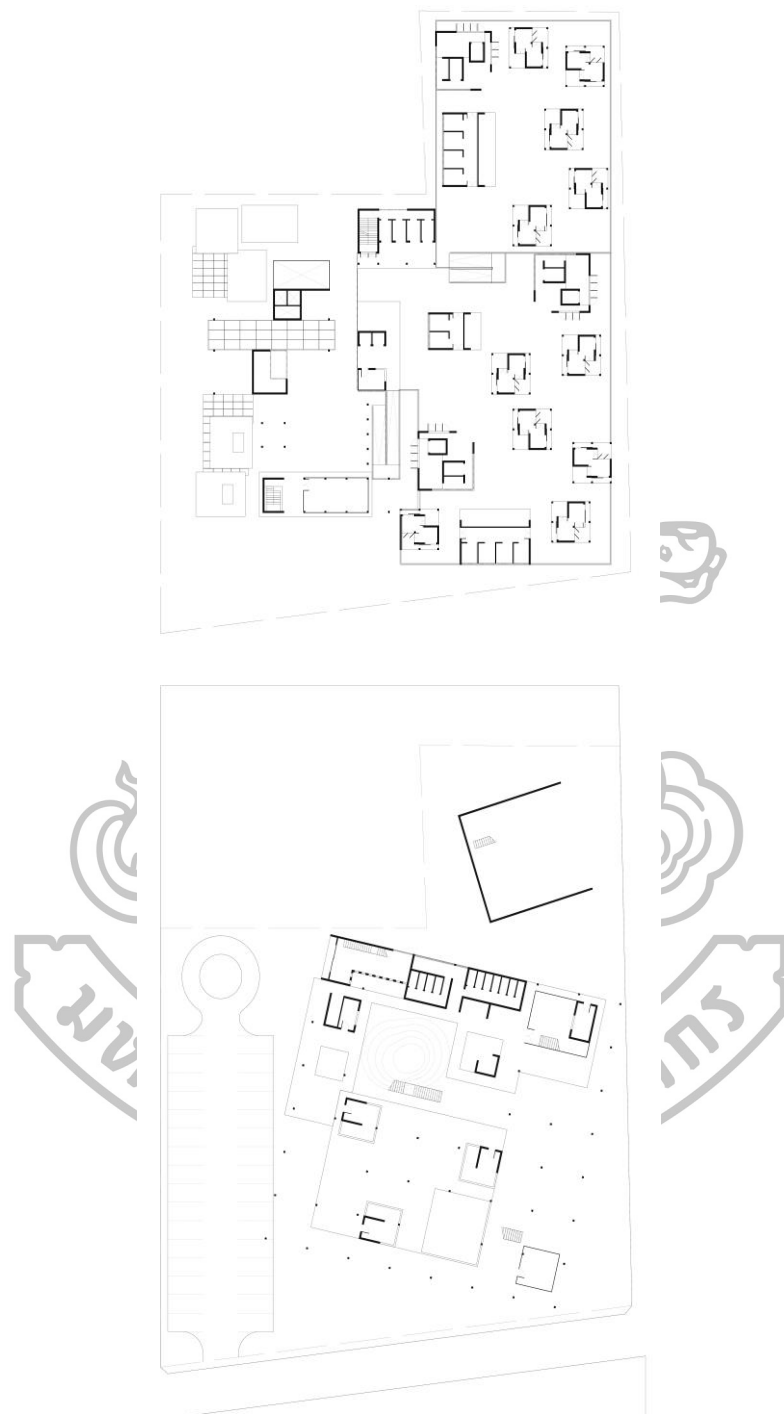
โดยสรุปทั้งสองโครงการในประเด็นของการออกแบบพื้นที่เพื่อให้สามารถออกแบบวิธีการอยู่และการจัดการพื้นที่ใช้สอยได้ด้วยตนเอง พบว่าทั้งสองโครงการมีแกนของแนวความคิดหรือหลักการที่จะนำไปสู่วิธีการออกแบบร่วมกันอยู่ คือหลักการที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ความเป็นส่วนตัวหรือความเป็นสาธารณะของกิจกรรม (เสียงลำดับจากส่วนตัวไปสาธารณะ) ไม่ว่าจะเป็นการทำคนเดียว-พื้นที่นอน, พื้นที่พักผ่อนส่วนตัว ทำร่วมกับกลุ่มเดียวกับตนเอง-พื้นที่นั่งเล่นในcluster, พื้นที่รับประทานอาหารในcluster, พื้นที่ส่วนทำงานในสำนักงานเขต(พิจารณาจากเจ้าพนักงานเป็นหลัก) ทำร่วมกันกับทั้งกลุ่มตนเองและกลุ่มอื่นในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน-ร้านอาหาร ตนเองทำร่วมกับกลุ่มอื่น-ห้องตรวจโรคทั่วไป, พื้นที่หาหรือในแผนกต่างๆ ทำเฉพาะกลุ่มอื่น-พื้นที่ส่วนทำงานในสำนักงานเขต(พิจารณาจากบุคคลที่มาติดต่อเป็นหลัก) ซึ่งความเป็นส่วนตัวของการทำกิจกรรมนั้นจะแปรผันตามกับความรู้สึกเป็นเจ้าของที่มีต่อพื้นที่รองรับกิจกรรมในขณะที่ทำ และแปรผกผันต่อการเรียกร้องความยืดหยุ่นของพื้นที่

โดยทั้งนี้จะออกแบบพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นจะแปรตามกับความเป็นพื้นที่รูปทรงเลขาชนิดพื้นฐาน กล่าวคือยิ่งพื้นที่มีรูปทรงที่มีความซับซ้อนของระบบเลขาชนิดหรือ organic space form น้อย ความยืดหยุ่นของพื้นที่ก็จะน้อยตามไปด้วย โดยใช้ขอบเขตทางสถาปัตยกรรม ไม่ว่าจะ เป็น ความต่างของวัสดุ ช่องเปิดต่างๆ องประกอบทางตั้งและทางนอนทำงานร่วมกันให้เกิด rigid space หรือ organic space เพื่อตอบสนองต่อความต้องการความเป็นเจ้าของของแต่ละกิจกรรมที่ไม่เท่ากัน

และเมื่อเปรียบเทียบในแง่ของวิธีการสร้างความยืดหยุ่นทางสถาปัตยกรรมระหว่างสองโครงการแล้ว พบว่าสำหรับบ้านพักคนชรา นั้นเป็นการสร้างความยืดหยุ่น ในแง่ของการ re-configuration และในแง่ของการก่อรูป พื้นที่ส่วนต่างๆของโครงการ ส่วนสำนักงานเขตนั้นมีการสร้างความยืดหยุ่นในแง่ของการ re-configuration และในแง่ของการก่อรูปของพื้นที่ แต่ไม่เหมือนบ้านพักคนชราคือ การทำให้เนื้อหาโครงการมีความยืดหยุ่นผ่านการเพิ่มกิจกรรม เพื่อเปิดเป็นความเป็นสำนักงาน

นอกจากนี้หากนำฝั่งของทั้งสองโครงการมาเปรียบเทียบกันเพื่อจะพบว่า บ้านพักคนชรา นั้น พื้นที่หนึ่ง ๆ สามารถตีความได้ว่าเป็นหนึ่งเดียวกับพื้นที่ข้างเคียง หรือเป็นคนละพื้นที่ที่อยู่ติดกันก็ได้ แต่ไม่สามารถเข้าใจได้ว่าพื้นที่เปิดทั้งหมดของ บ้านพักคนชรานั้นเป็นพื้นที่ผืนเดียวกัน แต่สำหรับสำนักงานเขต พบว่านอกจากจะ สามารถตีความว่าพื้นที่หนึ่ง ๆ เป็นหนึ่งเดียวกับพื้นที่ข้างเคียงหรือเป็นคนละพื้นที่ที่อยู่ ติดกันก็ได้แล้ว ยังสามารถเข้าใจได้ว่าพื้นที่เปิดทั้งหมดของโครงการว่าเป็นพื้นที่ผืน เดียวกันได้

ภาพที่ 89 ภาพแสดงการเปรียบเทียบผังพื้นที่ของทั้งสองโครงการ

จากการเปรียบเทียบวิธีการทางสถาปัตยกรรมจึงมีข้อสรุปว่าสำนักงานเขตนั้นมี ความยืดหยุ่นของพื้นที่ที่มากกว่าบ้านพักคนชราเพราะตัวโครงการเองมีความเป็นเจ้าของที่น้อย กว่าอันเป็นผลมาจากลักษณะของโครงการที่มีความเป็นสาธารณะสูงกว่าบ้านพักคนชรา พื้นที่ ส่วนเปิดต่างๆจึงไม่มีใครคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นเจ้าของโดยเฉพาะเจาะจง การก่อ รูปทางสถาปัตยกรรมจึงเปิดกว้างให้คนได้หลากหลายกลุ่ม หลากหลายการใช้งานมากกว่า

ข้อเสนอแนะนั้นในขั้นตอนการศึกษาเชิงทฤษฎีแล้วข้ามมาเป็นการทดลองเลยนั้นผู้ ศึกษาเองว่าเป็นการทดลองศึกษาที่ข้ามขั้นตอน ควรมีการศึกษาที่หยิบยกข้อมูลสรุปที่ได้จาก ทฤษฎีมาแปลงเป็นข้อมูลเชิงพื้นที่สามมิติอย่างง่ายเสียก่อนแล้วจึงนำข้อมูลสรุปที่ได้จากการ ทดลองสามมิติอย่างง่ายนั้นมาใช้ในการทดลองออกแบบบ้านพักคนชราและสำนักงานเขตต่อไป เพื่อให้มีข้อมูลอ้างอิงจากการทดลองที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและสามารถอ้างอิงกลับไปได้

ส่วนในการทดลองส่วนของสำนักงานเขตการมีพื้นที่ส่วนที่เป็นสวนหรือลาน เอนกประสงค์ต่างๆทำให้ดูเหมือนเป็นการใส่กิจกรรมที่ไม่มีรูปแบบกฎเกณฑ์ตายตัวลงไปเพื่อให้ โครงการมีความยืดหยุ่นของกิจกรรมมากกว่าบ้านพักคนชรา เป็นที่น่าสังเกตว่าหากไม่มีส่วนต่างๆ นี้และคงเหลือไว้แต่ส่วนสำนักงาน ส่วนติดต่อ และโรงอาหารของโครงการสำนักงานเขตแล้ว เมื่อ เปรียบเทียบกันกับบ้านพักคนชรา สำนักงานเขตยังคงมีความยืดหยุ่นมากกว่าบ้านพักคนชรา หรือไม่

รายการอ้างอิง

ต้นข้าว ปาณินท์., *คนและความคิดทางสถาปัตยกรรม*, Dwelling ความหมายของการอยู่,

(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สมมติ, 2553), 147-149

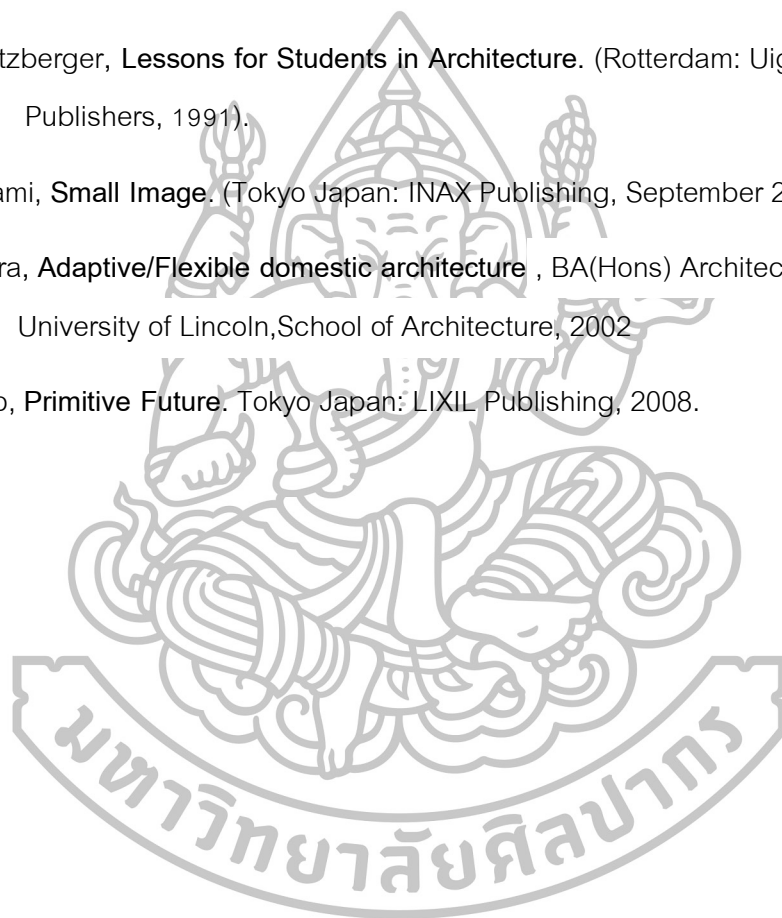
อรศิริ ปาณินท์. *ที่ว่างทางสถาปัตยกรรม*. (กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2523).

Herman Hertzberger, *Lessons for Students in Architecture*. (Rotterdam: Uitgeverij 010 Publishers, 1991).

Junya Ishigami, *Small Image*. (Tokyo Japan: INAX Publishing, September 2008).

Mateusz Góra, *Adaptive/Flexible domestic architecture* , BA(Hons) Architecture, Year 3 , University of Lincoln, School of Architecture, 2002

Sou Fujimoto, *Primitive Future*. Tokyo Japan: LIXIL Publishing, 2008.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ฌปนกร คคล้ายพันธ์
e-mail iampauane@gmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2554 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยศิลปากร
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
พ.ศ. 2557 ศึกษาต่อระดับปริญญาโทสาขาสถปัตยกรรมคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2554 สถาปนิกอิสระ
พ.ศ.2555 บริษัท DSQ ตำแหน่งสถาปนิก
พ.ศ.2556 บริษัท BLACK PENCIL STUDIO ตำแหน่งสถาปนิก

